

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ
1218

4
динара

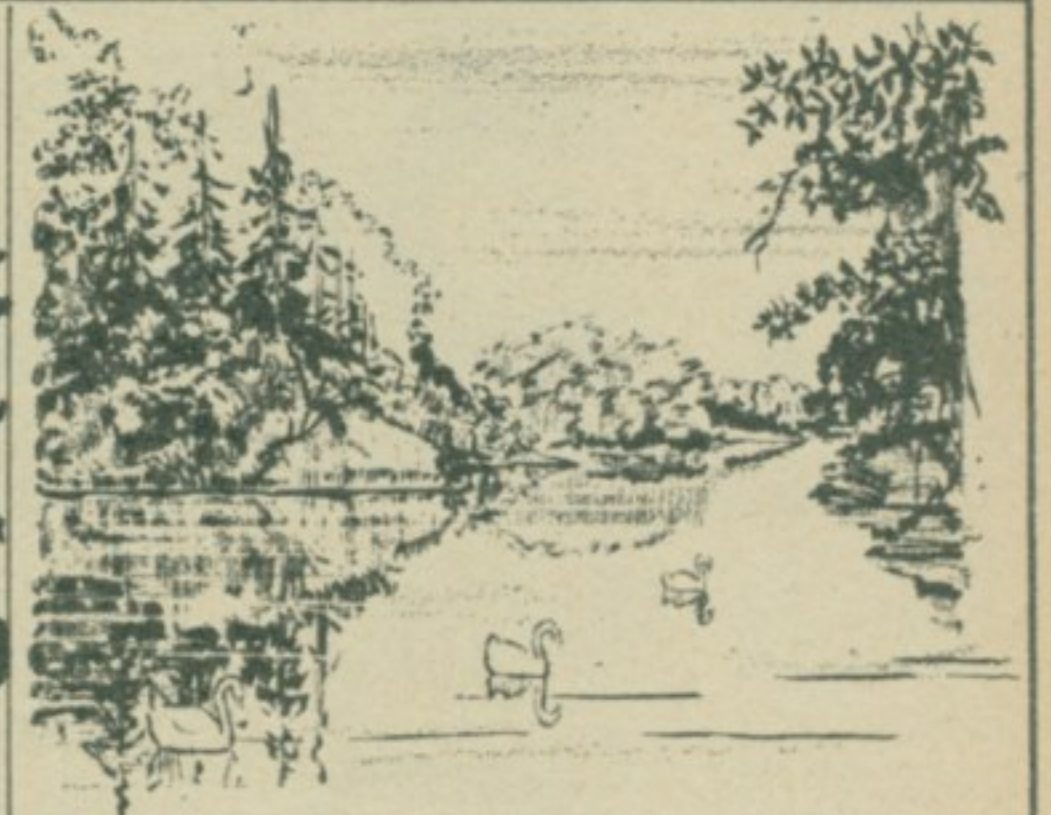
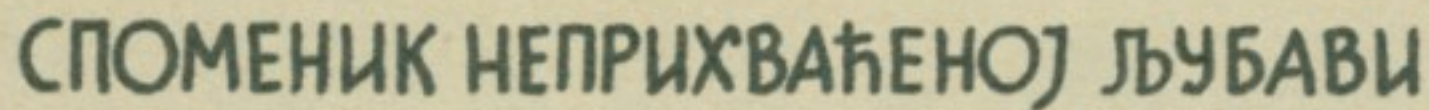

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ПОЛ
ТЕМПЛ

2.5.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

Веровати или не!

Одбегло језеро

A black and white photograph of a stone building with a gabled roof and several windows, some of which are boarded up or missing. The building is surrounded by trees and a low stone wall in the foreground.

РЕКОРДЕР ПАМ'ЯТЬ

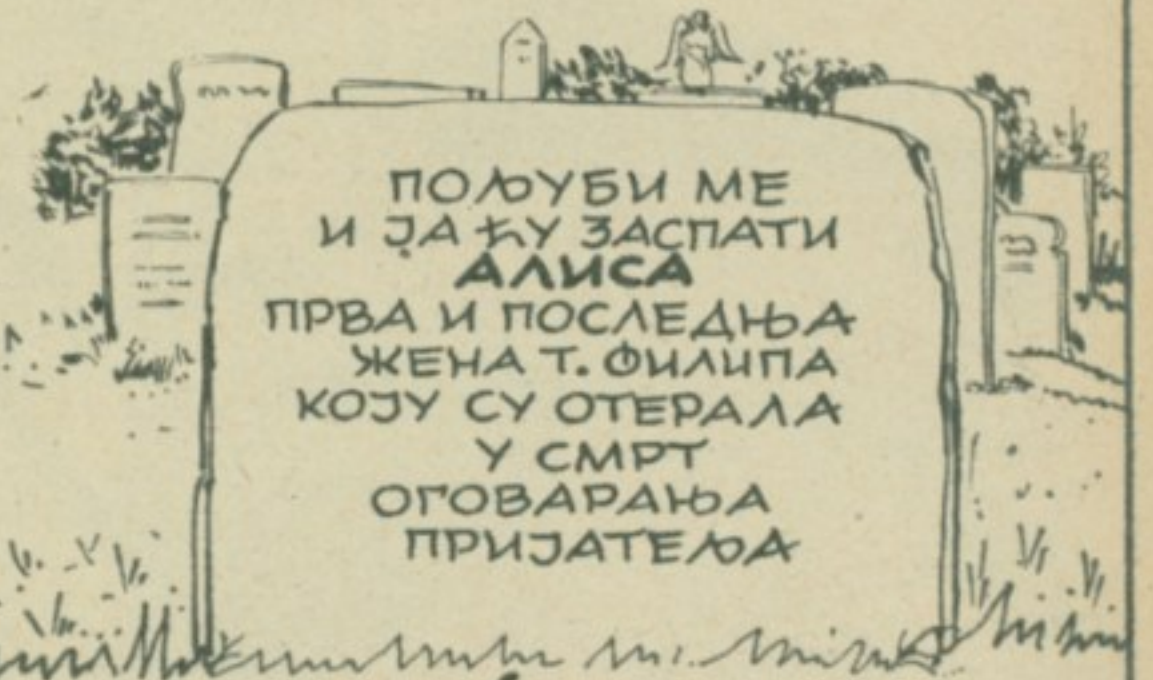
ЗАМАК РЪАВОГ ПЛАТИШЕ

У БЛИЗИНИ ГИСЕНА
(НЕМАЧКА)
СОПСТВЕНИК ЈЕ ПРЕТВОРИО
ОВАЈ ЗАМАК
У РУШЕВИНЕ ДА МУ
НЕ БИ НИ ПРЕКО СУДА
МОГЛИ ДА
НАПЛАТЕ НЕКИ
БЕЗНАЧАЈАН ДУГ.
(1820)

КРОМЛПР

КОЈИ ЛИЧИ
НА
ПЛОВКУ
НАШАО ЈЕ
ЕРНЕСТ
ФЕНВИК
ИЗ
КОЛОНИЈЕЛ
БИЧА (САД)

НА ЈЕДНОМ
ГРОБУ У ПРИЧЕТУ (САД)

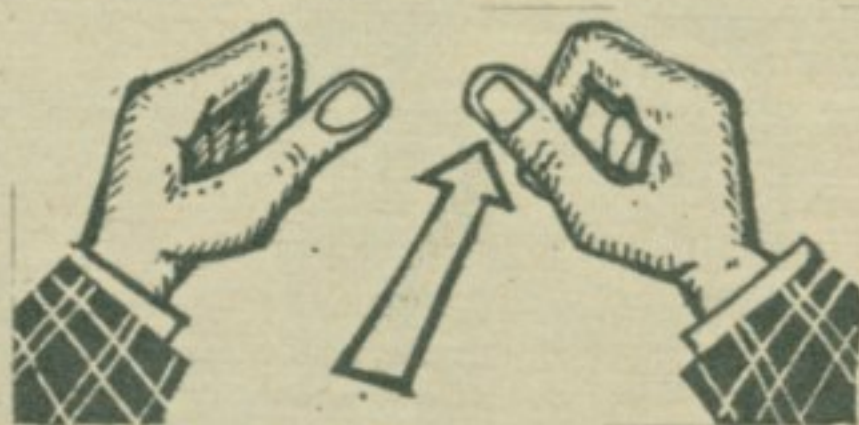
248/2

сет хиљада долара које су на-
шли у смећу. Спор су добили на
лазачи, јер је њихов адвокат
убедио суд да новчанице ни у
ком случају не могу бити сма-
тране за смеће.

● за one koji nisu sigurni da li su levasci ili desnacsi, medicinski časopis Nove Engleske donosi članak profesora doktora J.E. Bloka i njegov test. Naime, test se sastoji u ovom: stavite oba palca jedan pored drugog i pažljivo ih posmatrajte. Prst čiji je nokat širi i četvrtastiји pri dnu je sa one ruke kojom se više služite.

● општински савет Окланда, у Калифорнији, позивајући се на параграф у закону по коме „све смеће града припада граду“, тражио је од петоро људи који скупили су старе ствари да врате де-

● слоница, медведица и мајмуница ударе своје младунче да би га натерале на ред кад оно погреша.

● одрастао човек лучи литар и по пљувачке за 24 часа.

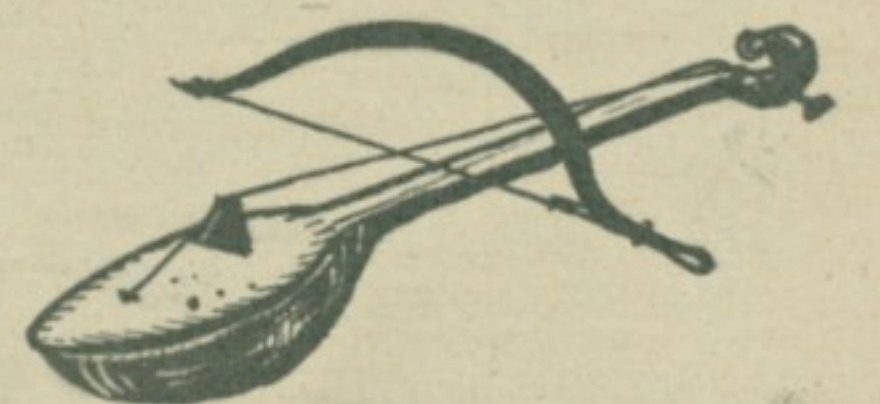
● прва апотека на Цетињу отворена је 1876. године.

● познати engleski istoričar Tomas Meколи (1800—1859) veoma je lako učio i imao je fantastično pamćenje: bio mu je dovoljan pogled da razume sadržinu stranice, a kad bi jednom pročitao neko poglavlje mogao ga je doslovno ponoviti. Jednom je Meколи за опкладу да свега једну ноћ научи напамет читав Милтонов еп „Изгубљени рај“

● гусле, које сматрамо нашим националним инструментом, пре нете су из западне и средње Азије где су готово у истом облику и са istim начином свирања постојале још пре више од хиљаду година.

● због веома оштре климе, на Антарктику никада не пада киша, већ само снег.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

У ПОТРАЗИ ЗА ПРАДЕДОМ

ЦВЕТКОВА

МИЛОРАД
ЦВЕТКОВИЋ
из
Крушевца

ДЕЦА

УЗАЛУД СУ ГА МЛАЂА БРАЋА
МОЛИЛА ДА ОСТАВИ ПУШКУ,
ЦВЕТКО ЈЕ БИО ЧВРСТО РЕШИО
ДА СЕ ОСВЕТИ ЗА УВРЕДУ.

У селу Горњем Ступњу код Крушевца наша фамилија Старици постоји преко 250 година. Презиме смо и добили као најстарија кућа у селу. Прича се да су се наши стари доселили из Лаба — Малог Косова, а да су пореклом Морачани (река Морача у Црној Гори), но да ли је та прича тачна не зна се. О томе како смо променили презиме сазнао сам више захваљујући родослову који је у јануару 1925. почео да пише мој дед Милорад М. Цветковић, „резервни пешадијски капетан, односно земљоделач“.

„Анђелко Старицац, са женом Живаном, родише Цветка, Петка, Петронија, Анту, Смиљку. По овом Цветку породица је добила презиме, а ево како.“

Како је књаз Милош Обреновић 1815. године ослободио Београдски пашалук од Турака и образовао тадању Србију са границом Западне Мораве, а Крушевац са околином остао под Турцима све до 1833, Цветка опањају код неког Турчина Аге да је за нешто крив и Турчин како је био на коњу, ухвати Цветка за перчин и потера коња напред. Цветко је морао поред коња да трчи, но кад је дошао до једне веће оградџе, омане главом, отме се од Турчина, прескочи ограду и док Ага

стигне да повади пиштољ из кубуре, запне и опали, Цветко већ побегне у луг.

Чим дође кући, узме пушку звану шешана и почне је подсипати барутом из фишека са намером да трчи, пресретне истог Агу и убије јер је рачунао да није крив био зашто га је овај вукао за перчин.

Млађа га браћа стану молила да остави пушку да не убија Турчина јер у оно доба у ком селу погине ма какав Турчин, то село и још четири околна обавезу те плаћају глобу звану „ћес“, а који буде убио Турчина, тај мора бити убијен и још сва његова фамилија или побећи незнано куд. Стога су браћа и молила Цветка да се мане крви, но он викне и браћа као млађа ућуте. Но, одмах брже кажу матери шта намерава баба-Цветко, тако су га звали.

Баба Живана кад чу шта ће Цветко да уради, дохвати врч воде, прикраде се иза Цветка и више тајно му поспе воду у чанак од пушке, те му је тако онеспособи за употребу. Цветко кад то виде, а према матери разумео се није ништа предузимао јер је родитеље поштовао (отац му је био умро), остави пушку и каза матери и браћи:

— Вала, кад не дадoste да убијем пса који ме на

правду бога вуче сад, па ће и опет, ја то трпети не могу и нећу! — И рече да ће бежати у Левач у ослобођену Србију и још те исте ноћи са децом — имао је троје-четворо — пребегне преко Мораве у Велику Дренсу — Селиште те га тамо прими наша фамилија Маринковићи...

Године 1833. буду истерани Турци из Крушевца и околине и тако се Србија прошири на неколико округа: Крушевачки, Чачански, Алексиначки... Браћа Цветкова, Петко и Петроније, са матером Живаном договоре се да Цветка позову пошто Турака више нема да се врати натраг на очевину, да деца не би остала преко воде и у даљини.

Цветко пристане, па са браћом која су нашла двоја вољујска кола врати се у Горњи Ступањ, но не у кућу као задругар већ у кровњару коју су браћа спремила, те почне да кући кућу, да проширује имовину не куповином но снагом, „крчевином“ од лугова и пуста шуме стави да прави њиве, ливаде и воћњаке. Деца постижу и село их уз говор назива Цветкова деца, а доцније Цветковићи.

Ето, тако сам сазнао како је по том далеком претку настало моје презиме Цветковић.

(Хонорар: 300 дина)

Припрема: В. Смиљанић

ШПИРО (Лазара)
ГОПЧЕВИЋ,
ученик
из Какња

ДА ЛИ МИ ЈЕ ТОТО РОЂАК?

Прочитао сам вашу репортажу „У потрази за прадедом“, али вам можда не бих послао родослов својих предака да на истој страни нисам прочитао notiцу под насловом „Тото-Немањин“. Шаљем вам родослов који сам добио од свог стрица Срђана Гопчевића који га је, опет добио из Њујорка од Петра Гопчевића с надом да ћете ми, ако можете, одговорити, да ли сам у каквом сродству са мојим омиљеним комичарем Тотоом.

Презиме Гопчевић није непознато и среће се у историјским документима, али на жалост на твоје питање не можемо да одговоримо ни потврдно ни

ИВИЦА ПУЉЕЗОВИЋ,
ученик из Завлаке

Терајући огромна стада стоке на испашу Василјевићи су сваког дана пролазили поред ђамије, па их је тадашњи хоџа назвао „спанијама“. Временом, нико их у Текеришу није друкчије звао него Спајићи.

Породица моје мајке доселила се у Текериш из Змињака у Мачви крајем 18. или почетком 19. века.

Један од четворице браће, звао се Васиљ, сукоби се с турским властима и због тога буде присиљен

да склони главу, те побегне и настани се на обронцима Цера у селу Текеришу. Обичај је био да новоснована породица не си назив по најстаријем члану, а пошто је то био Васиљ, породица се назове Васиљевићи. Међу-

НИ
ВО
Ш

одречно. Требало би провести веома много времена у прелиставању старих архива и зборника како би се наводи из твог родослова (који је стар преко 1000 година и почиње још од Војислава I), могли проверити и одговорити са сигурношћу да ли си ти од тих познатих Гопчевића и у ком су сродству ти Гопчевићи били са нашим средњовековним владарима, па тек онда и са Тотоом кога неки везују са Немањинима.

**СУ
ПЕЛИ
КОЛУ**

тим, како су сваког дана изгонили огромно стадо стоке на испашу и пролазили поред џамије (која се налазила преко пута садашњег споменика у Текеришу) тадашњи хоџа назове их „спајијама“. Отуд им и ово презиме — Спајићи.

Породица Спајића је у Текеришу била најмлађа по оснивању и зато су јој при насељавању припали најлошији земљишни поседи, те су тек касније сва своја стечена богатства улагали у проширивање поседа.

(Хонорар: 150 дин.)

У подацима које је прикупио мој деда Миодраг Спајић, који сада пуни осамдесет година, тврди се да фамилија Спајић од оснивања није имала смисла ни за какве занате и трговину. Школовању нису придавали никакав значај, те су до другог светског рата дали само једног учитеља а и тај је у рату погинуо. Били су добри пољопривредници — радници у њиви. Између себе се никада нису судили изузев велике парнице која је трајала од 1907. до 1911. коју је рат прекинуо и завађене измирио. Из целе фамилије нико до данас није одговарао за убиство или неко веће кривично дело. У I светском рату страдало је осам мушких глава а у II је учествовао велики број од којих је седморо страдало.

Данас су чланови ове огромне фамилије разасути широм Југославије. Има их у Лозници, Ковиљачи, Ваљеву, Шапцу, Новом Саду, Земуну, Београду, Косовској Митровици, Сарајеву, Љубљани. Неке породице су и у Немачкој и Аустрији. Ипак, највећи део породице Спајић и данас живи у Текеришу и Шапцу, у познатом „Спајића сокаку“.

ЖРТВЕ БЕЛОГ МЕДВЕДА

ТРАГИЧАН КРАЈ ПРВЕ ПОЛАРНЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ У ИСТОРИЈИ БИО ЈЕ ЗАГОНЕТКА ЧИТАВИХ 56 ГОДИНА

Једна од највећих тајни у историји ваздухопловства и поларних истраживања свакако је необјашњива катастрофа прве ваздушне поларне експедиције на свету.

Године 1897. три храбра Швеђанина — Андре, Френкел и Стрингберг — кренула су баилоном на Северни пол. Био је то први лет на Северни пол у историји, но истраживачи, одлично опремљени, расплаћали су свим средствима које су тадашња наука и техника могле да им пружи. Њихов бајлон назван „Орао“ дигао се са Данског острва, северозападно од Шпицбергена, ветар га је понео према истоку и — нико га више никада није видео!

УЗРОК СМРТИ НЕПОЗНАТ

Шта се са њим збило, где, како и зашто су настрадали чланови експедиције — остало је обавијено тајном. И тек 33 године касније, када је свет већ заборавао на трагичан нестанак ових пионира ваздухопловства, један норвешки рибарски брод случајно је открио остатке експедиције на Белом острву.

Под шатором нађене су кости тројице истраживача, а крај њих напуњене пушке. Поларне олује су током три деценије прилично оштетиле шатор и опрему, али су дневници које су истраживачи педантно водили до краја живота сачувани.

Из ових дневника сазнало се да се бајлон већ после 65 часова лета насуккао на велику санту леда која је плувала океаном. Истраживачи су покушали да се, вукући сами саонице, пробију даље, али је после 14 дана натчовечанских напора Андре

утврдио да нису напредовали ни корака јер се и лед кретао. Преморени и утучени истраживачи ипак се нису предавали: кренули су у супротном правцу и стигли до Белог острва. Ту се дневник завршава.

Шта се даље догодило, питао се читав свет. Како су ови челични људи, два месеца после полетања, удаљени свега 480 километара од места поласка, настрадали! Глад и хладноћа нису могли бити узрок њихове смрти јер су и храном и горивом били одлично снабдевени. Залихе и једног и другог нађене су у шатору. Уз то убили су не-

тврдио да тешка болест тихиноза, која напада беле медведе, прелази и на људе те готово трећина становника поларних области од ње болује. Знаци овог обољења код људи су: поред осталог, потпуна исцрпљеност и непрекидна, досадна кијавица. А доктор Триде је приметио да су се истраживачи у својим дневницима жалили на сталну кијавицу, па је тај детаљ повезао са чињеницом да су јели месо белог медведа.

Научник је сместа отпутовао у Стокхолм и отишао у музеј посвећен тројици истраживача где се чувају сви пронађени остаци ек-

колико белих медведа, па су имали и свежег меса.

ОГЛОДАНА КОСТ

Ову загонетку решио је 1953. године дански зоолог доктор Ернест Адам Триде из Копенхагена. Он је резултате својих истраживања изнео у књизи „Мртви Белог острва“ објављеној у Шведској. Књига је запањила и научнике и лаике и изазвала прву сензацију.

Доктор Триде је у-

педиције и уопште све што је у вези с њом. Триде је оглодану кост белог медведа, која је нађена код истраживача у шатору, подвргао детаљном микроскопском испитивању и — његове претпоставке су се обистиниле!

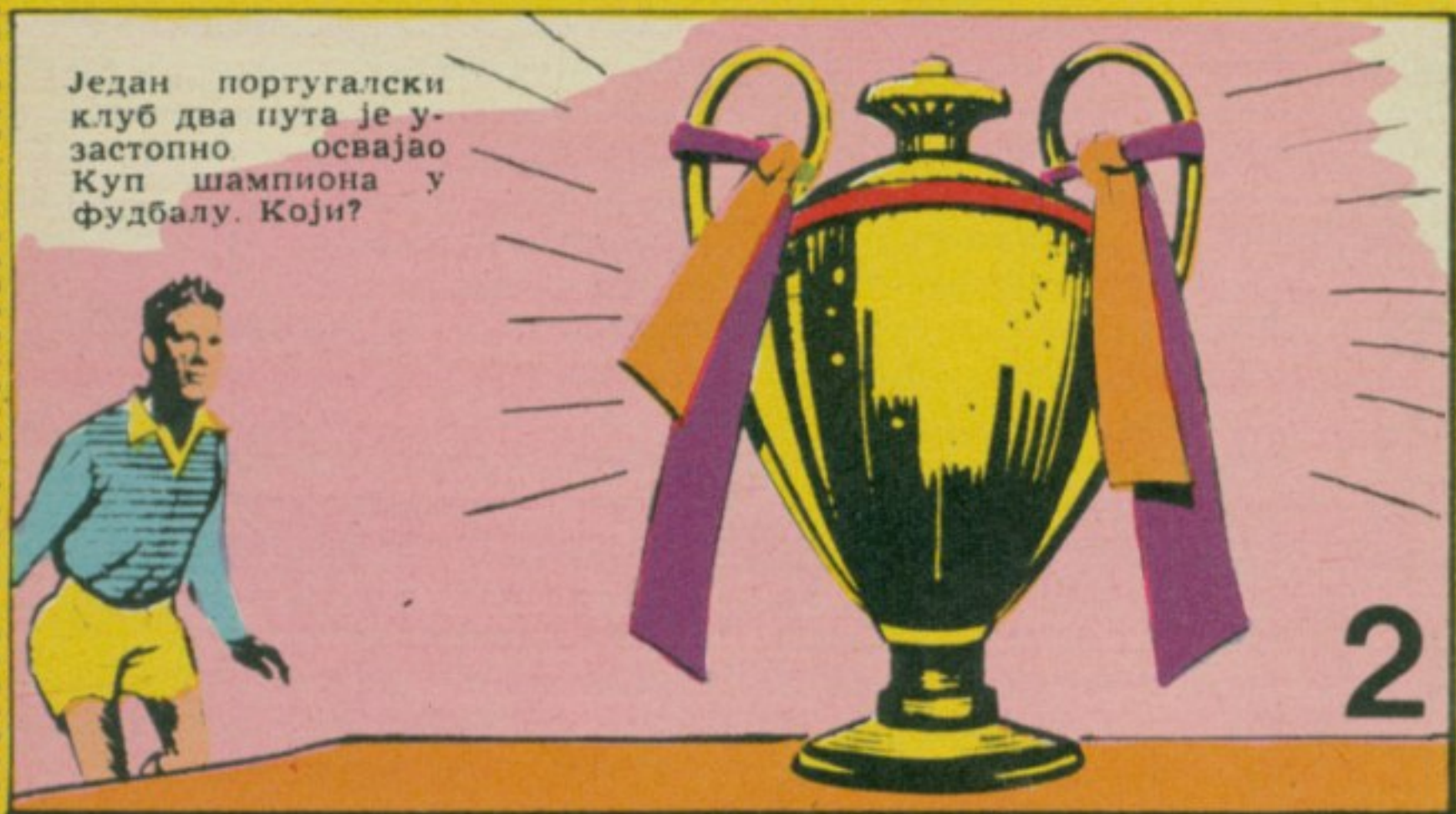
У неколико влакана меса које је још било очувано на кости утврђени су прагови болести тихинозе. Андре, Френкел и Стрингберг су, дакле, били жртве ове болести, а не хладноће, глади или малодушности.

А. З.

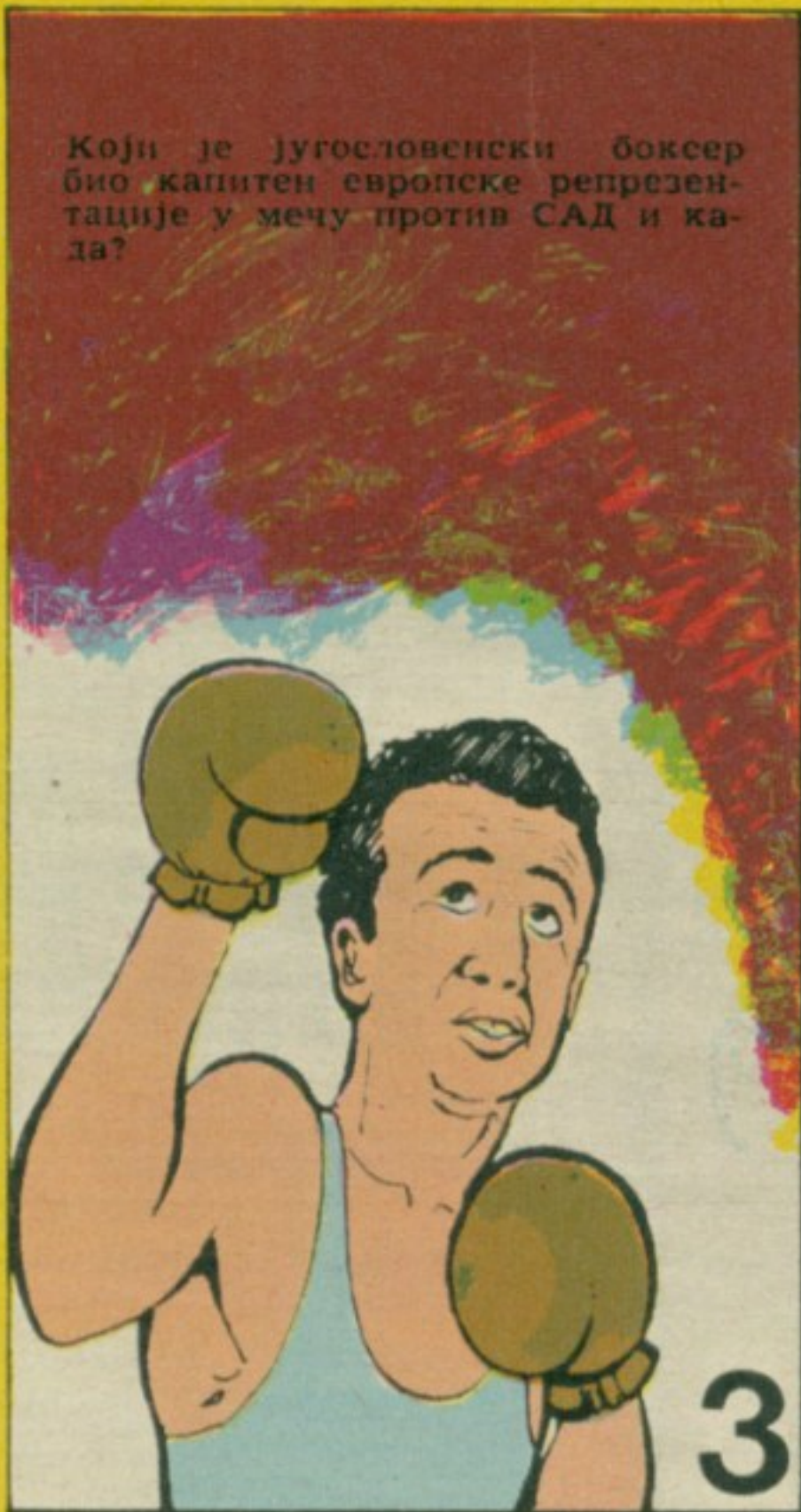
СПОРТСКА КВИЗИЈАДА ЧЕТИРИ БРАТА - ЧЕТИРИ ШАМПИОНА

Знате ли колико је обруч коша издигнут изнад терена?

Један португалски клуб два пута је у застопно освајао Куп шампиона у фудбалу. Који?

Који је југословенски боксер био капитен европске репрезентације у мечу против САД и када?

ПРВА ЕНГЛЕСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

Четири брата Швеђанина освојила су екипно титулу првака света у бициклизму. Знате ли како се они презивају и које године су постигли тај успех?

ОДГОВОР:

1. Обруч коша издигнут је изнад терена три метра и пет сантиметара. 2. Португалски клуб Бенфика освојио је Куп шампиона у фудбалу 1960/61. и 1961/62. године. 3. Павле Швањански био је капитен европске репрезентације у боксу мечу против САД 1951. године. 4. Арсенал, Челси, Квинс Парк, Вест Хем и Тотенхем су сада чланови Прве енглеске фудбалске лиге. 5. Браћа Патерсон, Шведанин, освојили су светско екипно првенство у друмској возњи бициклом 1967. године.

Слобода се брани и оружјем...

20

Револвери на нашим цртежима доказују да су проналазачи — аматери 19. века заиста имали бујну машту. Лево на цртежу је револвер „воган“ у чије буџенце може да стане 14 метака. У средини је револвер назван „мој пријатељ биберњача“ са 7 метака калибра · 22 или 5

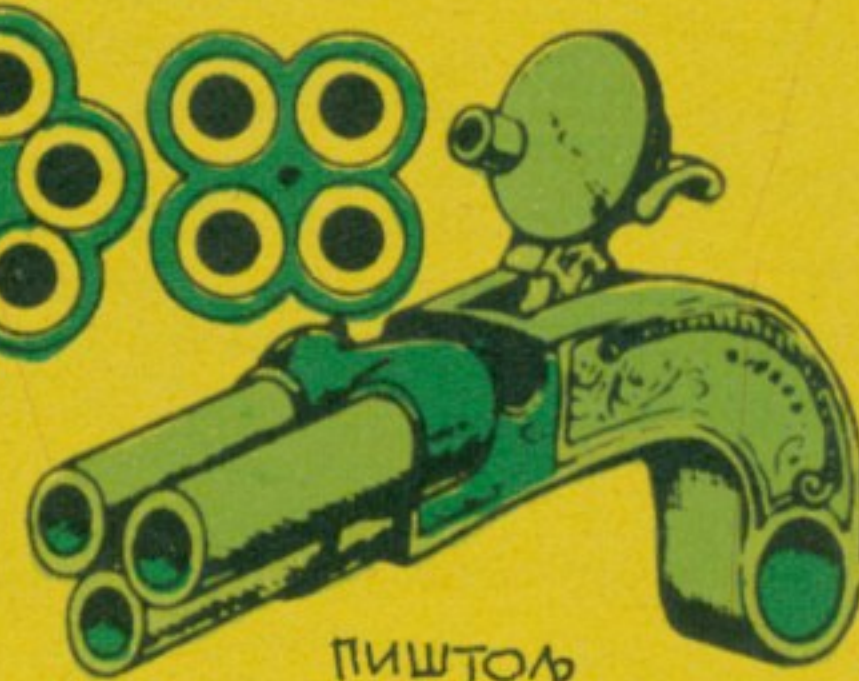
метака калибра · 32 или · 42. Овим оружјем може непријатељ и да се млатне по глави. Десно је „ригби“ пиштољ са 3, 4 или 5 цеви код кога се метак испаливао запињањем ороза с покретном иглом. Игла се намештала у тачно одређен положај за сваку цев посебно.

ВОГАН СА БУЏЕНЦЕМ ОД 14 МЕТАКА

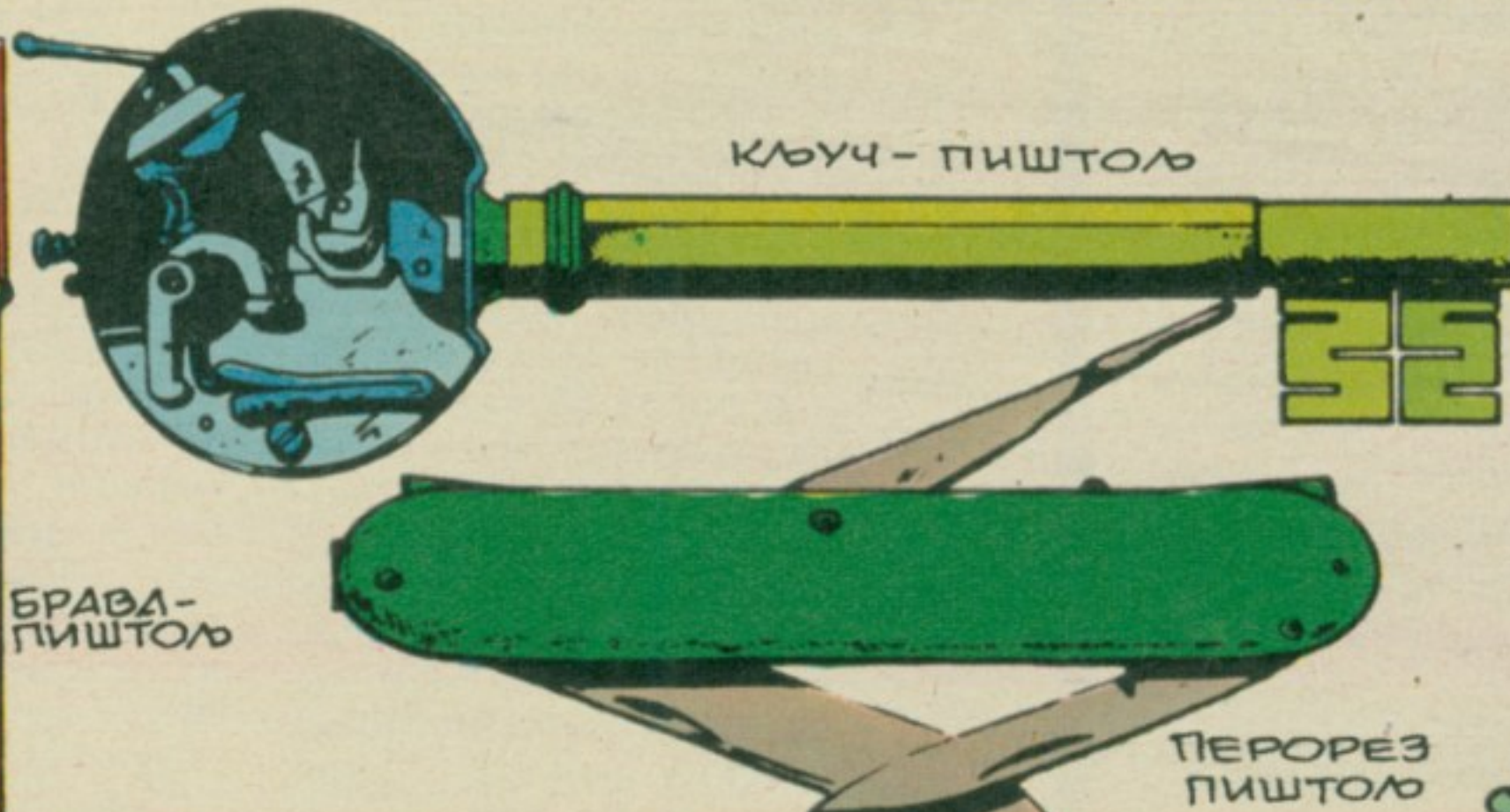
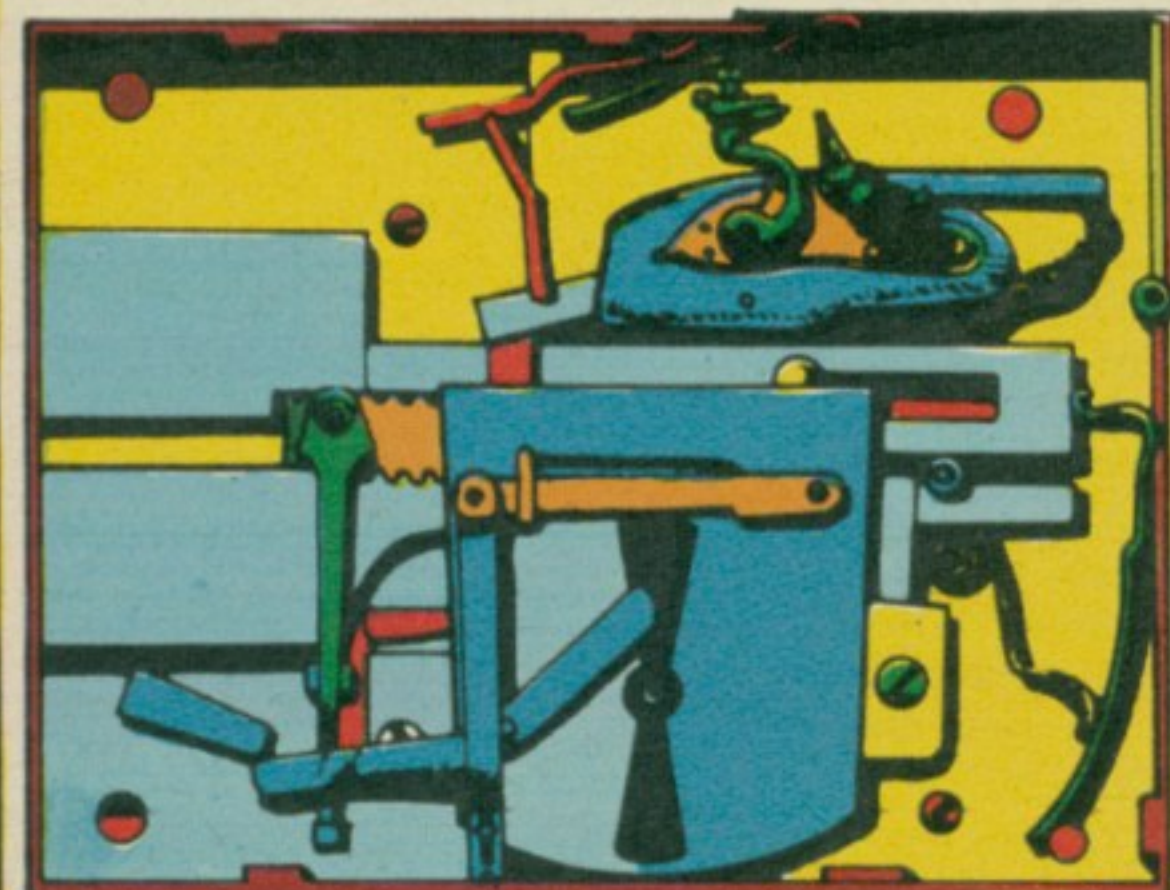
„МОЈ ПРИЈАТЕЉ БИБЕРЊАЧА“ СА БУЏЕНЦЕМ ОД 5 ИЛИ 7 МЕТАКА

ПИШТОЉ „РИГБИ“ СА 3, 4 ИЛИ 6 МЕТАКА

Наши преци нису знали за електричне алармне уређаје. Уместо тога употребљавали су овај компликован механизам (лево на цртежу), неку врсту сигурносне браве. Кад би нежељени посетилац покушао да насилно или неодговарајућим кључем отвори

браву излетео би гласно ћорак што би било довољно да се дигне узбуна. У средини видите необичан кључ-пиштољ намењен чуварима. И најзад, доле, перорез-пиштољ који пре може да охрабри власника него да озбиљно рани провалника.

БРАВА-ПИШТОЉ

ПЕРОРЕЗ ПИШТОЉ

ДРВОСЕЧА

Замануо сам из све снаге али, руке су ме издале и секира испала... Сузе које сам са великим напором задржавао грунуле су ми на очи. Кришом сам погледао око себе и, кад ми се учинило да нико на мене не обраћа пажњу, шмугнуо у густиш. Пустио сам срцу на вољу и плакао. Ја, одрастао момак, самосталан, способан... Био сам тако несрећан са својих петнаест година и убеђењем да сам изневерио самога себе.

НЕОПРАВДАНИ ИЗОСТАНЦИ

Учио сам трећи разред гимназије у Суботици (данас седми основне) и у почетку сам био добар ђак. Дешавало се да понекад добијем и лошу оцену али на крају бих је ипак поправио. Сваку слабу доживљавао сам не као оцену незнања, него као атак на моју личност. У професорима сам видео мучитеље који су веома неправедни и олако дају оцене, према личним симпатијама. Није било те силе која би ме уверила у супротно!

И поред свих неспоразума са професорима све би се вероватно добро завршило да уместо доброг старог разредног старешине није стигао нови, престрог, па још уз то и математичар! Све чешће сам бежао из школе и поред мог имена незадрживо је расла гомила неоправданих изостанак. А онда, ни молбе, ни извињења мојих родитеља нису помогла. Било је касно да се било шта учини. Отац и мајка су очајавали, а ја сам се тешио:

— Па шта, може се и без школе живети. Врло важно! Показати да могу својим рукама да зарадим хлеб. Дани су пролазили а ништа се значајно није догодило. Хтео сам да направим нешто велико да ми се сви диве и осете грижу савести, они тамо у школи. Али, нисам знао шта то да урадим, ни како да изведем.

ЧИКА-АЛБЕ

Зима 1945. године била је веома хладна, а у Суботици је владала оскудица дрва. Да би се то некако ублажило, Народни одбор је организовао одлазак грађана у сечу. Келебија, шума удаљена петнаестак километара од Суботице, могла је да обезбеди довољно дрва, само је недостајала радна снага. Видео сам у томе одличну прилику. Истина, уместо новца добијала се гомила грања и пањева, али, у то време дрва

Кад су ме избацили из школе, одлучио сам да свима докажем да нисам ленштина и да могу да будем користан.

су била на великој цени. Решио сам да пођем у сечу и обезбедим својој породици огрев.

Мало ми је зебло око срца кад сам видео да се пријављују само одрасли. Међутим, чим су ме примили, разведрио сам се и био убеђен да нећу заостајати за њима.

На посао смо кренули распоређени у групе. Ја сам се нашао у оној групи која је ишла запрежним колима једног доброћудног старца, чика-Алба. Било је толико хладно да се дах ледио. Када би се кола негде зауставила одрасли су се крепчили ракијом, а ја сам икакако из кола и цупкао у месту да бих се бар мало загрејао. Чика-Албе је у више махова заустављао на мени свој поглед и најзад ми без речи пружио једно дотрајало ћебе.

Још дуго смо се труцкали по залеђеном и неравном путу док нисмо стигли до шуме. Посао је брзо подељен и не часећи ни часа сви смо прионули. Ја сам био као на крилима. Летео сам час тамо, час овамо, како би ми наредили. Хладноћу више нисам осећао,

а секиром сам руковао тако вешто као да сам одувек баш тај посао радио. Тако се то бар мени чинило...

За време ручка сви смо се окупили око ватре. Било је веома весело. Вицеви су плуштали, храну смо поделили не гледајући шта је и колико ко донео.

Наставили смо са сечом све док није пала ноћ. А онда нас је добри чика-Албе развезао по кућама.

— Буди спреман, дечко, кад сутра зором дођем по тебе, а сад се добро испави. Данас си радио као одрастао човек. Честитам!

Сав важан опростио сам се и утрчао у кућу. Док сам се прао осећао сам да су ми ноге отежале, да ме руке пеку, али ме је сан тако брзо савладао да нисам стигао ни да схватим да сам добио упалу мишића. Тота сам постао свестан тек сутрадан кад ме је мајка будила, а ја са огромним напором успео да се измигољим из постеље.

Чика-Албе ме је чекао на улици и видећи ме како тешко корачам, покушао да охрабри:

— Не брини ништа, младићу. Тако је то само пр-

вих дана. Треба се навићи на тежак рад.

— Признајем да ме све боли, али нећу одустати од посла. Кад могу остали, могу и ја...

— Дабоме, дабоме. Ради ти колико можеш, немој да претерујеш — смешкао се стари кочијаш.

КАО ЖЕРАВИЦА

Чим смо стигли зграбио сам секиру и почео да радим са својим јучерашњим познаницима. Натечени дланови пуни пликова све су се мање покоравали мојој вољи и секира ми је неколико пута исклизнула из руку. Да не бих пао у очи почео сам да ложим ватру, трчим по воду...

— Шта би, младићу, нешто бежиш од секире — доспре до мене један дубок глас.

Сав сам претрнуо и претворио се у булку. Како ме је било срамота!

Напрегао сам се из све снаге, замахнуо секиром и она ми је испала из руку. Осетио сам како ми сузе влаже очи и да ме другови не би видели како плачем

искрао сам се и побегао дубоко у шуму.

Седео сам сакривен у грању, гледајући своје дланове на којима су жуљеви прскали и постајали ране које су пекле као жеравица. У глави ми се мутило.

— Морам да издржим, морам — понављао сам себи.

Пуцкетање гранчица опоменуло ме је да се неко приближава. Претрнуо сам од помисли да ме затекну у овом јадном стању. Лакнуло ми је када су се гране размакле и на мене насмешило благо лице старог чика-Албе.

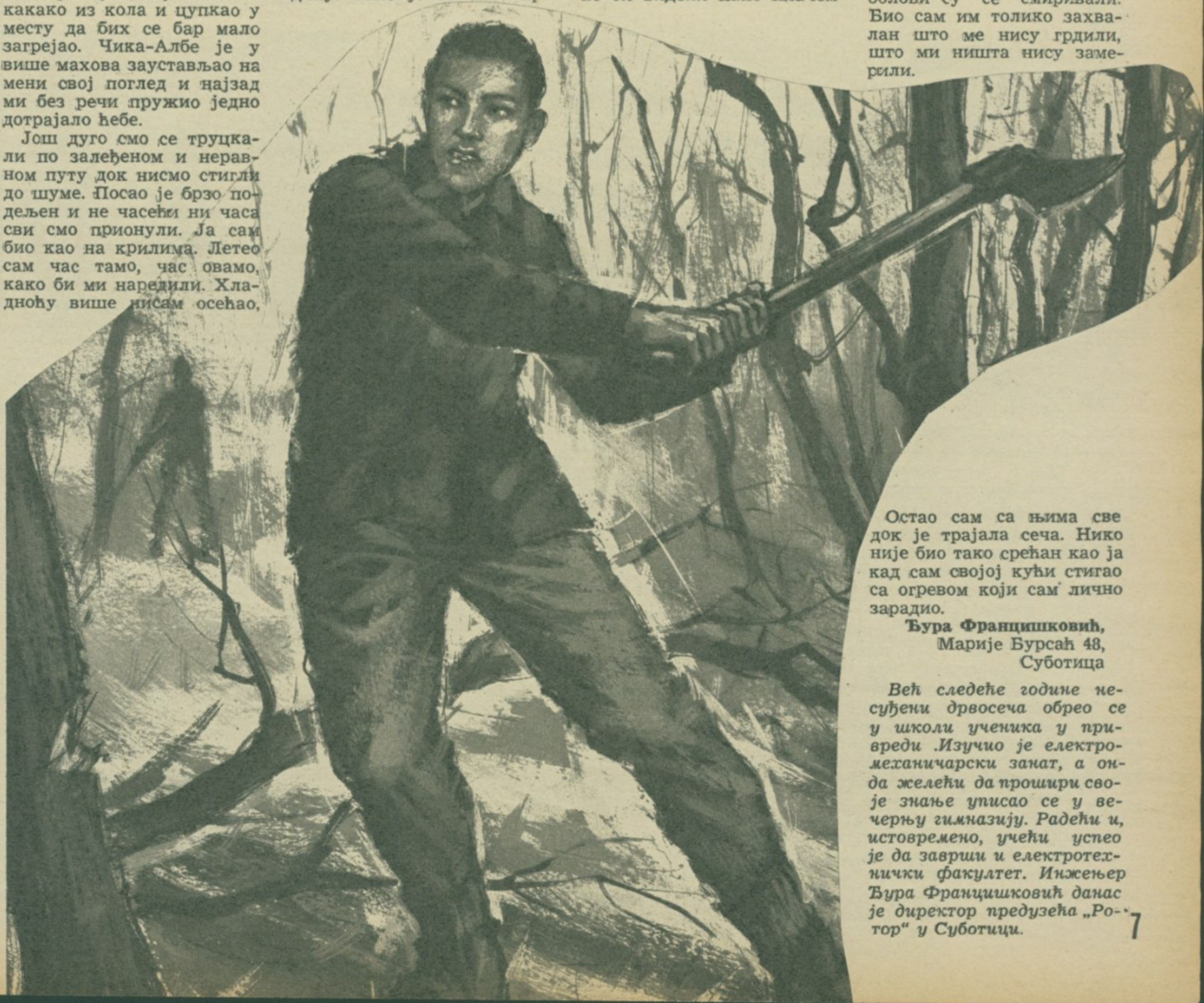
— Дужи се брзо јер ћеш се на тој хладноћи разболети. Неко треба да отрчи до села да људима набави вино, а треба нам и... Почео је да ређа шта све треба хитно да се набави и мени је пао камен са срца.

Чика-Албе је објаснио људима о чему се ради и нико се није на мене љутио. Чак су се трудили да ме не увреде. Измишљали су ми лакше послове да бих као стално имао шта да радим, а да се ипак не мучим. Повређене дланове мазали су ми сланином и болови су се смиривали. Био сам им толико захваљан што ме нису грдили, што ми ништа нису замарили.

Остао сам са њима све док је трајала сеча. Нико није био тако срећан као ја кад сам својој кући стигао са огревом који сам лично зарадио.

Бура Францишковић,
Марије Бурсаћ 48,
Суботица

Већ следеће године несуђени дрвосеча обрео се у школи ученика у привреди. Изучио је електро-механичарски занат, а онда желећи да прошири своје знање уписао се у вечерњу гимназију. Радећи и, истовремено, учећи успео је да заврши и електротехнички факултет. Инжењер Бура Францишковић данас је директор предузећа „Ротор“ у Суботици.

НАШИ НА

Указом Врховног команданта Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије друга Тита од 15. августа 1943. године установљен је Орден народног хероја који се додељује за осведочена херојска дела на бојном пољу и херојско држање пред непријатељем. До тада је постојао само назив народног хероја.

Народни хероји су први међу многим јунацима наше народноослободилачке борбе. Они о којима и чијим делима пишемо не представљају посебан избор јер се народни хероји и њихова дела не могу одвајати по већој или мањој вредности. Све их је красило јунаштво!

Стефан Наумов Стиф ПОСЛЕДЊА БОМБА

Сунце је било одавно преваљило зенит када је једног топлог септембарског дана у Преспу, мсли град на југу Македоније, ушла чета бугарских војника.

У штабу, стојећи мирно пред вишим официром, командир чете кратко га је обавестио:

— Нисмо успели да их ухватимо!

Официр је бесно ударио песницом о сто и повикао:

— Зар је могуће?! Хоћу писмени извештај! Одмах!

Тражени извештај ускоро је био на његовом столу. Текст је био написан руком, али јасан. Официр је читао:

„Испуњавајући постављени задатак, данас, 12. септембра 1942. године, око 10,30 часова са својом четом претресао сам шуму километар југоисточно од села Болно. При претресу, командир другог одељења, кандидат-подофицир, открио је комунисте Стефана Наумова и Митета Богоевског. Обавештење које смо добили од нашег доушника да би они могли бити у шуми — било је тачно. Чуо сам кад је кандидат-подофицир три пута узвикнуо: „Стој“, и затим отворио ватру. Отпочела је

борба која је трајала око пет часова. У једном тренутку, при крају борбе, зачуо се пуцањ из пиштоља недалеко од мене. Пожурио сам у том правцу јер моји војници немају пиштоље. Нашао сам на земљи мртвог Митета Богоевског. Пошто му је нестало муниције, последњи метак наменио је себи!...“

Штапском официру нарочито је било криво што му није пао шака члан Оперативног штаба Македоније, двадесет двогодишњи студент Стефан Наумов, познат под илегалним именом „Високи“. Глава му је била уцењена на 200.000 бугарских лева!

Иако је остао сам, Стефан је наставио да се бори. Два бугарска војника успела су да му се приближе баш у тренутку кад је приметио да више нема муниције. Опкољен, без наде на спас, последњу бомбу која му је остала активирао је и подметнуо испод себе. У шуми се разлегла експлозија. Крв младог комунисте из Лепенског у Јегејској Македонији натопила је земљу.

Стефан Наумов проглашен је за народног хероја 29. јула 1945. године.

НАРОДНИ ХЕРОЈИ

Данко Митров НЕОБИЧНА ПРОПУСНИЦА

Једне летње вечери 1941. године, у малој кући на периферији Бањалуке група младих илегалаца договарала се како да изнесе оружје из града и дотури га партизанима. Бањалука је била пуна усташа и Немаца, а сви излази из града пажљиво контролисани. Било је готово немогуће извршити задатак. За реч се јавио двадесет двогодишњи Данко Митров родом из Ђурђеновца у Хрватској.

— Натоварите оружје на запрежна кола, покријте га сеном, и кола са упрегнутим коњима дотерајте сутра у десет часова у улицу иза кафане. Запрегу оставите, а ви се изгубите! Остало препустите мени!

Иако млад, Данко је већ био члан Партије. Са шеснаест година

отишао је у Шпанију да се бори на страни Републиканске војске одакле се вратио са чином мајора.

Сутрадан, у договорено време, кола су била на означеном месту. Данко је већ седео у кафани у којој су Немци обично навраћали и чашћавао ракијом двојицу немачких подофицира. Уз шалу и смех чаше су се празниле. Када су се подофицири напили, Данко се понудио да их одведе колима до куће јер је знао да станују ван града. Сада није морао да измишља причу када га немачки стражари буду упитали куда то вози њихове људе.

Млади илегалца је помогао својим „новим пријатељима“ да се попну у кола и потерао запрегу према излазу из града. Војници на

улицама поздрављали су веселе подофицире на колима.

Кола су несметано изишла из града. Међутим, Данко је хтео да буде доследан: одвезао је немачке подофицире до њиховог стана и лепо их сместио у кревет. Тек пошто је то обавио ошинуо је коње и кренуо према шуми и партизанима!

Данко није дуго остао у Бањалуци. Отишао је у партизанима и као командант, прво Треће, а затим Четврте крајишке бригаде, показао изузетне војничке способности. Јашући на коњу стално је био у покрету. Због тога су га прозвали — командант „Олуја“! Погинуо је 1942. испод Мотајице, а за народног хероја проглашен 26. јула 1945. године.

Петар Лековић ОСТАО ЈЕ САМ

Ближила се поноћ. Борцима Првог батаљона Друге пролетерске бригаде, притајеним на Живњу изнад Гацког, чекање се отегло унедоглед. Доле у граду све је било мирно. Командант батаљона, шћућурен иза једне стене, тихо се обратио свом заменику, четрдесет деветогодишњем Петру Лековићу:

— Ускоро ће нас напасти. Добро је што има месечине!

Стари Петар је, чим је почео устанак, оставио каменорезачки посао и своје село Речице код Ужичке Пожеге и са три сина кренуо у партизанима. О његовој храбрости у окршајима са непријатељем свакодневно су стизали гласови и до Врховног штаба који га је због тога у пролеће исте, 1942. године прогласио народним херојем, првим у народноослободилачком рату.

Најзад су се, наоружани до зуба, Италијани и четници појавили у подножју брда. Пели су се полако и опрезно. Партизани су их пустили да приђу сасвим близу, а онда су осули на њих ураганску ватру.

Љута битка трајала је целе топле летње ноћи. Борци су јуначки одбијали сваки напад, упркос великој надмоћности непријатеља,

али су у свитање остали без иједног метка. Командант батаљона наредио је повлачење.

Када се и последњи борац изгубио у сумраку, на попришту је остао само Петар Лековић. Стао је иза велике стене крај које је непријатељ требало да наиђе, решен да га заустави, бар за тренутак, и тако омогући друговима да одмакну.

Чим су непријатељски војници стигли на неколико метара од стене Петар је искочио пред њих и почео да баца огромно камење на Италијане и четнике! Запрепашћени и збуњени војници су се ус-

комешали. Први су се снашли четници: рафали из њихових митраљеза пресекли су Петра у тренутку када је изнад главе држао велики камен. Пао је заједно с њим.

Било је то јуна 1942. године у јеку 3. непријатељске офанзиве.

У НАЈВЕЋОЈ БРЗИНИ ИЗЛЕТЕО САМ СА СТАЗЕ И ГЛАВОМ ПРОБИО ТУНЕЛ ДУГАЧАК ОСАМ МЕТАРА! ИЗ ДАЉИНЕ САМ ЧУО ЗВОНО КАКО ОБЈАВЉУЈЕ ДА СЕ НА ПИСТИ ДОГОДИО НЕСРЕЋАН СЛУЧАЈ.

ВРАТОЛОМНА ТРКА

само једно ништавно тоне које лети кроз ледену пустињу. Спуштао сам се све брже и чинило ми се да саонице више не додирују тло.

ЗАР ЋУ ОСТАТИ ЖИВ?

Наједном, као да ме је нешто снажно ударило с десне стране и ја осетих неподношљив притисак. Учинио ми се да се пењем ка небу, изван белог пакла. Возио сам се право у небеско плаветнило док су санке успоравале брзину. Зар ћу заиста остати жив?

Најзад, једва дишући, постао сам свестан да лежим непокретан на санкама које стоје на снегу. Прсти су ми и даље грчевито стезали челичне шипке док се из звучника чуо нечији глас који је изговорио моје име и саопштио резултат: 800 метара за непуних 90 секунди.

Нисам био задовољан постигнутим резултатом. Грм и пакао — помислио сам. Шта сам радио толико времена на тако краткој стази?!

Следећи пут прешао сам исто растојање за 11 секунди мање. А трећи пут постао сам члан „Клуба преживелих“. Ево како.

Јурио сам опромисом брзином. Било ми је јасно да идем у сусрет несрећи, али био сам немоћан да је спречим. Лежећи сувише напред на саоницама, муњевитом брзином пео сам се уз падину једне олује. Јурио сам, јурио, и... догодило се оно што је било неминуемо: скелетон ми се отео из загрљаја! Снажан ударац пресекао ми је дах, а затим сам осетио бол у лакту и колену. На моју срећу снег на врху све кривине био је дебело више од једног метра и ја сам главачке улетео у њега, пробивши тунел дугачак осам метара! Из даљине сам чуо звоно како објављује да се на писти догодио несрећан случај, али сам био сувише ошамућен да бих помислио да оно звони у моју поглед.

Устао сам и почео да млатарам рукама. Тада се из звучника зачуло:

— Устао је и маше рукама! Изгледа да није повређен!

— Па снито о мени! — помислио сам. — Значи, жив сам!

И тако сам постао члан „Клуба преживелих“.

Пол Гејлико

метара моје тело и 135 килограма саоница јурили су великом брзином. Ледени зидови који су, блистајући се, пролетали слева и десна личили су ми на муње.

— Кочи! Кочи!

Ношени ветром гласови добронамерних саветодаваца све су слабије продирали под мој шлем. Што сам могао јаче стругао сам шљацима, али то није могло да успори жестоку брзину саоница. Преда мном се указала кривина усечена у висок ледени зид. Била је то чувена „рампа“ иза које је вијугало корито глечерског потока. Нагнуо сам саонице у последњем тренутку и узлетео из ледени зид до врха таман да угледам страшну провалију која ме је чекала с оне стране. Али, невоље су тек почињале. Кривина је имала облик слова »S« и само што сам слетео с једне падине, чекала ме је супротна олуја. Ту већина почетника доживи катастрофу. Они који прелете преко зида, па ипак остану у животу, постају чланови „Клуба преживелих“.

Кад сам на врху зида угледао повор, паника је већ била почела да ме обузима. Стругао сам из све снаге шљацима на ципелама, али ко би могао да задржи овај челични метеор. Наједном — али ме не питајте како — нашао сам се на трећој окуци и из ње, као топовско буле, излетео у правој линији.

У ствари, ја више нисам управљао скелетом. Одскакао сам од ледених неравнина, а попречна челична шипка гувала ме је у стомак.

Тада сам пред собом назрео неки железнички мост и пут. Мене је писта водила испод моста. Таман сам помислио да ћу разлупати главу о стуб кад ме је изненада кривина одвела испод његовог гвозденог лука, а затим преко дна корита од леда на чијим су се странама уздизали ледени зидови. Са свих страна ме је окружавало море светлуцавог плавичастог неба, а по лицу ме шибао ветар тако јак да би могао да однесе чак и рогаве бик у главе!

Баш у том часу писта се нагло спустила у провалију. Саонице су достигле највећу брзину. Био сам

неколико енглеских лордова, један пиљар из Сен Морица, један посластичар. Па, кад су они преживели, ваљда ћу се и ја некако искобелати — то је била последња мисао са којом сам те вечери заспао.

Ујутру смо се сви нашли на старту. Да не препознаш оне људе од јуче: са шлемовима, штитовима против сунца и подбрадницима, изгледали смо као смешни средњовековни витезови. Одећа нам је била постављена крзном појачаним на лактовима и коленима. Наше челичне рукавице са спољне стране имале су металне штитнике који би нам заштитили зглобове за случај да паднемо. На грудима је сваки имао јастуче пуњено ситно резаном гумом против убиственог ваздушних притисака.

Кад је дошао ред на мене, легао сам потбушке на челичне саонице. Преда мном се пружила стаза у виду леденог ходника. Била је широка 1,80 метар између два бочна зида висока отприлике педесет сантиметара, који су на опасним кривинама били нешто виши.

— Само кочи! — давали су ми прва и последња упутства пријатељи и ја сам одмах зарио у лед свих десет клинаца који су штрчали из мојих пенцета.

— Тако! Стално стружи и добро се приљуби уз скелетон! — саветовали су ми. Скелетон — то је назив за ову врсту спортских саоница од гвожђа, али ова реч, подсећајући ме на „скелет“, није ми звучала нимало охрабрујуће, поготову не у овом тренутку.

У ЧЕЛИЧНОМ МЕТЕОРУ

Најзад је одјекнуло звоно. Дрвена вратанца су отворена, неко ме је гурнуо и ја сам почео лагано да клизим. Већ после неколико

Имам педесет девет година и уместо да се као моји паметнији вршњаци зими грејем крај ватре у топлим папучама, ја сваке године активно учествујем у најбржој и најопаснијој трци „Креста“ на Алпима. Стаза се налази недалеко од Сен Морица, чувеног спортског центра у Швајцарској. Кад звук великог звона одјекне кроз прозрачан ваздух, чија температура зими износи 20 степени испод нуле, на одређеном месту скупља се тридесетак чудно одевених људи који ће учествовати у још чуднијој трци специјалним скелетон санкама.

СТИГАО СИ У ПРАВИ ЧАС

Креста је стаза за санкање дугачка 1200 метара, просечена у самом леду, са дванаест веома опасних олуја. Висинска разлика између старта и циља износи 153 метра. На једном месту вожња досеже лудачку брзину од преко 120 км/час тако да се за људе који у њој учествују слободно може рећи да су суманути. Па ипак, и ја сам један од њих.

Догодило се то овако. Једног дана срео сам у Сен Морицу неке своје старе познанике.

— Стигао си у прави час — повикали су чим су ме угледали. — Мораш да се опробаш у овом спорту. Ђовани, брзо нађи опрему за нашег пријатеља. Хајде, шта се нећкаш? Кад си имао срца да укрстиш рукавице са Џеком Демсејом, ово за тебе није ништа.

Да, али они су заборавили да сам тада имао 25 а не 59 година! Али, морам признати, то вражје санкање нисам могао да одбијем.

Погледао сам око себе: међу „лудацима“ који се санкају у скелетону налазио се веома разновиден свет: пилоти млазних авиона, радници из Швајцарске и Италије,

ВИНИ ПОЗА МУСОЛИНИЈА

Прва светлећа бомба избачена из авиона пала је тачно у 23 часа и 2 минута на луку из које је севала противавионска ватра. Одмах за њом и следећих осам је запарало ноћ. Залив је блеснуо као окупан сунцем.

Затим је настао пакао. Капетан Кен Виљемсон управо је авион према средишту луке Таранто. Противавионска артиљерија тукла је енглеску ескадрилу као помахнитала. Виљемсон је притиснуо палицу и његов „срдфиш“ је почео да понире: 2000 метара, 1600, 1200, 600, 300, 150...

Док је авион пикирао према италијанским бојним бродовима, осматрач, поручник Норман Скарлет, осећао се као путник у аутобусу без кочница који се суновратио. Кад је авион прошишао изнад бране Тарентола, тик изнад јарбола усидреног брода, повикао је: „То се зове пилотирање!“

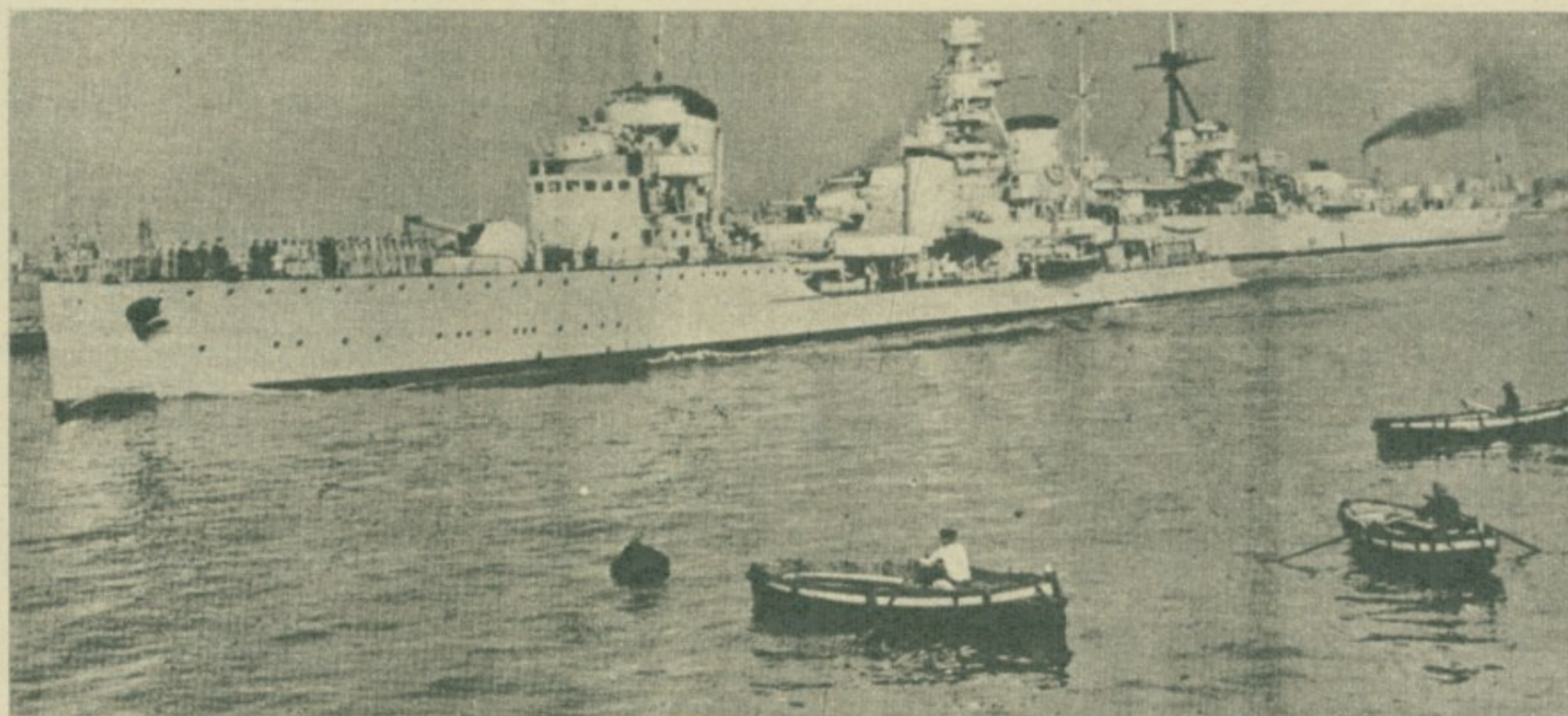
Виљемсон није ни опазио антене и јарболе који су на његовог осматрача саставили тако снажан утисак. „Срдфиш“ је летео кроз пусти дим експлозије према разарачима који су бљували ватру, скренуо улево према бојном броду „Кавур“, а затим избацио торпедо.

У том часу погодио га је рафал и „срдфиш“ се срушио у море. Виљемсон и Скарлет нашли су се у леденој води по чијој је површини бубњало као усред плука. У први мах Виљемсон је помислио да је почела киша. „Ма каква киша, то су танад!“, изненада му је синило. И он и Скарлет, после краћег али заморног пливања у стежалом од воде комбинезнима, добили су се обале где су сместа били заробљени.

Варка је успела

После уласка Италије у II светски рат, јуна 1940, главнина италијанске флоте налазила се у бази Таранто у јужној Италији, на обали Јонског мора. Одатле је могла опасно да угрози британске поморске снаге које су оперисале у средишњем делу Средоземног мора.

Зато су Британци већ августа 1940. почели припреме за напад на Таранто. А ујутро 6. новембра испловила је Британска средоземна флота из Александрије. Да би прикрили прави циљ операције, Енглези су упутили посебне

Крстарица „Тренто“ снимљена 1934. године са једног разарача.

конвоје на Малту и у луку Судас, а неколико ратних бродова испловило је из Гибралтара за Александрију у правцу Сицилијанског пролаза.

Италијани су осматрајући из ваздуха, одмах сазнали за све маневре као и за распоред и јачину британских снага, па су закључили да је реч о слању појачања на Малту и Крит. Зато су торпиљерке и торпедне чамце послали у ноћно патролирање Сицилијанским пролазом, подморнице у подручје Малте, а своју флоту у Таранту ставили у стање само трочасовне приправности. И то је било све.

Варка је успела.

Тек 11. новембра око 18 часова британски адмирал Канингем послао је шифровано наређење да операција почне. Из састава Британске средоземне флоте издвојили су се носач авиона „Иластриес“, крстарице „Бервик“, „Глостер“, „Глазгов“ и „Јорк“ и 4 разарача и запловили према Таранту.

Витезови авијације

Према британском плану напад је предвиђен у два таласа од по 12 авиона — 6 торпедних и 6 бомбардера. За команданта првог таласа одређен је капетан Кен Виљемсон, а другог капетан Џинџ Хејл.

Године 1940. инструментално летење било је да-

леко од савршенства. Све је зависило од пилота, његове опремности и храбрости. Радари су у то време још били сувише гломазни да би се уградили у авионе: очи, уши и срце пилота и осматрача одлучивали су у акцији. Зато пилоти са почетка II светског рата с пуним правом носе име последњих витезова авијације.

Дванаест авиона „срдфиш“ првог ударног таласа стајало је на крми склопљених крила која су подсећала на балдахине.

Одбор за дочек

На полетном мосту, шибани оштрим ноћним ветром, пилоти првог таласа разговарали су очекујући знак за улазак у авионе. Избегавали су и да помену предстојећу акцију јер су добро знали шта их чека у Таранту. За то време техничари су по дебелом слоју масти на торпедима, обешеним испод трбуха апарата, исписали прстима: „Вини (Винстон) Черчил поздравља Мусолинија!“ и друге поруке.

Први „срдфиш“ је кренуо постепено повећавајући брзину све до прамца „Иластриеса“, одлепио се од палубе, пао неколико метара према тамној води, повратио равнотежу и узлетео. За њим су узлетели и остали авиони. Било је 20,35 часова. Летели су скоро два и по часа, у

правилној формацији, када је тишину нарушио осматрач Скарлет:

— Ево Таранта! — проговорио је угледавши у даљини нејасне обресе обале.

— Видим — одговорио је Виљемсон. — Ваљда је одбор за дочек спреман. Не желим да после кажу како смо их ухватили на спавању.

Град Таранто лежао је под њима на уском појасу копна које раздваја унутрашњу луку, названу „Мало море“, од спољне — „Великог мора“. Унутрашњу и спољну луку повезују два канала тако да је и највећим бродовима омогућен улазак у „Мало море“.

У часу напада у спољној луци налазило се 6 бојних бродова, 3 тешке крстарице и 8 разарача, а у унутрашњој 4 тешке и 3 лаке крстарице и 19 разарача. На фотографјама, начињеним са висине од 2500 метара, виделе су се и сумњиве беле мрље које су под увећавајућим стаклом личиле на запречне балоне. Балона скачених о челичну ужад, као и каблова сидришта који су авионе у ниском лету могли исећи у комаде, британски пилоти највише су се плашили.

Где су балони?

Капетан Кен Виљемсон дао је знак за напад тачно у 23 часа. Два бомбардера су са висине од 500 метара

бацила 9 светлећих бомби и осветлила спољну луку, затим у муњевитом понирању напала складиште нафте. Остали бомбардери засули су објекте у унутрашњој луци.

За то време торпедни авиони устремили су се, носећи торпедна с магнетским упаљачем подешеним на дубину од 10,5 метара, на бојне бродове у спољној луци. Ту су се налазили „Дуилио“, „Безаре“, „Литорио“, „Венето“, „Дорија“ и „Кавур“.

Спољна лука била је заштићена противторпедним мрежама постављеним недовољно дубоко, једва до 10 метара. Уместо 12.800 било је намештено само 4200 метара мрежа! Око корита бродова мрежа уопште није ни било мада су их прописи строго налагали — јер их посаде нису много марили пошто су отежавале маневрисање.

„Где ли су само ти проклети балони?!“ питао се пилот Мексли док је избацивао торпедо. Природно, он није могао знати да ваздушну одбрану Таранта чине и три врло просећене завесе са укупно 27 запречних балона и да је срећа била на британској страни: јак ветар је само неколико дана пре напада откинуо 60 балона!

Монд се са својим авионом спустио тако ниско да је осматрач Бул помислио да ће додирнути воду. У том тренутку је испред себе угледао обресе два бојна брода. Један од њих, обаснај светлећом бомбом, учинио му се већи. Избацио је торпедо.

Малерозни Морфорд

У међувремену, четири британске крстарице и два разарача отпловили су у Отрантски канал где су срели и потопили један италијански конвој. Њихов задатак био је да се поставе као истурена заштита носача авиона „Иластриеса“ и да на себе привуку евентуалну ватру обалне противавионске артиљерије.

Други ударни талас полетео је са „Иластриеса“ у 22,10 часова. При узлета-

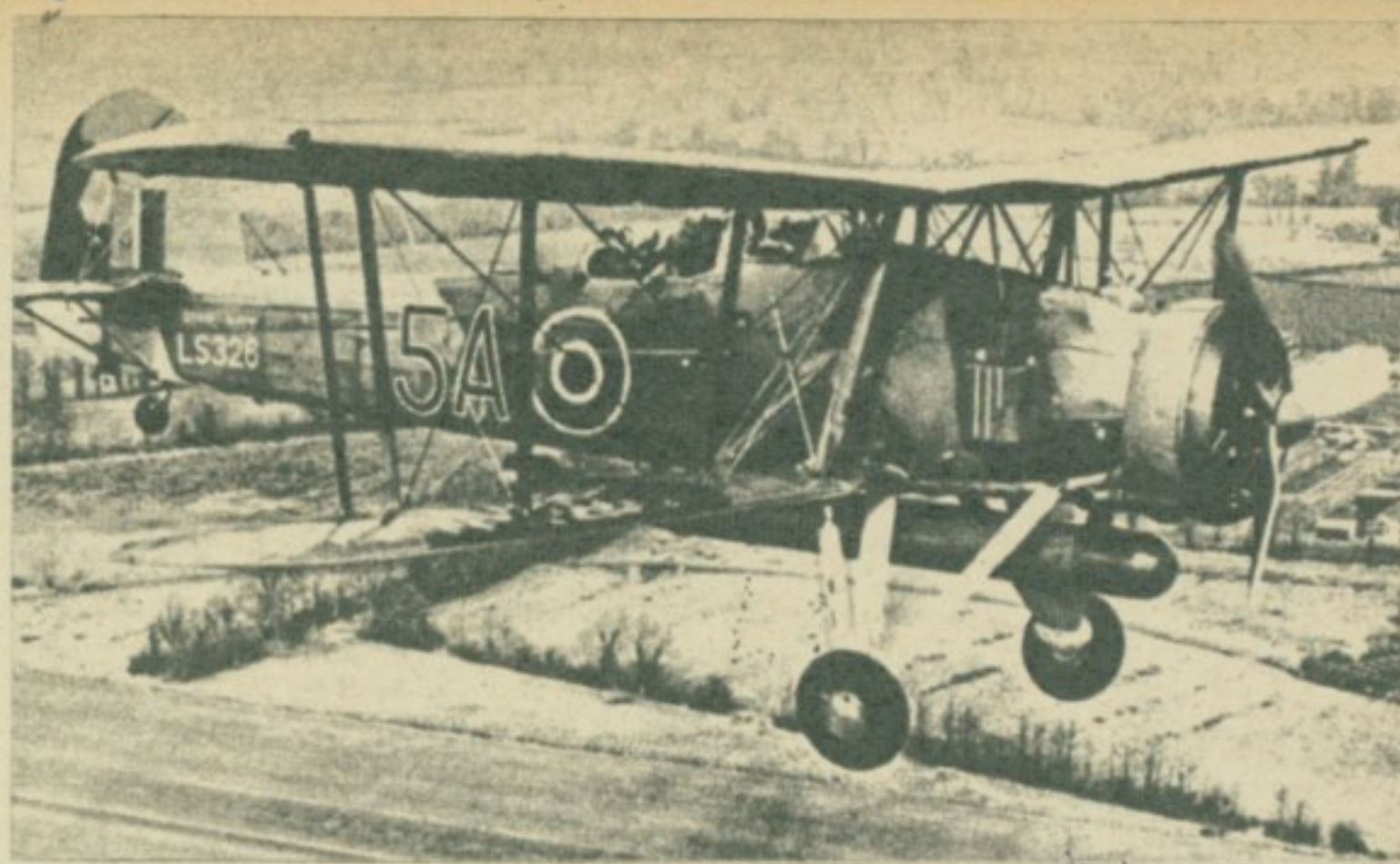
ПРАВЛА

ПИСАЛО ЈЕ НА ТОРПЕДИМА КОЈИ
МА СУ БРИТАНЦИ НОВЕМБРА 1940.
ИЗНЕНАДА, УСРЕД НОЋИ, ПОТО-
ПИЛИ ПОЛОВИНУ ИТАЛИЈАНСКЕ
РАТНЕ ФЛОТЕ У ЛУЦИ ТАРАНТО.

њу авион пилота Клифорд
и осматрача Гоуинга очешао је апарат пилота
Морфорда. Техничари су
одмах погледали авионе и
установили да Клифорд и
Гоуинг неће моћи да по-
лете. Али тврдоглави Гоу-
инг је сместа тражио доз-
волу од команданта да
ипак полети ако у року од
10 минута оспособи апарат.
Његов бомбардер узлетео
је 24 минута касније и, ра-
зуме се, од Хејлове групе
више није било ни трага
ни гласа.

Клифорд и Гоуинг по-
летели су на Таранто сами.

Нешто касније из Хеј-
лове групе изненада се из-
двојио један бомбардер, о-
нај исти који су Клифорд
и Гоуинг при узлетању очешали. Хејл је видео како
апарат пада. Али Морфорд
је ипак успео да поврати
контролу над авионом. Ис-
поставило се да се откинуо

Британски торпедни авион „сордфиш“

додатни резервоар за бен-
зин и да је мехур ваздуха
прекинуо довод бензина у
карбуратор. Зато је одлу-
чио да се врати на носач
где га је, упркос сигнали-
ма које је давао, дочекала
противавионска артиљери-
ја. Читавих четврт сата мо-
рао је да кружи изван до-
мета ватре док није добио
дозволу за слетање.

Док је талас капетана
Хејла летео према Таран-
ту, група капетана Виљем-
сона враћала се на „Илас-
триес“. У зору 12. новембра
у 1 час и 12 минута први
авион спустио се на носач.
Врзео га је Спарк Нил.
Убрзо су пристигли и ос-
тали.

Није се вратио само је-
дан — апарат Виљемсона
и Скарлета.

Хејлова група стигла је
над Таранто усред пакле-
не противавионске ватре.

— Мора да их је Виљем-
сон добро удесио чим нас
овако дочекује! — проко-
ментарисао је Хејл.

— Бар боље видимо ци-
љеве! — кроз цев му је
одговорио осматрач Кар-
лајн.

А сада ВОЗИ КУЊИ!

Два бомбардера су, на
Хејлов знак, осветлили
циљеве а затим напала
складиште нафте и бродо-
ве у унутрашњој луци. Пет
торпедних авиона кренуло
је, један за другим, на бро-
дове у „Великом мору“. Друга ударна група са ус-
пехом је довршавала оно
што је започела прва.

Кроз снажну артиљериј-
ску ватру Хејл је угледао
бродове „Кавур“ и „Лито-
рио“. Устремио се на „Ли-
торио“, изручио убиствени
терет и узлетео. Карлајн
му је довикнуо кроз цев:

— Браво, Цинц! А сада
вози кући.

Пилот Ли, звани „пуков-
ник“ и његов осматрач
„хладнокрвни“ Џонс изла-
зили су из подручја „Вели-
ког мора“ када су угледали
како се из воде подиже
густ стуб дима.

— Неко од наших гори!
— рекао је Џонс.

Имао је право. Авион
Слотера и Вејлија био је
погођен. Њих двојица су

једине британске жртве на
пада на Таранто.

Акција другог таласа би-
ла је завршена и авиони
су кренули према „Илас-
триесу“ када је над Таран-
то пристигао закаснели пар
Клифорд-Гоуинг. Њихов
ависн носио је 6 бомби од
по 100 килограма. Артиље-
рија из луке је ћутала.

— Или мисле да смо у
квару или су напрасно ог-
лувели! — рекао је Кли-
форд.

Али, када су били на ви-
сини од 1000 метара одјед-
ном је гргула палба. На
150 метара од воде авион је
избацио бомбе, но пилоти
нису видели никакву експ-
лозију.

— Прсмашај! Да поку-
шамо још једном! — узвик-
нуо је Гоуинг.

— Драги мој, немам ни
најмање жељу да се вра-
тим у тај ђаволски ватро-
мет! — одбрусио му је
Клифорд. — Правац — но-
сач авиона.

Авион на торти

У 2 часа и 50 минута на
носач је срећно атерирао
и последњи авион. После
оперативног рапорта при-
ређен је свечани доручак
са циновском тортом ук-
рашеном „сордфишем“ (ри-
бом сабљарком) од марци-
пана. Веселе је брзо за-
вршено јер су се пилоти
једва држали на ногама.

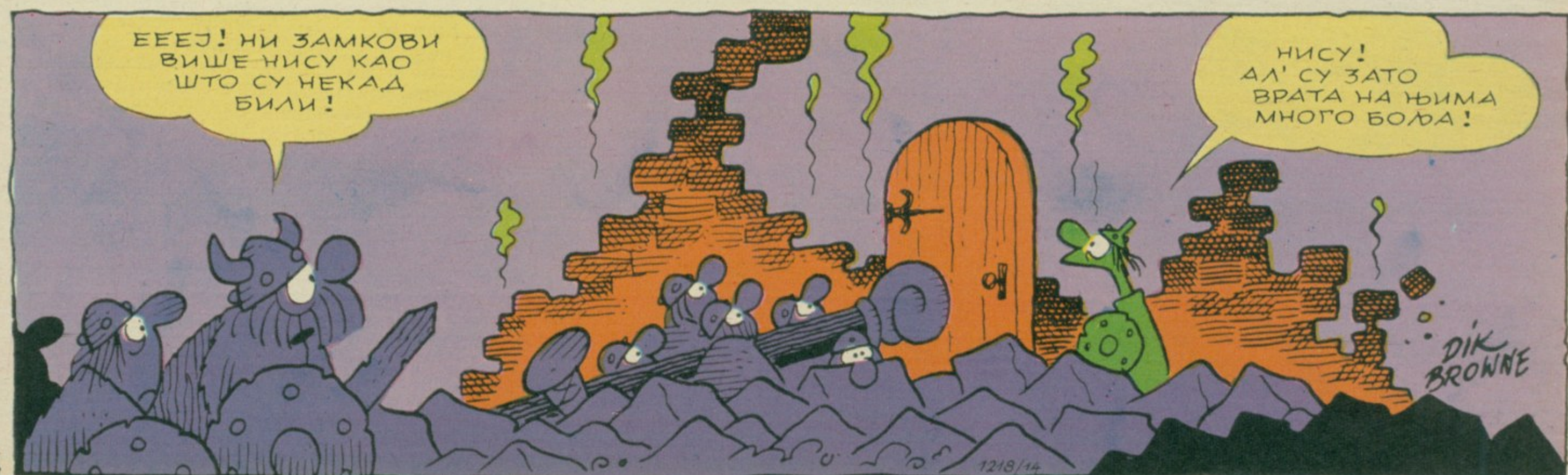
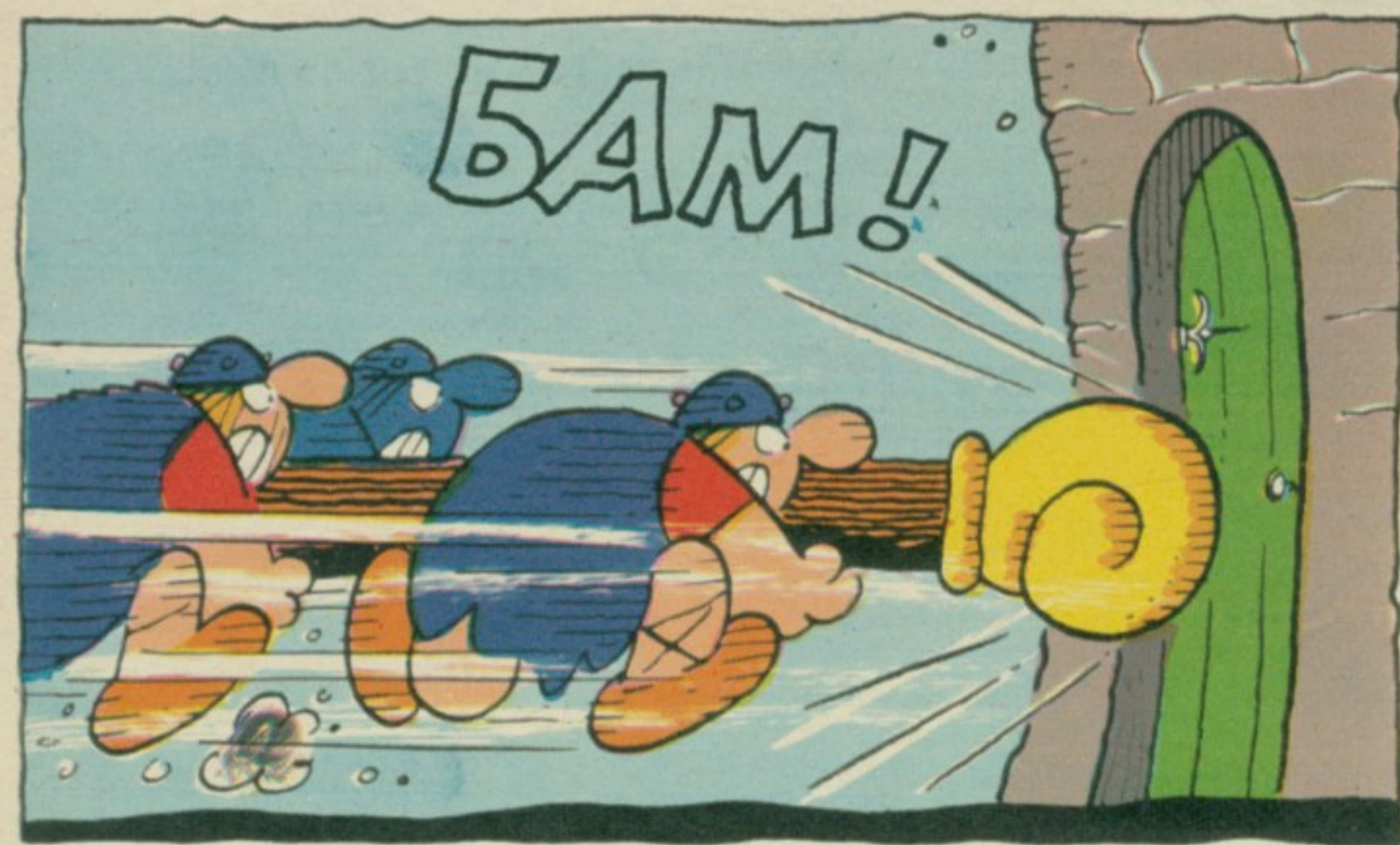
Неколико дана касније
изеиљачки авиони послати
су да утврде губитке нане-
те луци Таранто и итали-
јанској флоти. Британски
авиони лансирали су 11 тор-
педа и успели, осим вели-
ких штета на копну, да
потопе бојни брод „Кавур“,
тешко оштете и избаце из
употребе бојне бродове „Ли-
торио“ и „Дуилио“, а лак-
ше крстарицу „Тренто“ и
два разарача. Тако је Ита-
лија у року од неколико
часова изгубила готово по-
ловину своје ратне флоте!

Напад на Таранто о-
безбедио је за извесно вре-
ме британску превласт у
Средоземном мору и ушао
у историју ратовања по од-
лично смеишљеној ватри и
изненадном нападу (који је
касније инспирисао Јапан-
це за акцију на Перл Хар-
бур), по ефикасности и за-
немарљивим пубицима.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

Прича о томе како се добија гума да нас је кратка и једноставна: ова материја која се користи у изради преко хиљаду врло значајних производа добија се од каучука а каучук од млечног сока латекса. Овај сок лучи каучуково дрво кроз отворе, зарезе, које човек усеца на стаблу.

До гуме какву данас знамо дуг и тежак је био пут. Овоме су претходиле многе истраживачке експедиције, бројни експерименти, разочарања и неуспели подухвати...

У ИГРИ И У РАТУ

Према старим записима, Египћани су пре три и по хиљаде година од неких врста акације добијали сок, касније назван арапска гума или гуми-арабикум, коме су приписивана многа магична својства. Поред осталог, тај сок је дуго коришћен за справљање лекова против кашља.

Можда се у тим давним временима крије почетак приче о млечном соку латексу. Ипак, прве вести о њему стигле су у Европу тек у 16. веку!

Када су шпански освајачи доспели у пределе данашњег Бразила, приметили су да Индијанци у игри користе неке лопте, црне кугле које одскачу кад се њима удари о земљу. Шпанци су запазили да Индијанци користе овакве лопте и у рату: запаљена лопта је као горући пројектил избацивана на непријатељске шаторе и изазивала пожар.

Интересујући се за ову чудну материју Шпанци су сазнали да је Индијанци добијају од млечног сока неког дрвета које расте у тим пределима: умаkali су дрвене штапове у тај сок а онда их стављали на ватру и тако добијали оне црне лопте.

Осушени сок, који је у ствари сиров каучук, Индијанци око реке Амазон називали су као-чоу што значи **сузе дрвета**. Они су латекс користили и за премазивање своје одеће која је тако постајала непромочива и била им добра заштита од кише. По угледу на Индијанце и шпански освајачи почињу на овај примитиван начин да импрегнирају своја одела, али превлака од латекса била је постојана само док је не би обасјали топли сунчеви зраци. Под утицајем топлоте заштитни слој је омекшавао и топио се.

ОДЕЛО ЗА КРАЉА

Тако су Европљани убрзо увидели три необична својства као-чоуа: да је еластичан, да може да гори и да је подложен температурним променама. Причу о чудном млечном соку које се добија из дрвета пренели су у Европу где је изазвала прилично интересовање, али је ипак

ДРВО КОЈЕ ПЛАЧЕ

КАДА СУ ШПАНСКИ ОСВАЈАЧИ ПРЕНЕЛИ У ЕВРОПУ ПРИЧУ О ЧУДНОМ МЛЕЧНОМ СОКУ, НИСУ НИ СЛУТИЛИ ШТА ЋЕ СВЕ ЧОВЕК ОД ЊЕГА НАПРАВИТИ.

прошло доста времена док се није пошло у потрагу за каучуковим дрветом. То је први учинио француски научник и морепловац Ла Кондамен.

Ла Кондамен је 1735. године стигао у пределе данашњег Перуа, али на обалама Амазона овог храброг научника вребале су многе опасности: змије отровнице, крволочне звери и ратоборна домородачка племена натерала су га да се ускоро, необављеног посла, врати у домовину. Ла Кондамена то није обесхрабрило; он поново креће у потрагу за каучуковим дрветом, овога пута у Гијану.

На овом путу Ла Кондамен је боље упознао латекс и открио да каучуково дрво расте на више места у Јужној Америци.

Латекс се сада проучава, са њим се праве експерименти иако му је, како кажу записи из тога времена, цена несхватљиво висока. Из године у годину од њега се добијају практични производи. Користећи латекс Португалци су 1759. направили одело за свог краља. Четрнаест година касније произведена је прва гума за брисање.

После бројних покушаја научницима најзад успева да 1793. употребе каучук за трајну импрегнацију текстила. Ипак, најзначајније је требало тек постићи: створити од каучука производ који ће бити довољно еластичан и довољно отпоран тако да неће мењати своје особине под утицајем температурних про-

мена. У ствари, требало је од каучука добити гуму.

ШТА ЈЕ ОТКРИО ГУДЈИР?

Међу најупорнијима који су радили на овоме био је северноамерички хемичар, касније индустрија-

лац, Гудјир. Он је данима радио у својој лабораторији експериментишући са латексом, али без успеха.

А онда је управа једне поште наручила од Гудјира цакове за писма које је требало импрегнирати каучуком. Готове цакове Гудјир је испоручио пошти на време, али их је ова, пошто су се лепили један за други, вратила као неупотребљиве. У Гудјировој лабораторији један од ових цакова случајно је захватила ватра из пећи и Гудјир га је избацио кроз прозор.

Сутрадан, пролазећи поред лабораторије, Гудјир је наишао на остатке оног цака и приметио велику промену: један део цака импрегнираног каучуком претворио се у круту материју. Према једној легенди, био је то почетак велике, модерне индустрије каучука.

Гудјир је 1839. открио процес вулканизације. Можда му је случај са неупотребљивим цаком за писма дао идеју да смешу каучука и

чине сумпора који се додаје сировом каучуку, могу да се добију материје различитих особина.

ПРЕСАЂЕН У АЗИЈУ

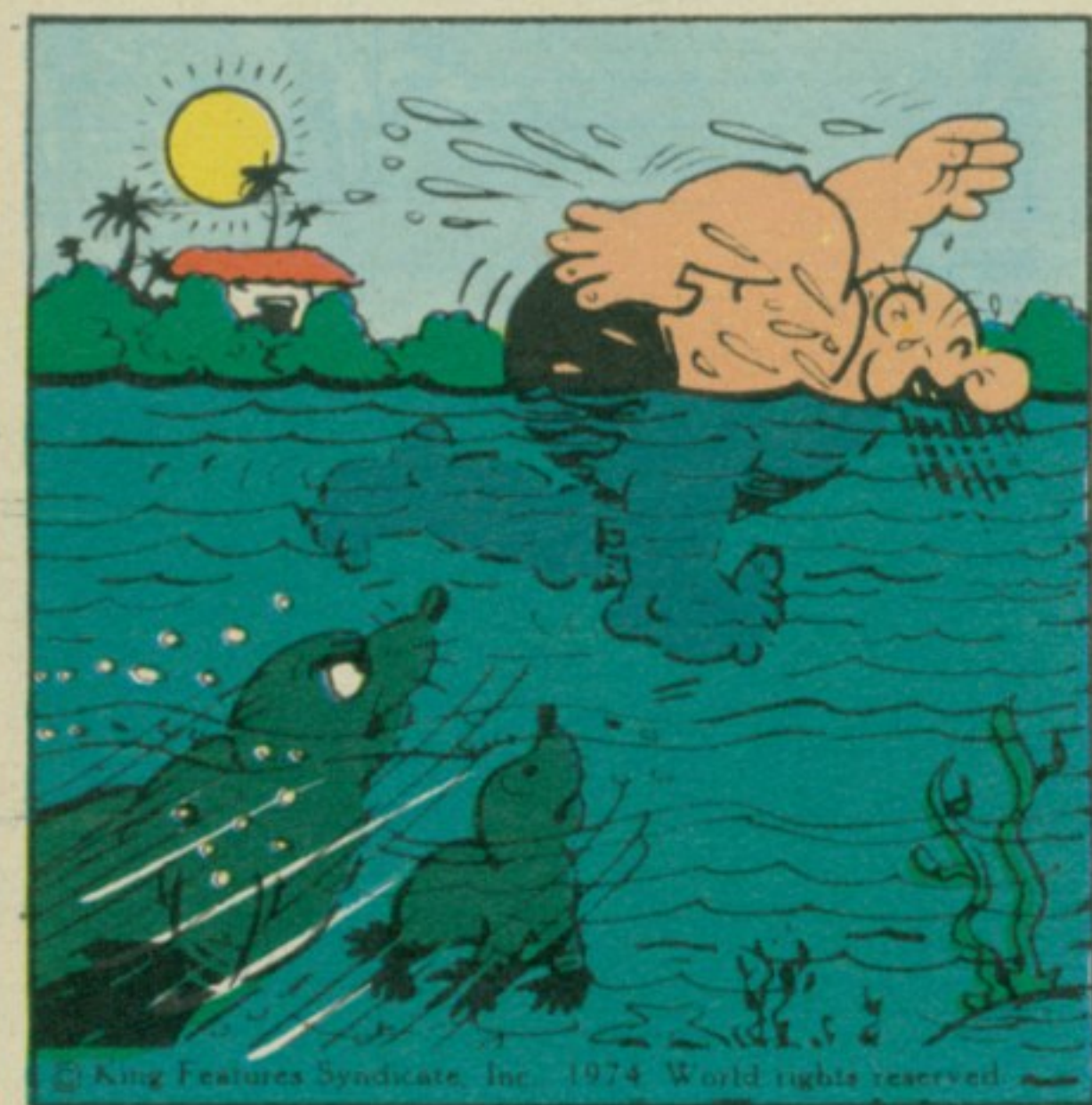
Потражња за латексом после открића вулканизације била је све већа. Латекс у којем се каучук, у облику микроскопских честица, налази у количини тридесет до четрдесет процената и из којег се издваја коагулацијом — згрушавањем — помоћу киселина, постаје основна сировина за десетине нових производа: од гуме за брисање, гумираног текстила, аутомобилских гума и гумираних делова за разне апарате до — гуме за жвакање!

Временом, због масовне експлоатације, шуме каучуковог дрвета све су ређе. Године 1864. Холанђанима успева да пренесу и пресаде каучуковац у земље јужне Азије где су се климатски услови показали веома погодним за гајење овог дрвета. У јужној Азији подижу се огромне плантаже каучуковог дрвета и на неким од њих ради и по два милиона људи! Сирови каучук је данас монопол плантажа југисточне Азије: Малезије, Индонезије, Тајланда, Цејлона, Камбоџе и Јужног Вијетнама.

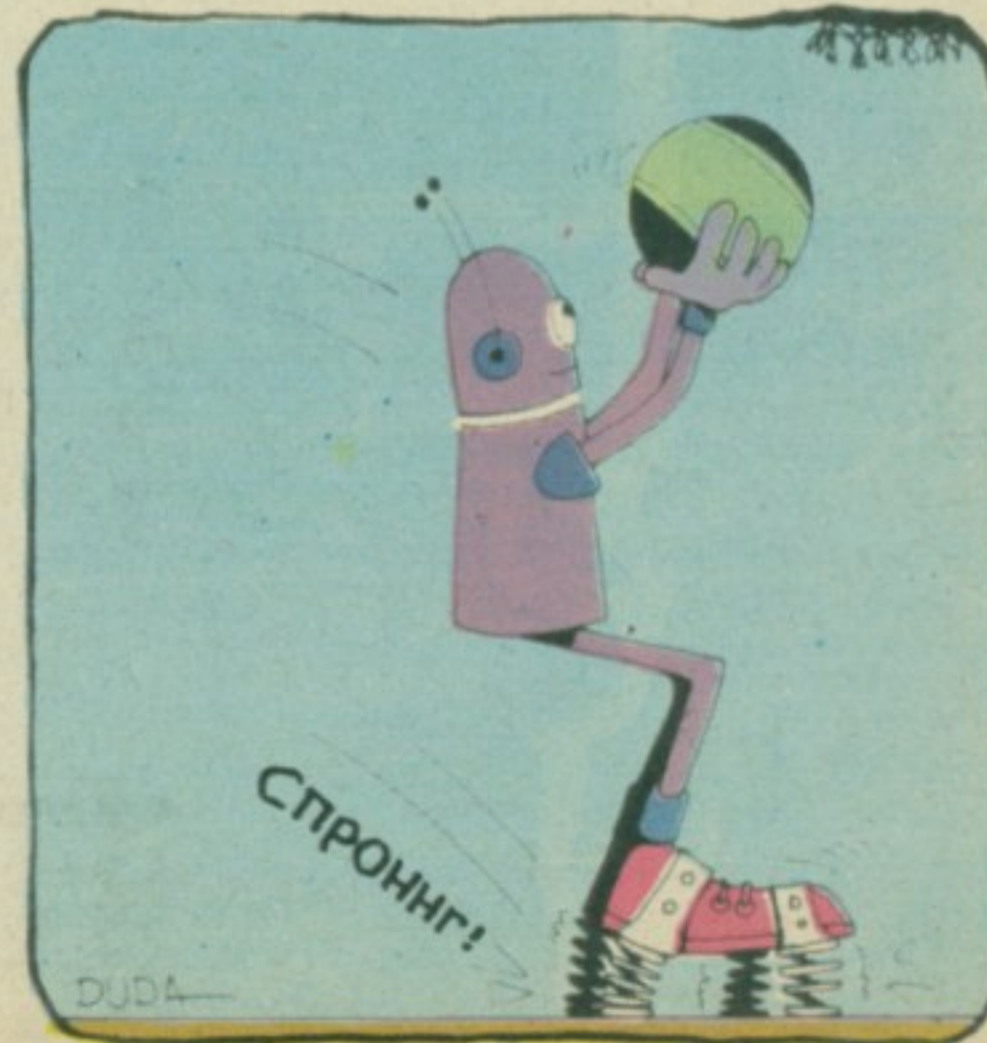
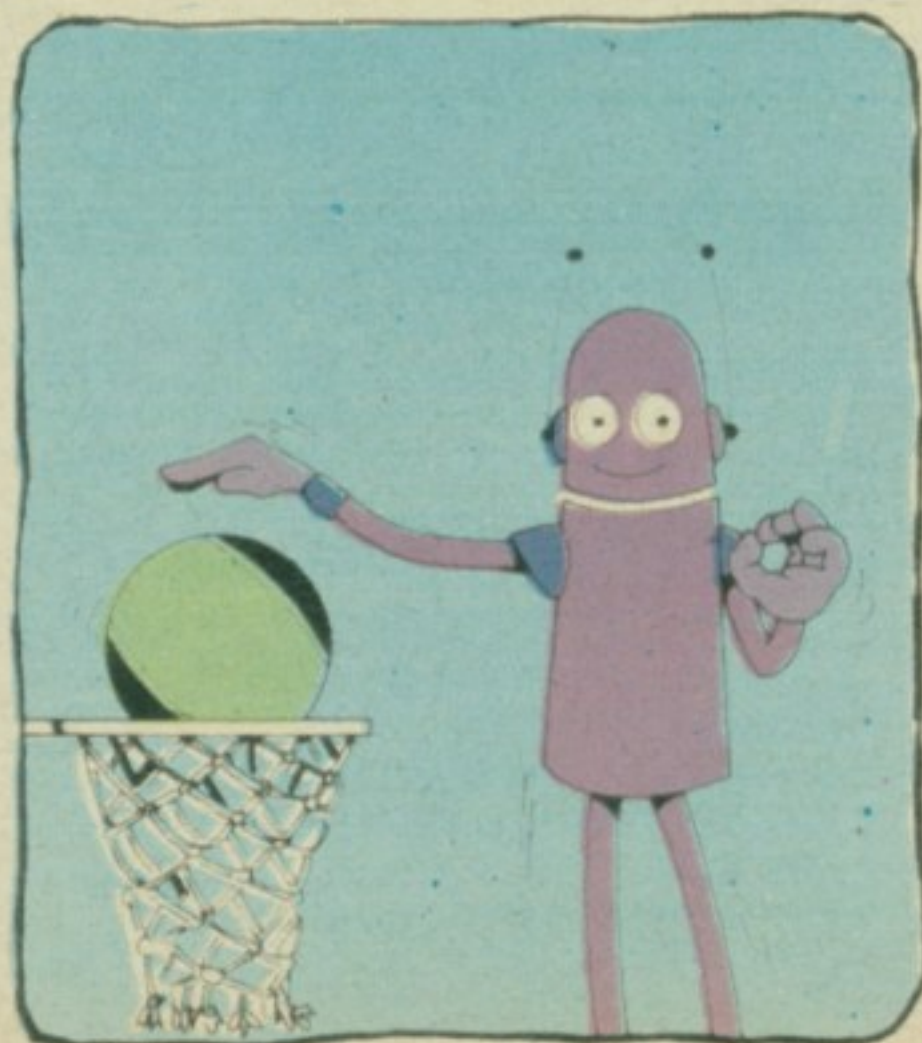
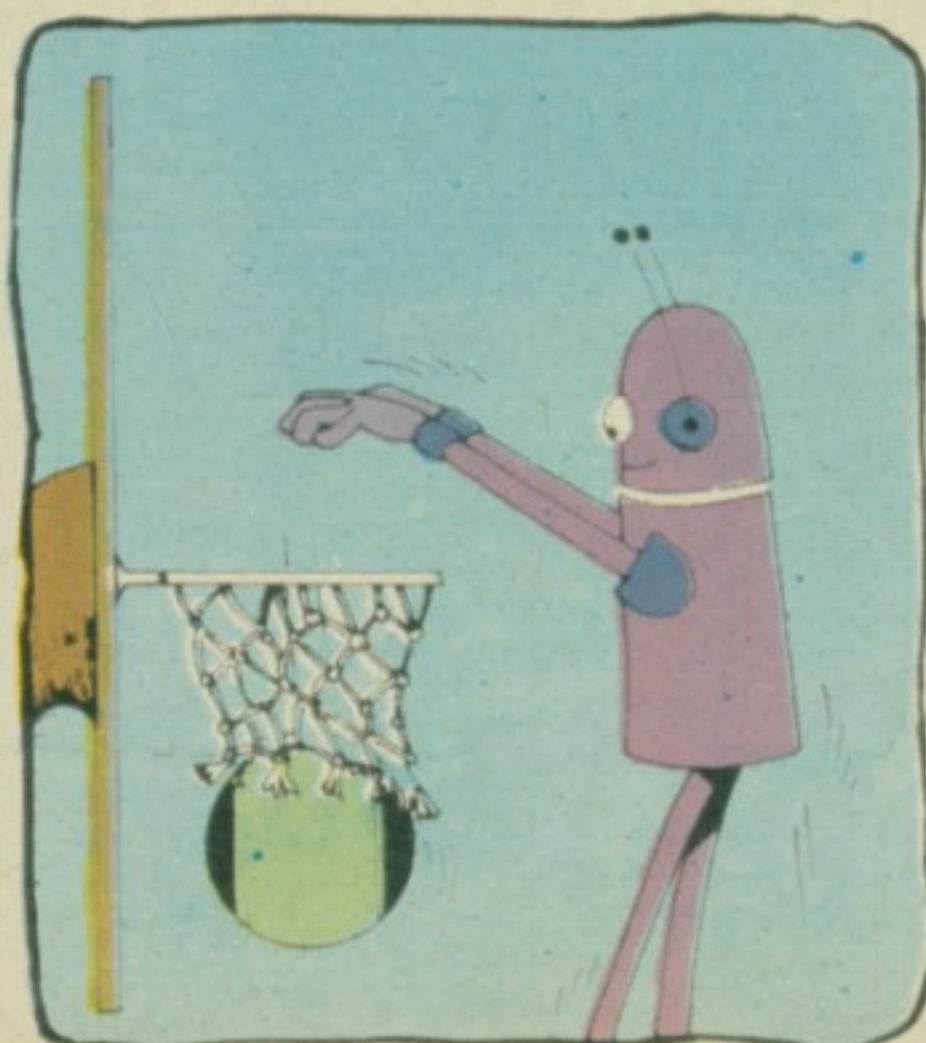
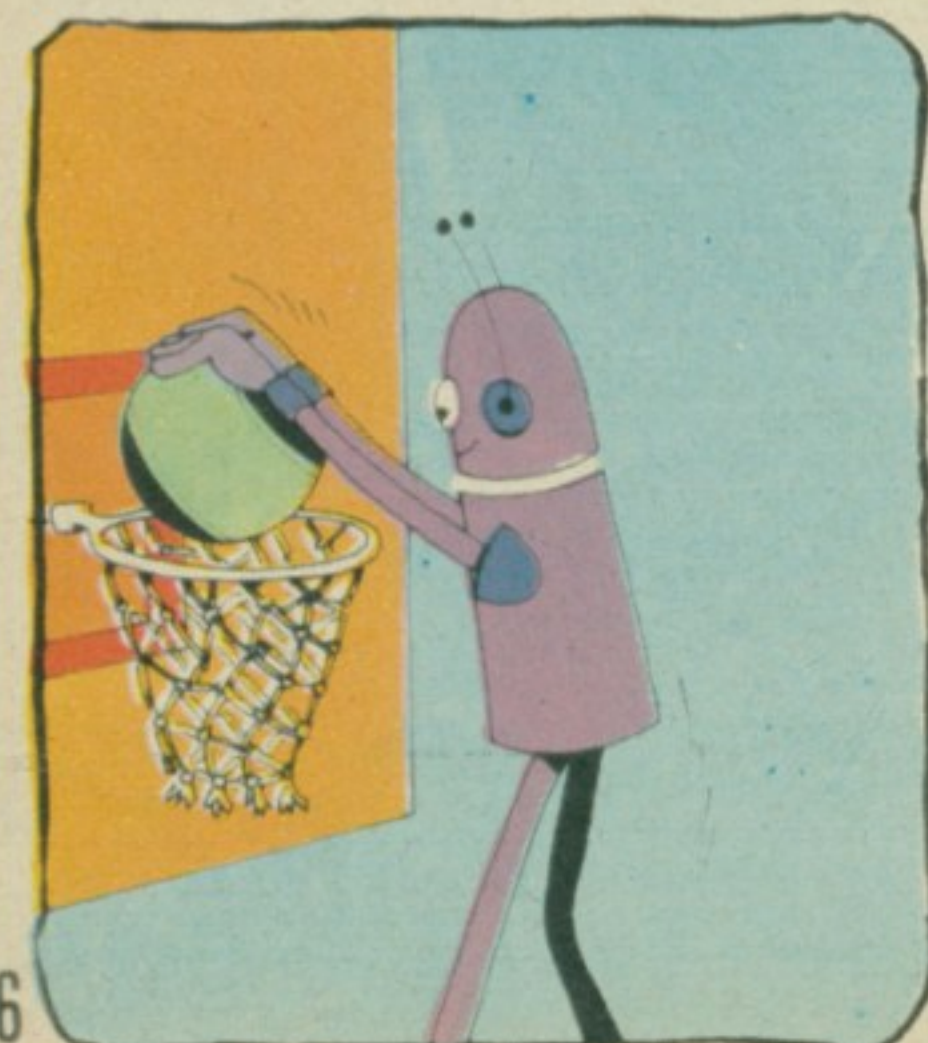
Огромне потребе за каучуком добрим делом су ублажене проналаском вештачког, синтетичког каучука који већ неколико десетина година служи као изванредна „надопуна“ млечном соку „дрвета које плаче“.

В. К.

ШРАФКО

ПОЛ
ТЕМПЛА:

САУЧАС
СТАРОТ
ТИТРА

ЛИЛА ФОСДАЈК, ИЗ ДЕВОНА,
ЗАБАВЉА СВОЈЕ ГОСТЕ
КОЈИ ПРОВОДЕ ВИКЕНД
НА ЊЕНОМ ИМАЊУ МОР-
ТОНХИЛ...

ШТА ЈЕ
ОНО?

РЕКАО БИХ
ЦИРКУС.

ЦИРКУС?
СЈАЖНО!

ЛИЛА
ЈЕ
ПОЈУ-
РИЛА...

СТАНИТЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ ВИ
ГОСПОДИН
КЛЕМЕНТС?

ДА,
А КО
СТЕ
ВИ?

ЛИЛА
ФОСДАЈК!
ЖЕЛИМ ДА
УНАЈМИМ
ВАШ
ЦИРКУС!

ИМАО
САМ
ВЕЋ
ДОСТА
НЕПРИ-
ЛИКА
С ГРАД-
СКИМ
ОЦИМА...
НЕГЕ
МИ
ДОЗВО-
ЛИТИ
ДА СЕ
ОВДЕ
УТА-
БОРИМ...

НИШТА
ЗАТО...

МОЈЕ ИМАЊЕ
ЈЕ ОГРОМНО И
НА ЊЕМУ
МОЖЕТЕ ПОДИГНИ
ШАТРУ!

ШТА
СИ
ТО
НАУ-
МИЛА,
ЛИ-
ЛА!

БИГЕ
ТО НАЈ-
ЛУЂА
ЗАБА-
ВА
КОЈУ
САМ
НИКАД
ПРИРЕ-
ДИЛА!

НЕВОЉА ЈЕ С
ТОБОМ, ЛИЛА,
ШТО НЕ ЗНАШ
ШТА БЕШ
С НОВЦЕМ...

ШТА МОГУ
КАД ПОТИЧЕМ
ОД ЧУВЕНИХ
БАНКАРА?

ВАС ДВОЈЕ БЕТЕ
МИ ПОМОЋИ У
ПРИПРЕМАМА.

НЕЕ?

ЗНАЧИ, ТЕТКА
ЛИЛА ЈЕ РЕШИЛА
ДА ИЗИЂЕ
НА МЕГДАН
С ОВИМ СТАРИМ
МАЧИКОМ...

КАКО БИ БИЛО
ДА МУ ДАМО
НЕКО СРЕДСТВО
ЗА НАДРАЖИВА-
ЊЕ?

НЕМОЈТЕ ДА
ПОКВАРИТЕ
ТЕТИКИНО
РАСПОЛО-
ЖЕЊЕ.

ЈА САМО
ЖЕЛИМ
ДА ВЕЧЕ
БУДЕ
ШТО
ВЕСЕЛИ-
ЈЕ...

ЦИРКУСКА ПРЕДСТАВА ДОСТИГЛА
ЈЕ ВРХУНАЦ...

КАКВА ГРАЈА?

ГОСТИ
СЕ НЕ
РАЗЛИ-
КУЈУ
ОД ЛЈУ-
ДИ ИЗ
ЦИРКУ
СА...

КАД
ЈЕ ЛИ-
ЛА У
ПИТА-
ЊУ, НЕ
МО-
ЖЕШ
ПО-
ГРЕШИ-
ТИ?

НА РЕДУ ЈЕ,
ДАМЕ И ГОСПО-
ДО, НЕУСТРА-
ШИВА ЛИЛА И
ТИГАР
ЉУДОЖДЕР?

ИЗНЕНАДА
СЕ
ПОЈАВИЛА
ЦИЛ...

ГОСПОДИНЕ И ГОСПОЂО
ТЕМПЛ, ОВО ЈЕ МОЈ РОЂАК,
СТИВЕН МАРЦЕРСОН... И ОН,
КАО И ЈА, ЖИВИ НА РАЧУН
ТЕТИКА ЛИЛЕ...

УПОМОГ?

ВИ ТРЕБА ДА ДОБИ-
ЈЕТЕ ПРВУ НАГРА-
ДУ ЗА ТАКО ВЕРАН
КОС-
ТИМ...

И ЈЕСТЕ
ПРАВИ.
ЈА ПРЕПАРИРАМ
ЖИВОТИЊЕ...
ЗОВЕМ СЕ АЛ-
ГАР БЕНСОН.

У РАЗГОВОР СЕ УМЕШАО
СТИВЕН...

ИЗ-
ГЛЕДА
ДА
БЕ
ВЕЧЕ-
РАС
ЗА
ВАС
БИТИ
ПОСЛА.
ОНАЈ
ТИГАР
НЕБЕ
ПРЕЖИ-
ВЕТИ
ОВУ
БУКУ?

ЛИЛА ЈЕ НЕСТРПЉИВА...

РАЗДРМАЈ
ГА, ТОМЕ?

НЕ
МОГУ
ДА ГА
ПОКРЕ-
НЕМ...

ГЛЕДА-
ОЦИ
НЕГО-
ДУЈУ...

ТАКО СЕ ЛИЛИНА ЦИРКУСКА
ПРЕДСТАВА ИЗНЕНАДА И
ТУЖНО ЗАВРШИЛА ...

ФАЖНЕЛИ, СТИГЛА
ЈЕ ПОРУКА
ИЗ БОЛНИ-
ЦЕ ... ЛИЛА
ВАС
ЗОВЕ ...

САМО ДА
САМ СТИГАО
НА ВРЕМЕ
У КАВЕЗ!

У
БОЛНИ-
ЦИ ...

ТОМЕ ... НЕМОЈ
УБИТИ ... КАНА ...

НИЈЕ ОН КРИВ ...
НЕШТО ГА ЈЕ
РАЗЈАРИЛО ...

ШТА
ЈЕ
РЕКАО
ДОКТОР?

ИЗГЛЕДА
ДА
НЕМА
МНОГО
НАДЕ ...

У ЛОНДОНУ ...

ЛОШЕ
ВЕСТИ ...
ЛИЛА
ЈЕ
МРТВА!

НЕМО-
ГУ-
БЕ!

НОВИНЕ СУ
ЧИТАВ СЛУ-
ЧАЈ ОБАВИ-
ЛЕ ВЕЛОМ
ТАЈНЕ ...

КА-
КО
ТО
МИС-
ЛИШ?

ПА, ЧУЛА СИ
ШТА ЈЕ ТО-
ВАР РЕКАО ...
А И ЛИЛА ...
НЕШТО
ЈЕ РАЗДРА-
ЖИЛО
ТИГРА!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ
АЛГАР БЕНСОН, ПРЕПАРАТОР,
ПОЗВАО
ЈЕ
ТЕМПЛА ...

... ЖЕЛЕО
БИХ ДА ВАС
ВИДИМ ...
ВЕОМА ЈЕ
ВАЖНО ...

О ЧЕМУ
СЕ
РАДИ?

УЗЕО САМ
ДА ПРЕПАРИРАМ
КАНА
И ПРОНАШАО
НЕШТО
НЕОБИЧНО ...

НА ПУТУ ЗА МОРТОНХИЛ СВРАТИЛИ
СУ ПО АЛГАРА БЕНСОНА...

ПОЖУ-
РИТЕ?
У ПИТА-
ЊУ
СУ
СЕКУН-
ДИ?

АЛИ,
КАЖЕМ ВАМ
ДА НЕ МОГУ...

ОВДЕ СМО
ДА ОТКРИ-
ЈЕМО
УЗРОК
СМРТИ ЛИЛЕ
ФОСДАЈК...

ВАША
ТЕОРИЈА
ЈЕ
ТАЧНА,
БЕНСОНЕ.
МОРАТЕ
ДА СВЕ-
ДОЧИТЕ?

ЧУЛИ
СТЕ СВЕ
О ТОМ
ТРАГИЧНОМ
ДОГАЂАЊУ...

КЛАДИМ
СЕ ДА
ЈЕ БИО
НЕСРЕЋАН
СЛУЧАЈ!

УМУК-
НИ,
СТИ-
ВЕНЕ?

СТИГЛИ
СМО...

КАКВА
ЛУДА
ВОЖЊА?

ПО СВЕМУ ОВОМЕ
ШТО СТЕ ЧУЛИ,
ПОРОТНИЦИ,
МОЖЕМО ЗАКЉУ-
ЧИТИ ДА СЕ НЕ
РАДИ О
УБИСТВУ...

ОПРОС-
ТИТЕ
ШТО ПРЕКИ-
ДАМ,
АЛИ...

КО СТЕ
ВИ И
КАКО СЕ
УСУЂУЈЕ-
ТЕ ДА
ОВАКО
УПАДАТЕ?

ТВРДИМ
ДА НИЈЕ У
ПИТАЊУ
НЕСРЕЋАН
СЛУЧАЈ!

ИСТРАГА СЕ
ПРЕКИДА НА
ДЕСЕТ
МИНУТА...

ОВО ЈЕ ШЕФ
ПОЛИЦИЈЕ, БРЕЈ.
ОН ЋЕ ОДЛУЧИТИ
ДА ЛИ ИСТРАГУ
ТРЕБА
ОБНОВИТИ.

ДА, ЈЕР НОВИ
ДОКАЗИ БАЦАЈУ
СА СВИМ ДРУГУ
СВЕТЛОСТ НА
ЧИТАВ СЛУЧАЈ!

ТЕМПЛ ЈЕ ИСПРИЧАО
ИСЛЕДНИКУ ШТА
ЈЕ ОТКРИО...

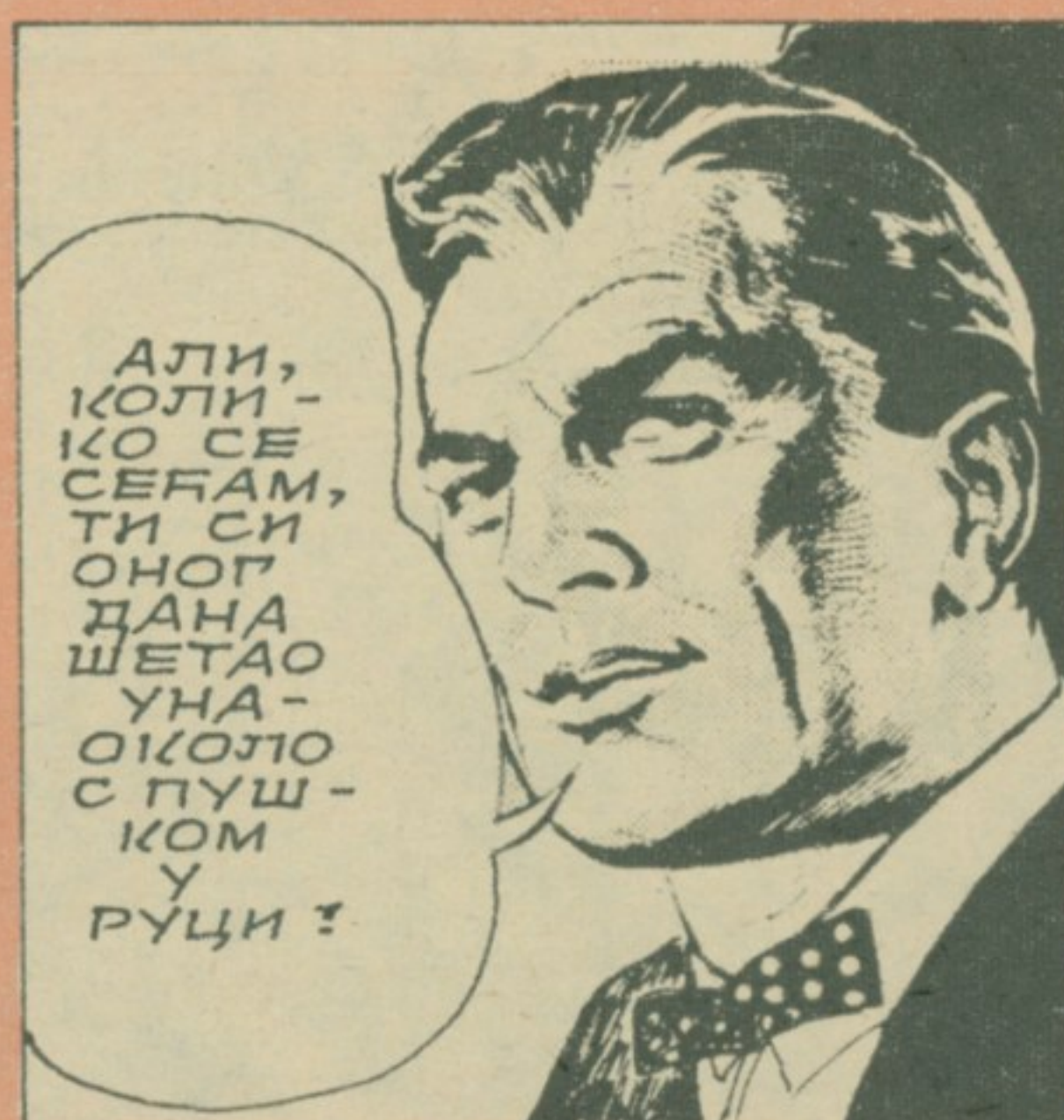

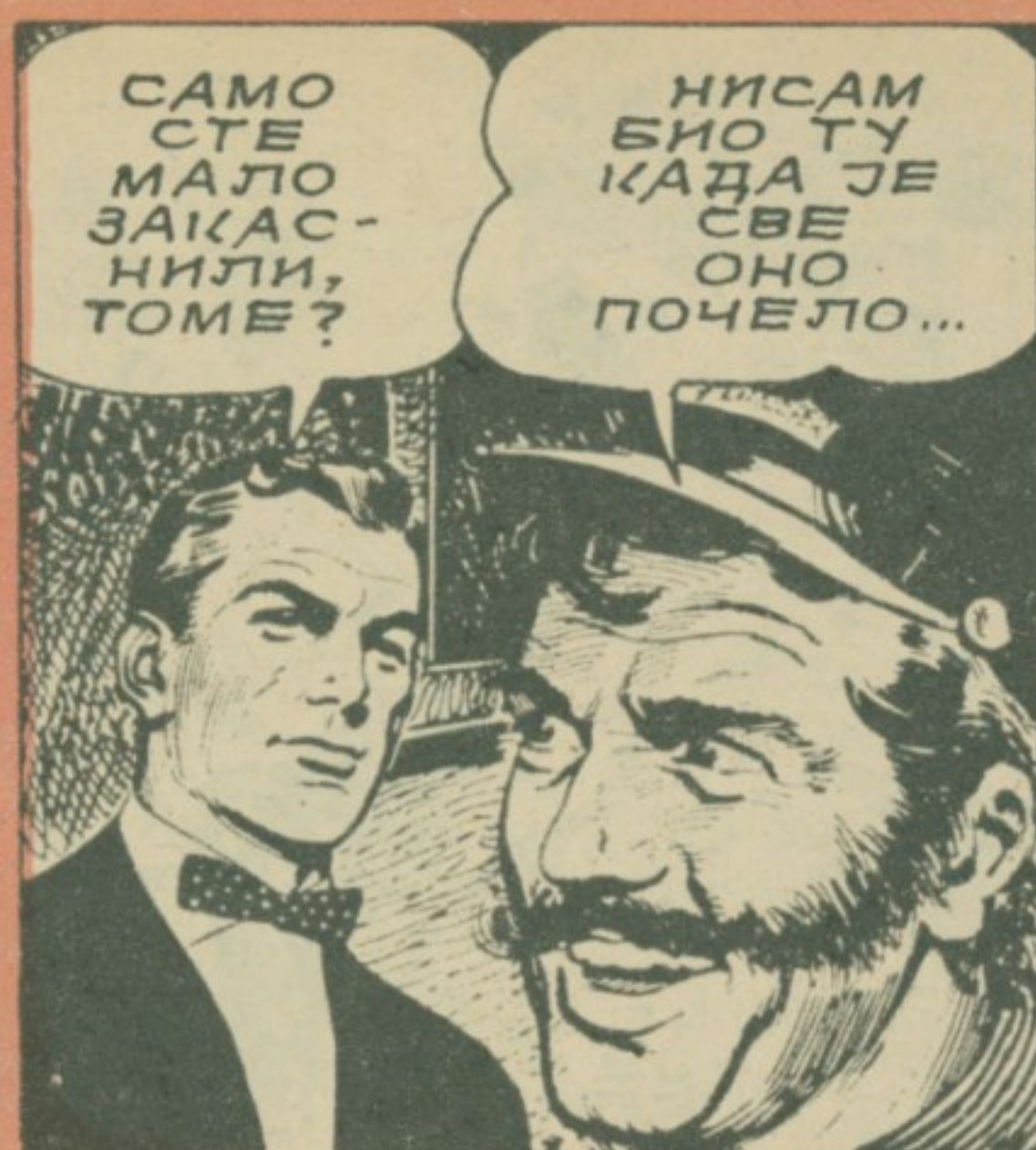

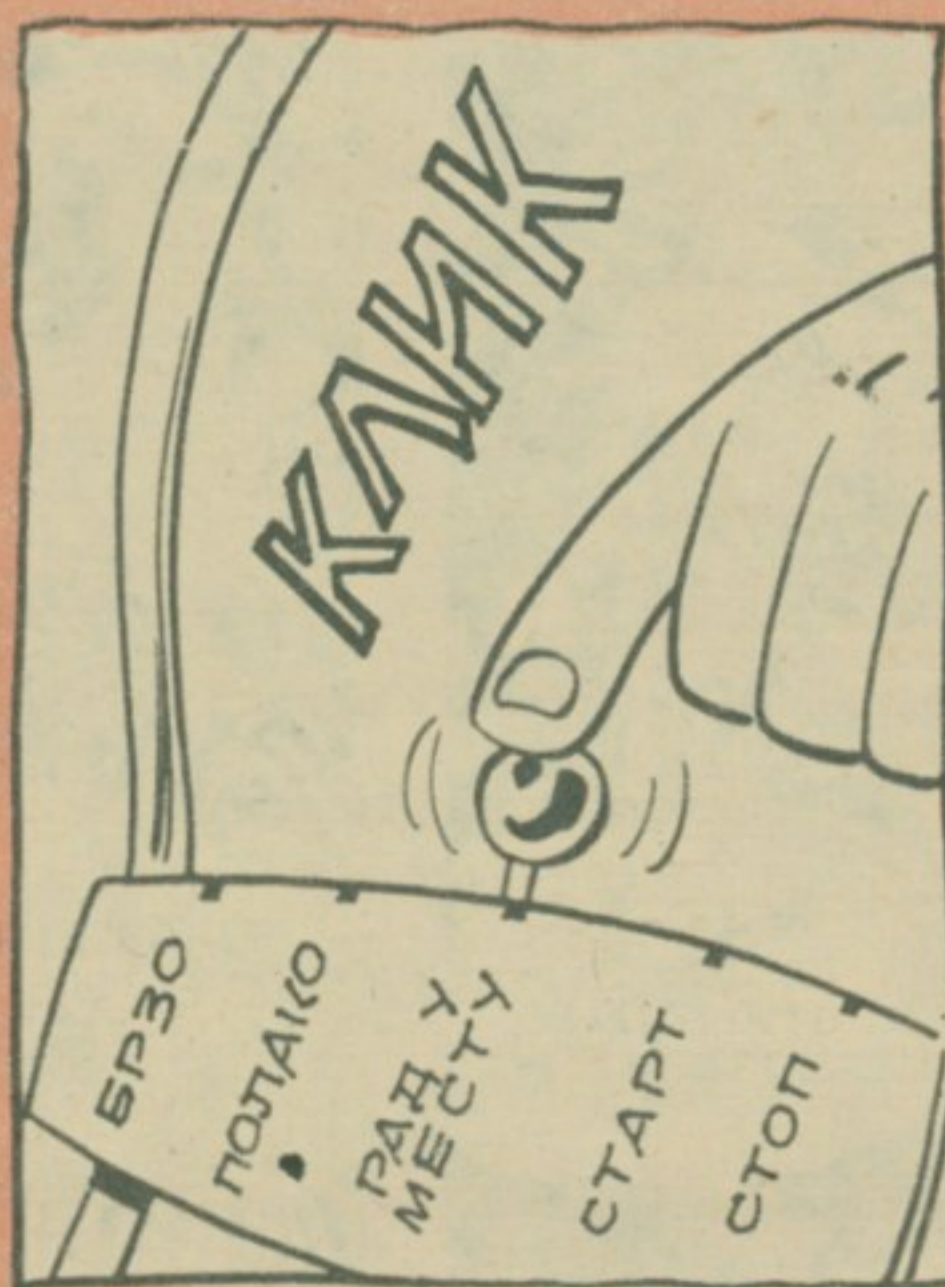
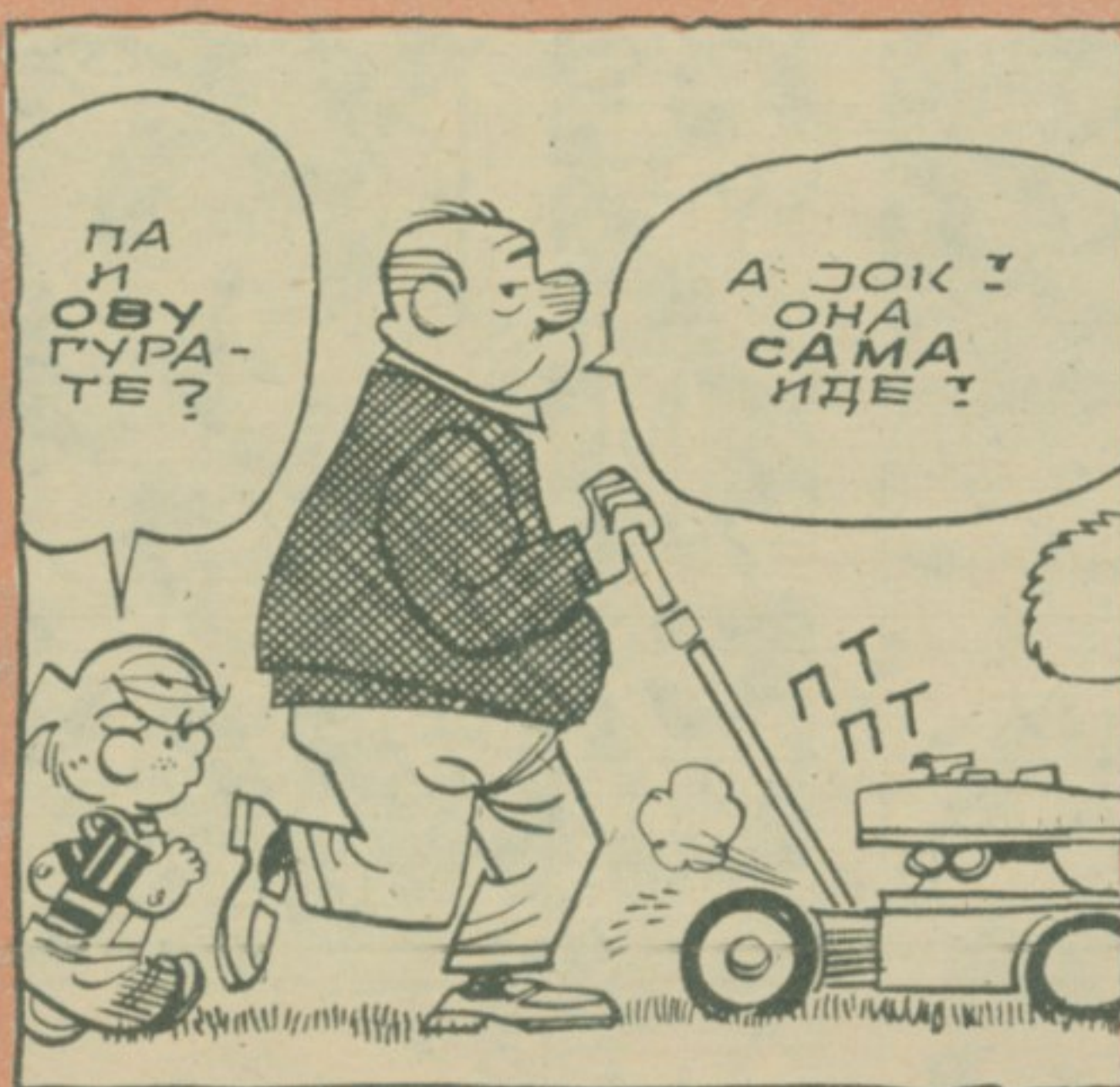

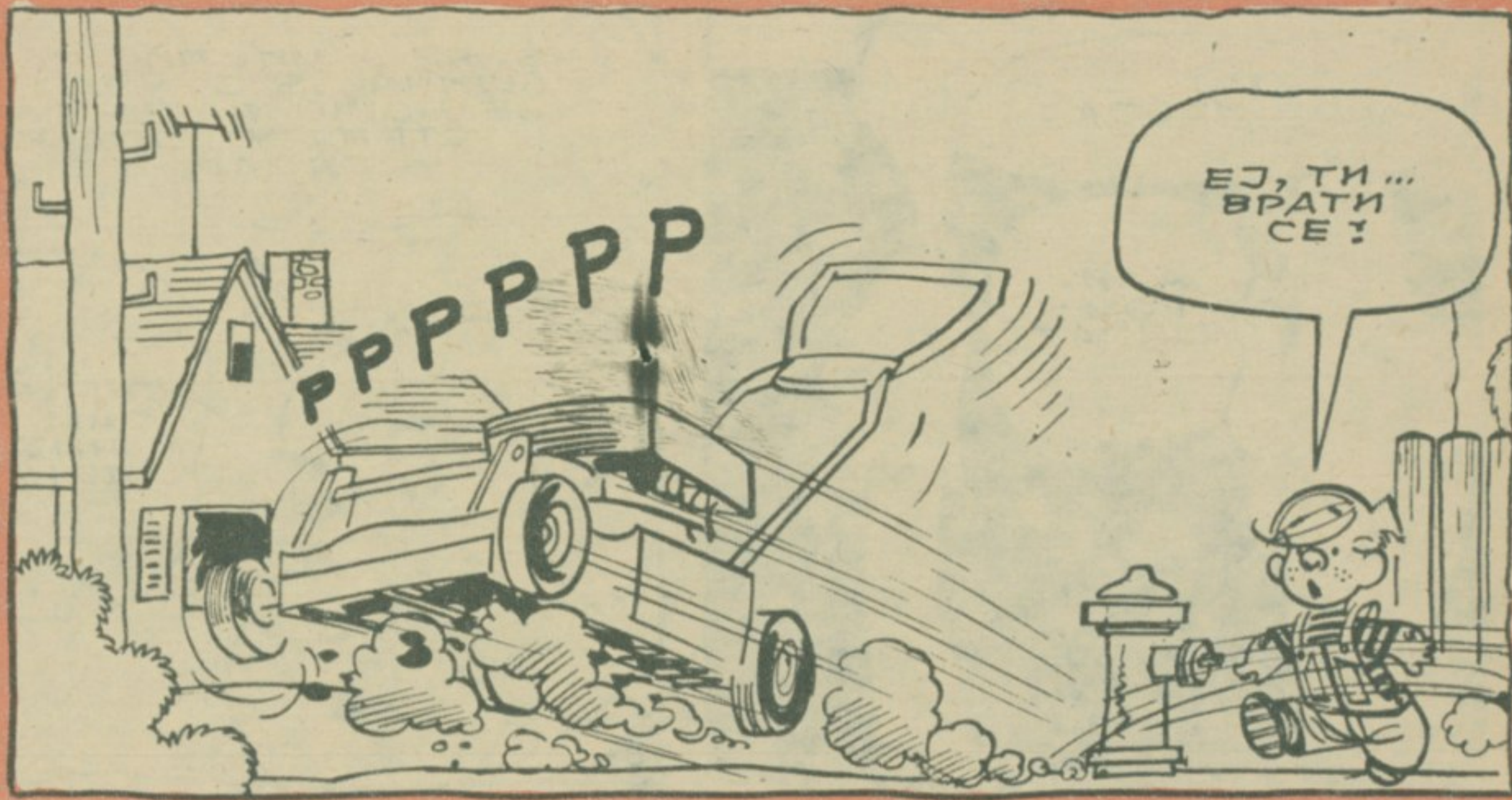
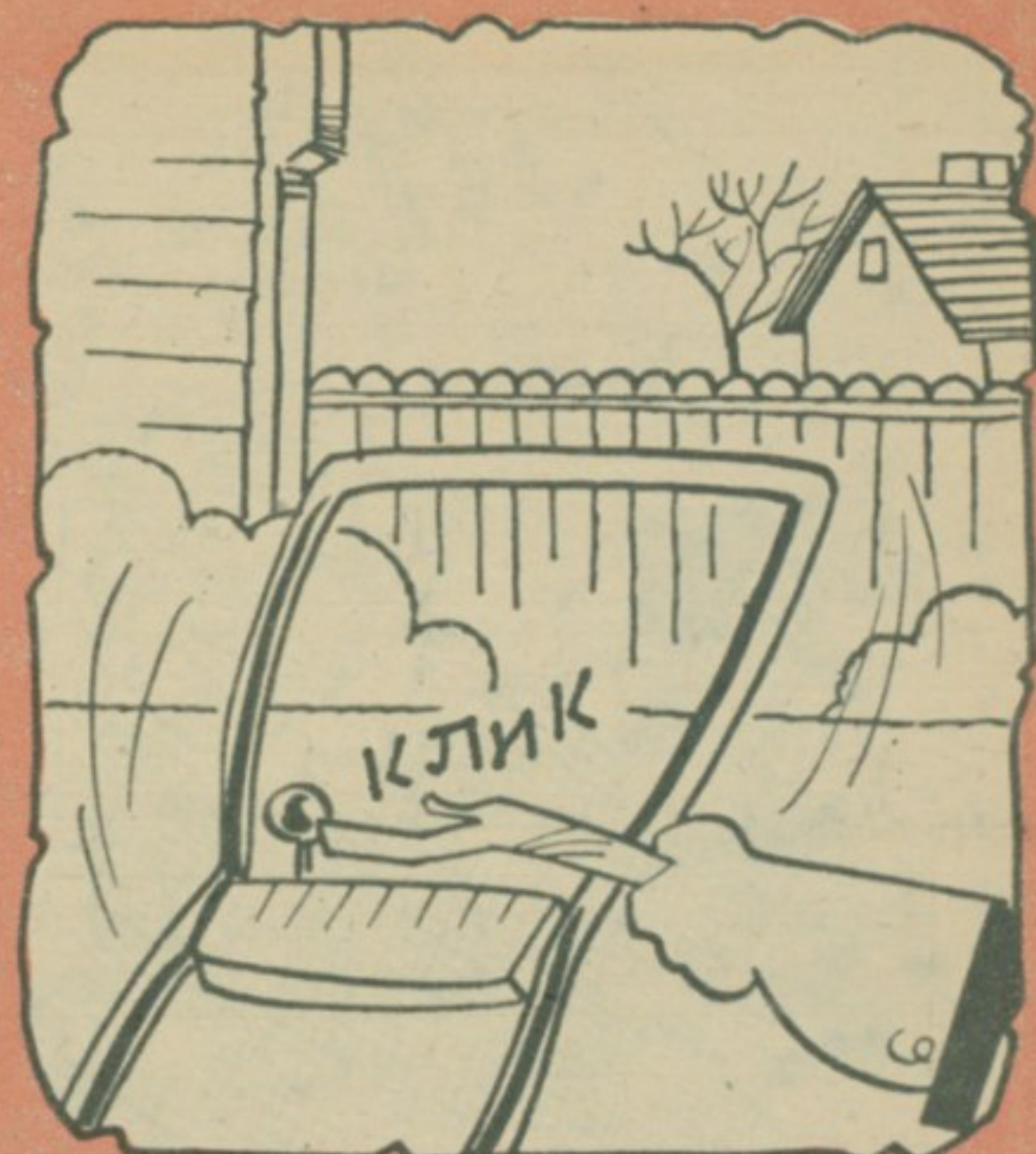

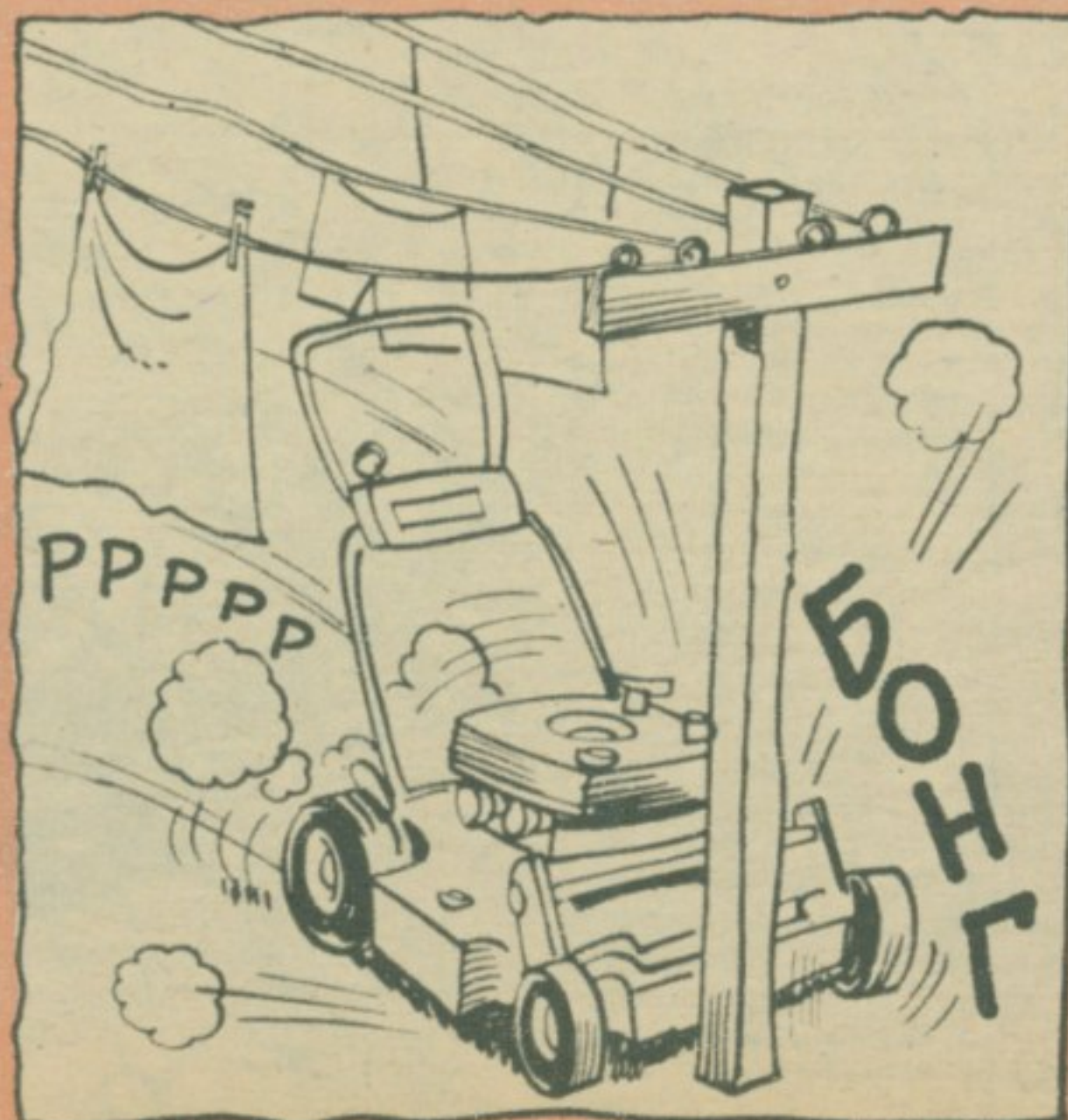
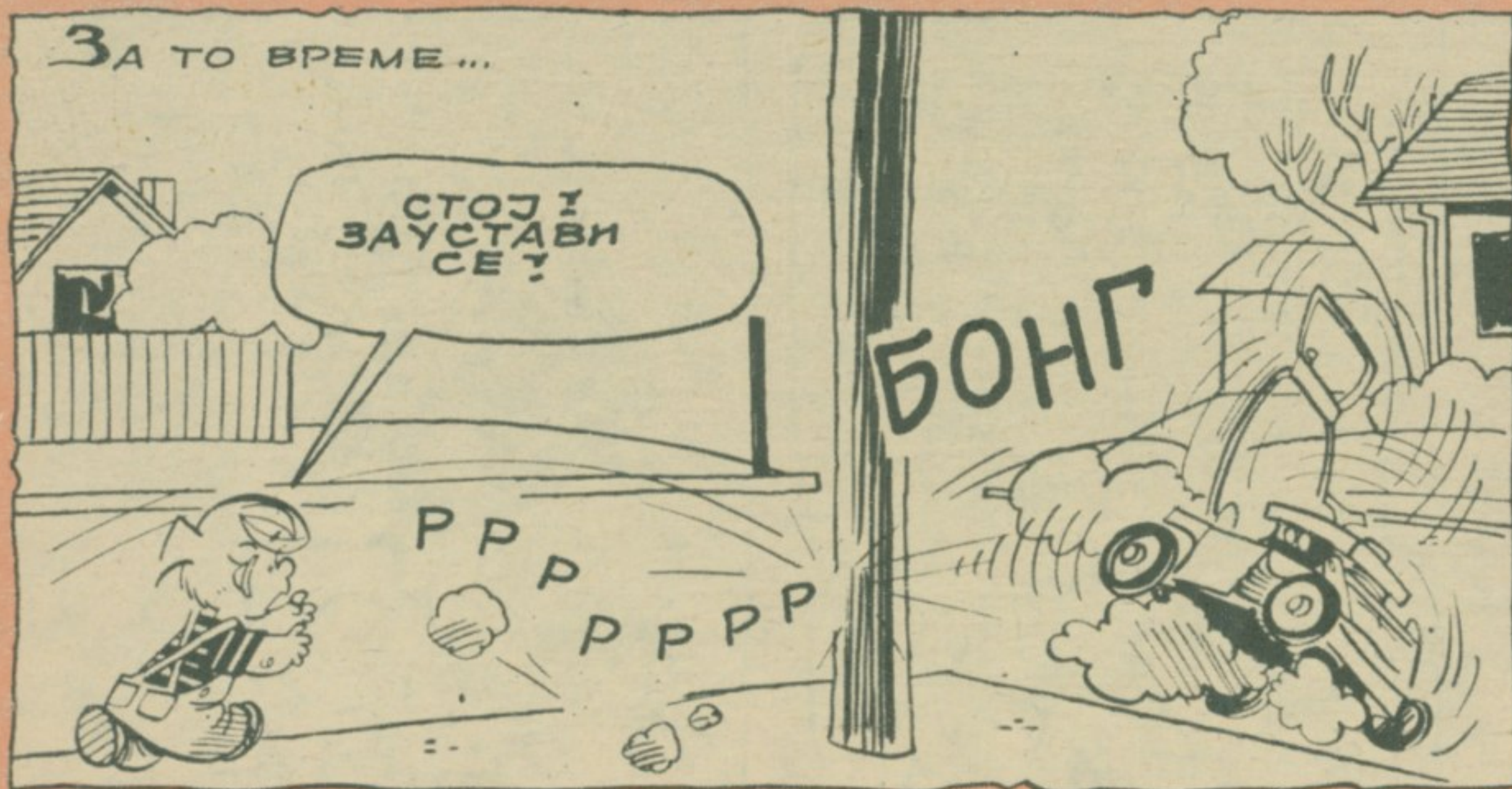

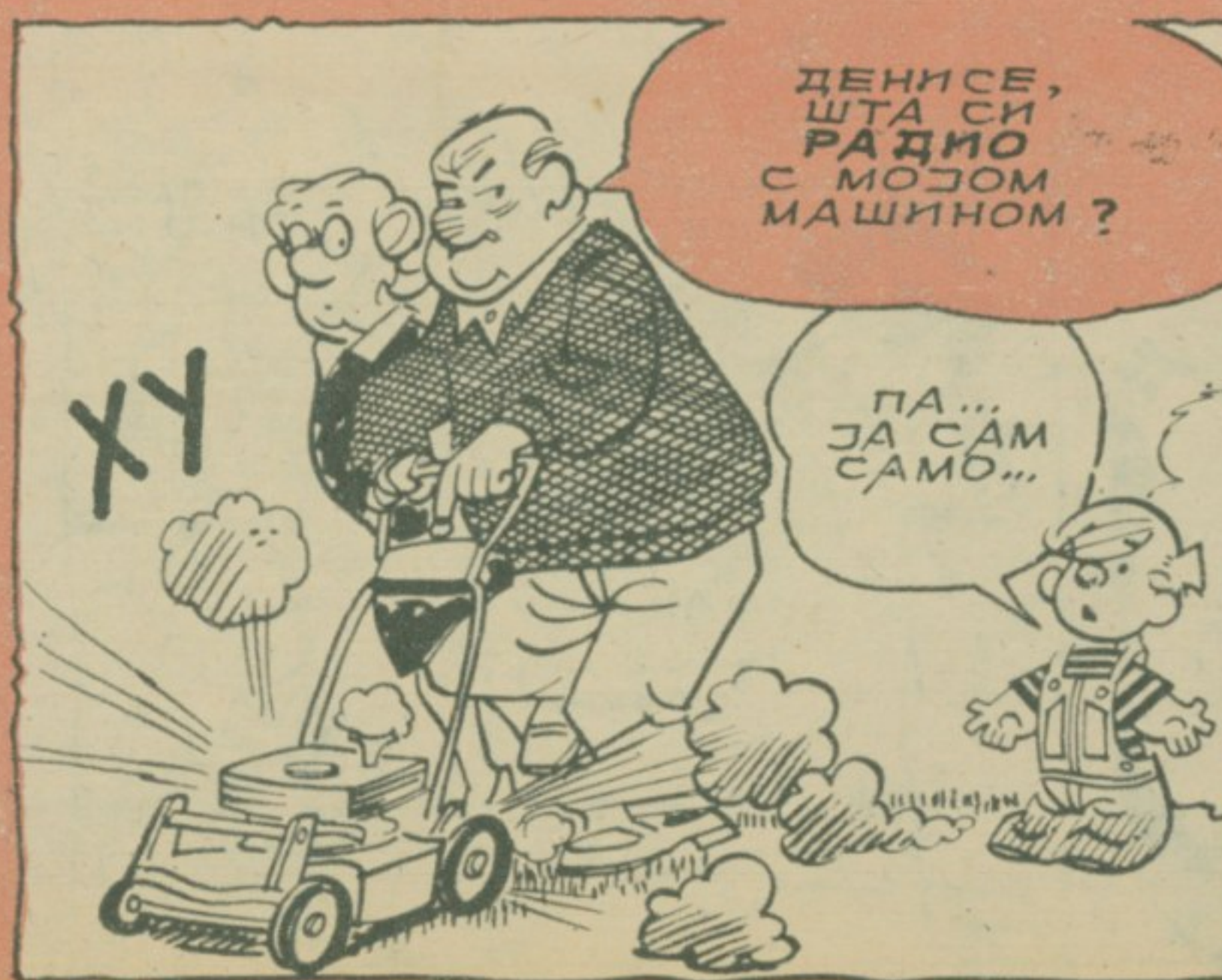
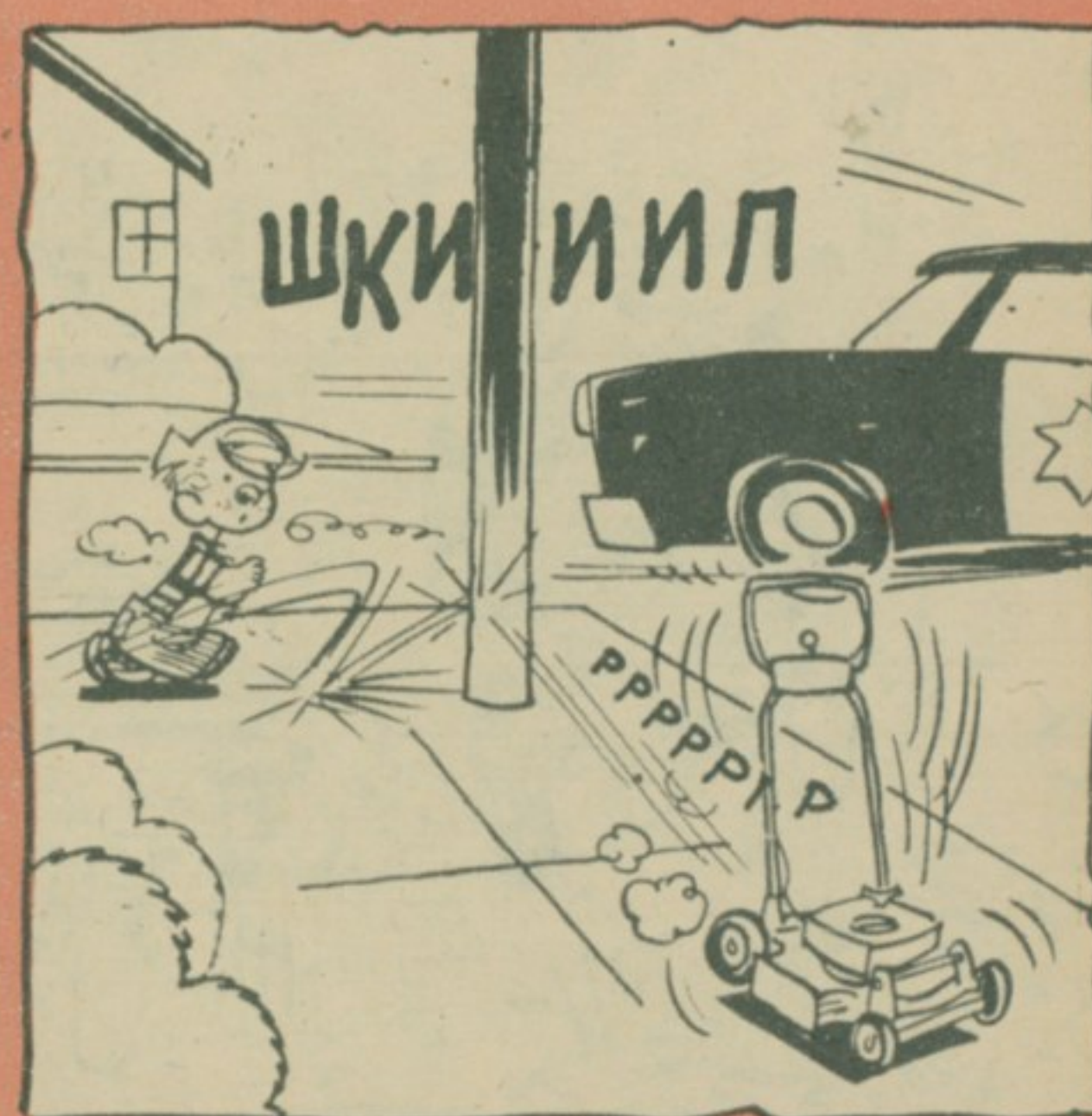
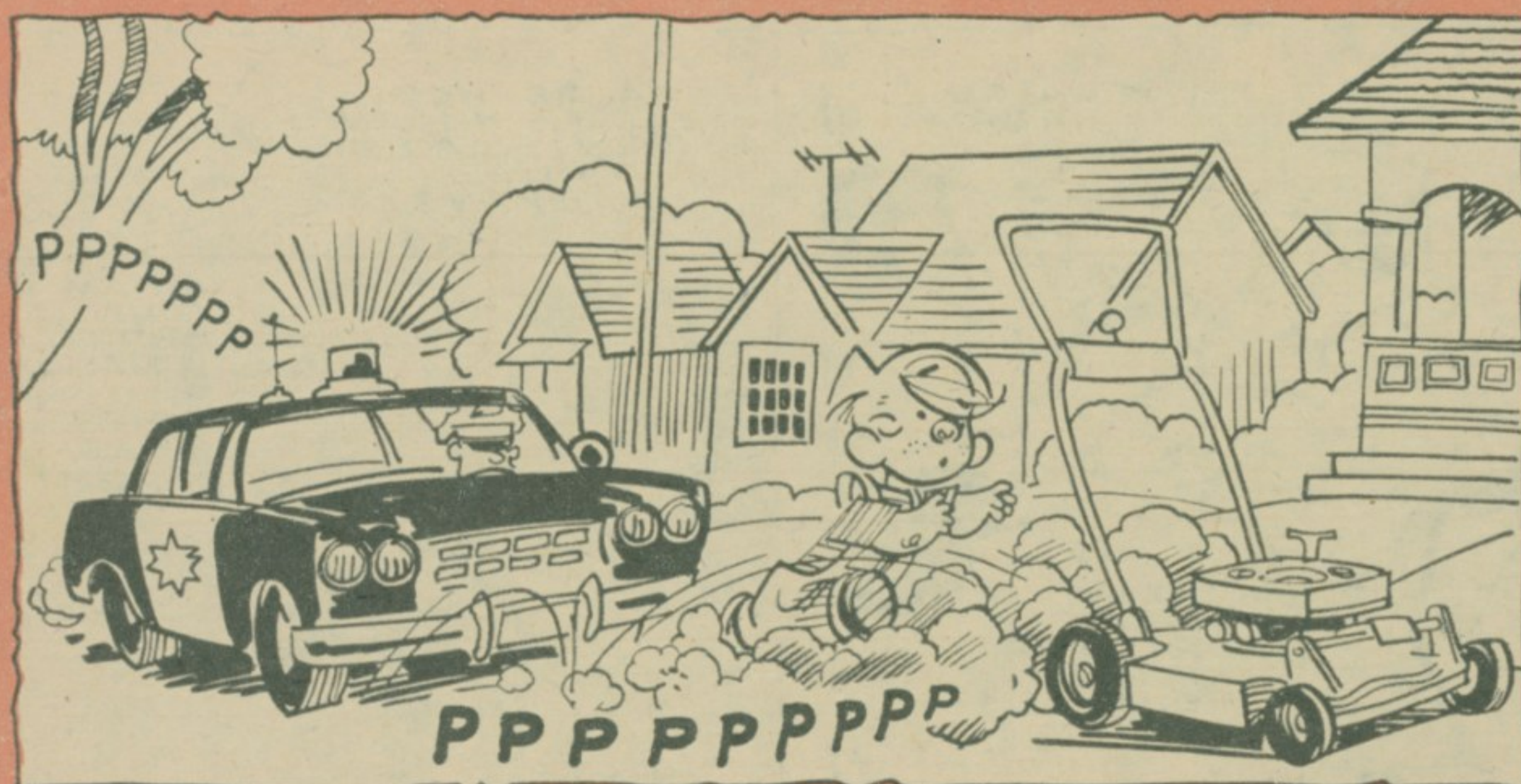
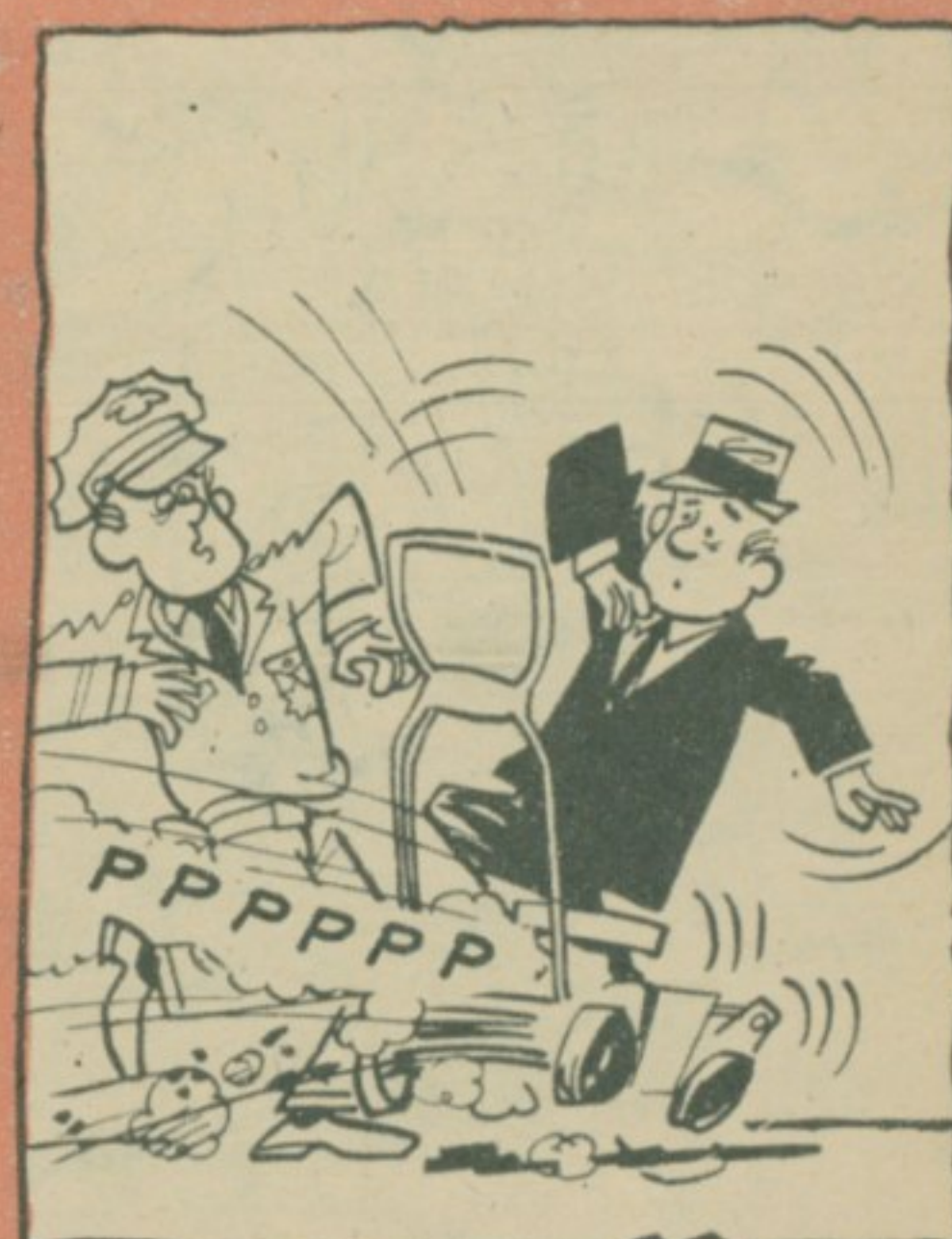
Денис:

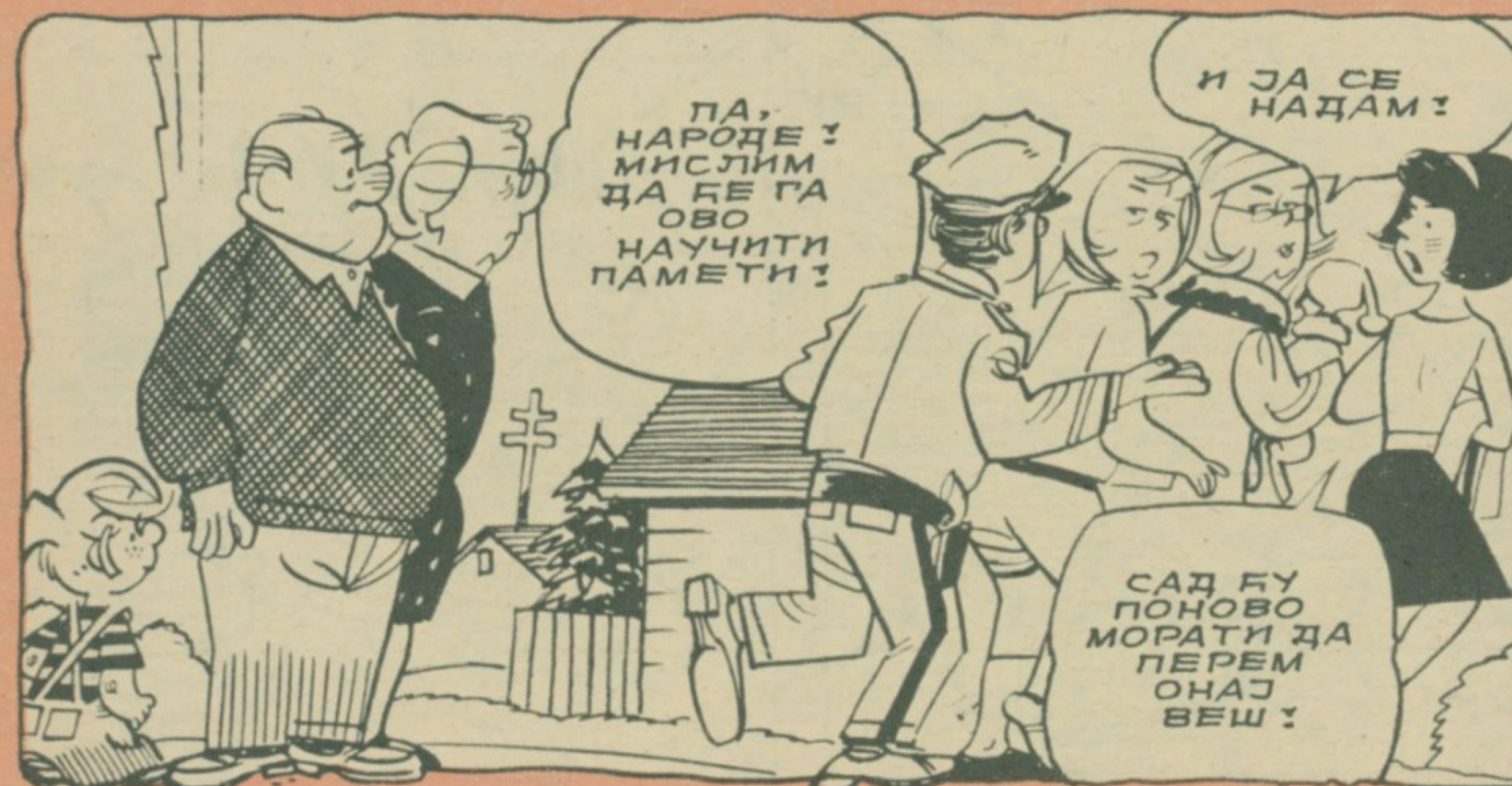
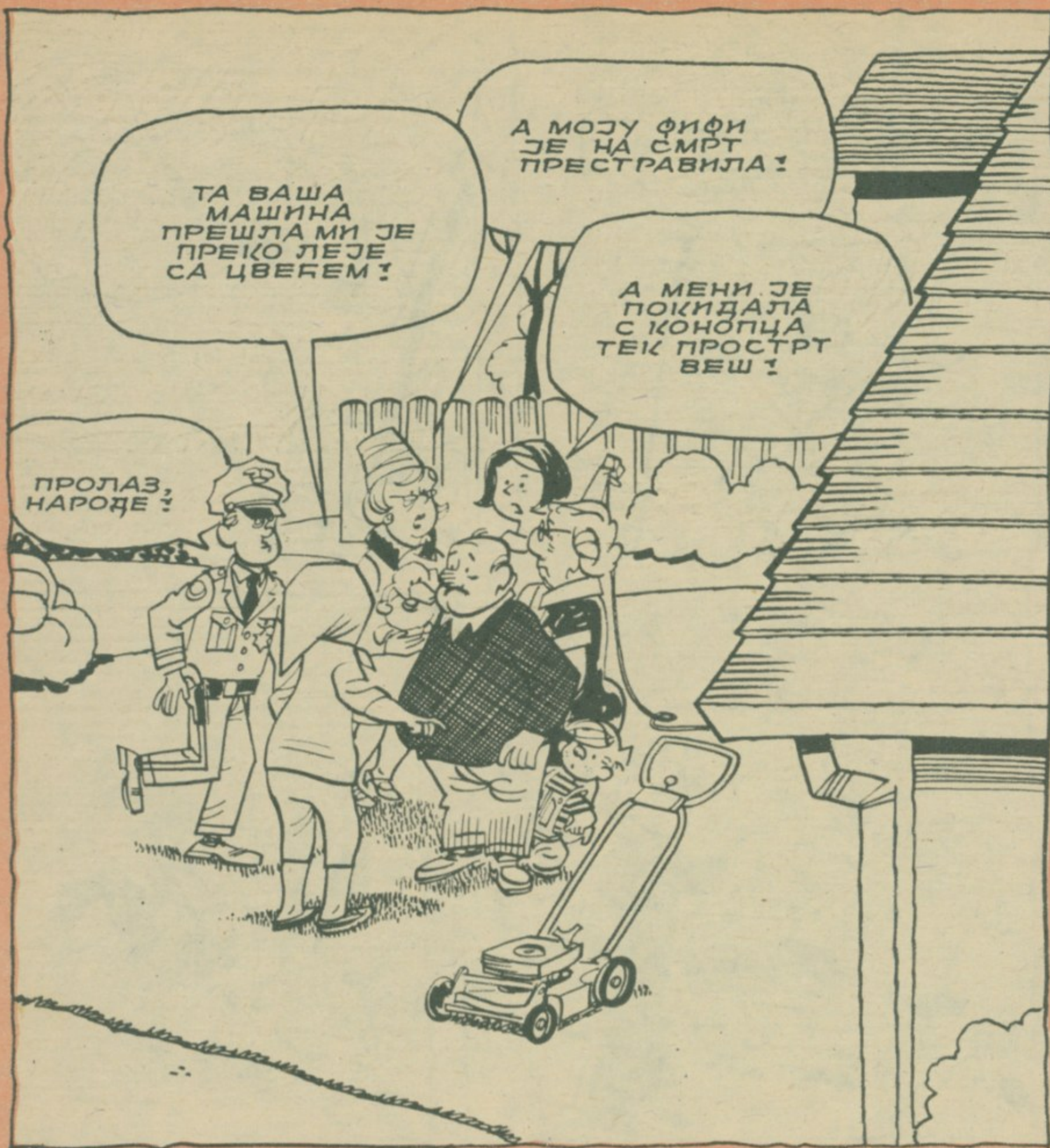
ОДБЕГЛА МАШИНА

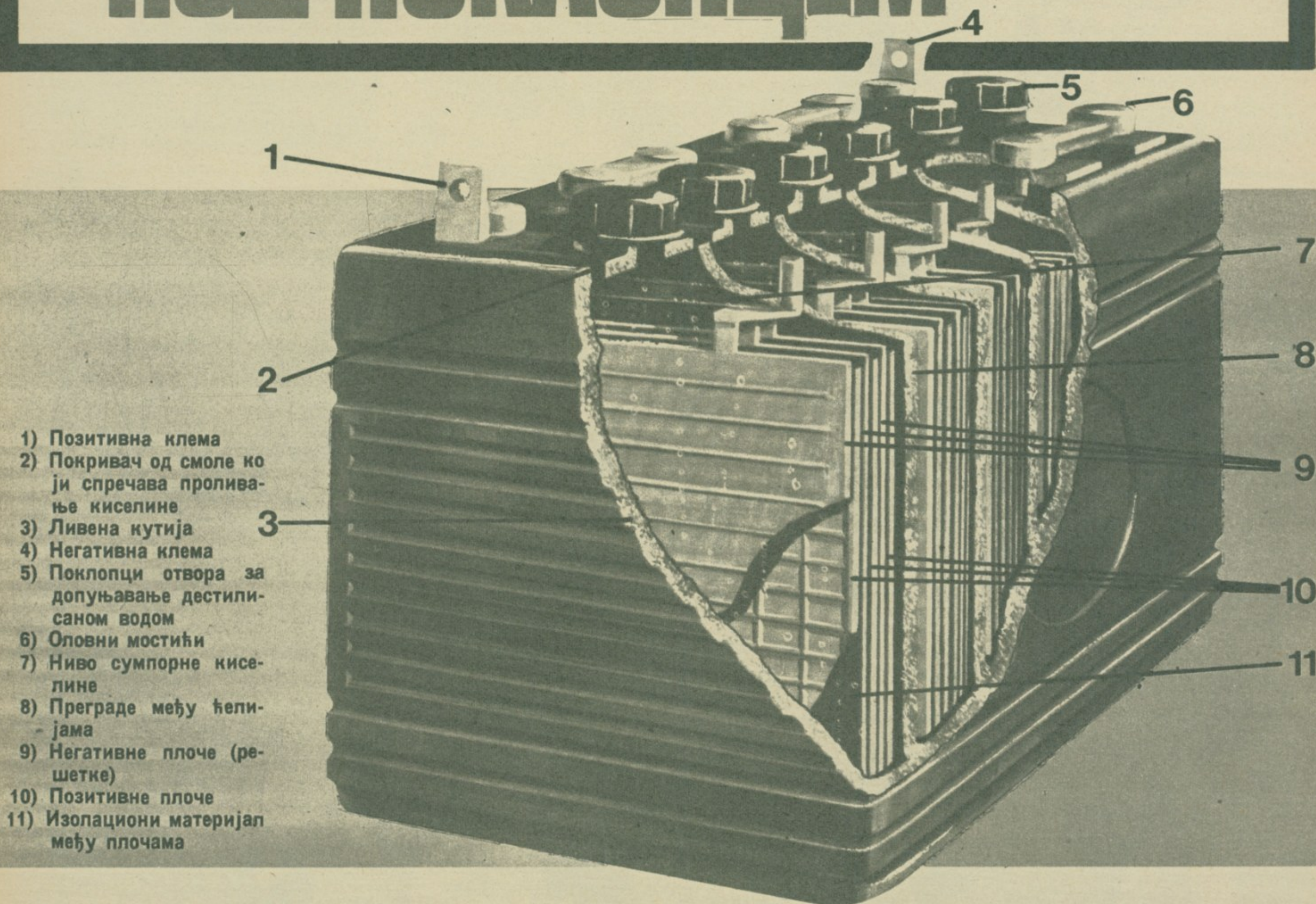

КАКО РАДИ АКУМУЛАТОР

ЭНЕРГИЈА ПОД ПОКЛОПЦЕМ

- 1) Позитивна клема
- 2) Покривач од смоле који спречава проливање киселине
- 3) Ливена кутија
- 4) Негативна клема
- 5) Поклопци отвора за допуњавање дестилисаном водом
- 6) Оловни мостићи
- 7) Ниво сумпорне киселине
- 8) Преграде међу ћелијама
- 9) Негативне плоче (решетке)
- 10) Позитивне плоче
- 11) Изолациони материјал међу плочама

Италијански хемичар Алесандро Волта (према коме је добила име јединица електричног напона) открио је пре готово двеста година да се стављањем одређених хемикалија у међусобни однос може произвести електрична струја. Прву своју електричну ћелију, или батерију, Волта је направио 1799. ставивши две металне плоче (једну од цинка а другу од бакра) у раствор сумпорне киселине. Када је ове две плоче повезао изнад раствора једном жицом, открио је да из бакарне у цинкану плочу тече електрична струја. Пошто је установио да се смер тока не мења, бакарну плочу је назвао позитивним, а цинкану негативним полем. Наравно, чим би откачио жицу, хемијски процес би престао и ток струје се прекидао.

Суве батерије, као што су оне које се данас употребљавају за напајање цепних лампи и транзисторских пријемника, производе струју на истом принципу, мада се неке од хемикалија употребљених у

њима разликују од оних у Волтиној мокрој ћелији. Због тога што производе сопствену електричну енергију, ове се батерије називају примарним ћелијама.

Међутим, колико год да су корисне, оне имају један озбиљан недостатак. Током употребе хемикалије се постепено разарају, па после релативно кратког времена престају да производе енергију и батерија је „мртва“. Пошто се ни на који начин не може поново напунити, мора да се баца.

Овај недостатак је, много година после Волтиног експеримента, отклоњен проналаском новог типа батерије. Она се такође састоји од металних плоча и сумпорне киселине, али се може поново пунити помоћу динамо-машине. Тиме је омогућена њена трајна употреба.

Ове батерије, познате као „акумулатори“, чувају електрицитет у облику хемијске енергије. Према томе, принцип произвођења струје је исти — хемијским процесом; другачија је једино конструкција

ћелија. За разлику од Волтиних примарних ћелија, ове, секундарне, састоје се од две оловне решетке. Једна (позитивна) је испуњена минијумом, а друга оксидом олова.

Акумулатор од 12 волти, какав се употребљава у данашњим аутомобилима, има шест оваквих ћелија од којих свака производи струју напона 2 волта. Оловне решетке висе у сумпорној киселини разблаженој са 30 одсто дестилисане воде. Овај раствор се зове још и електролит.

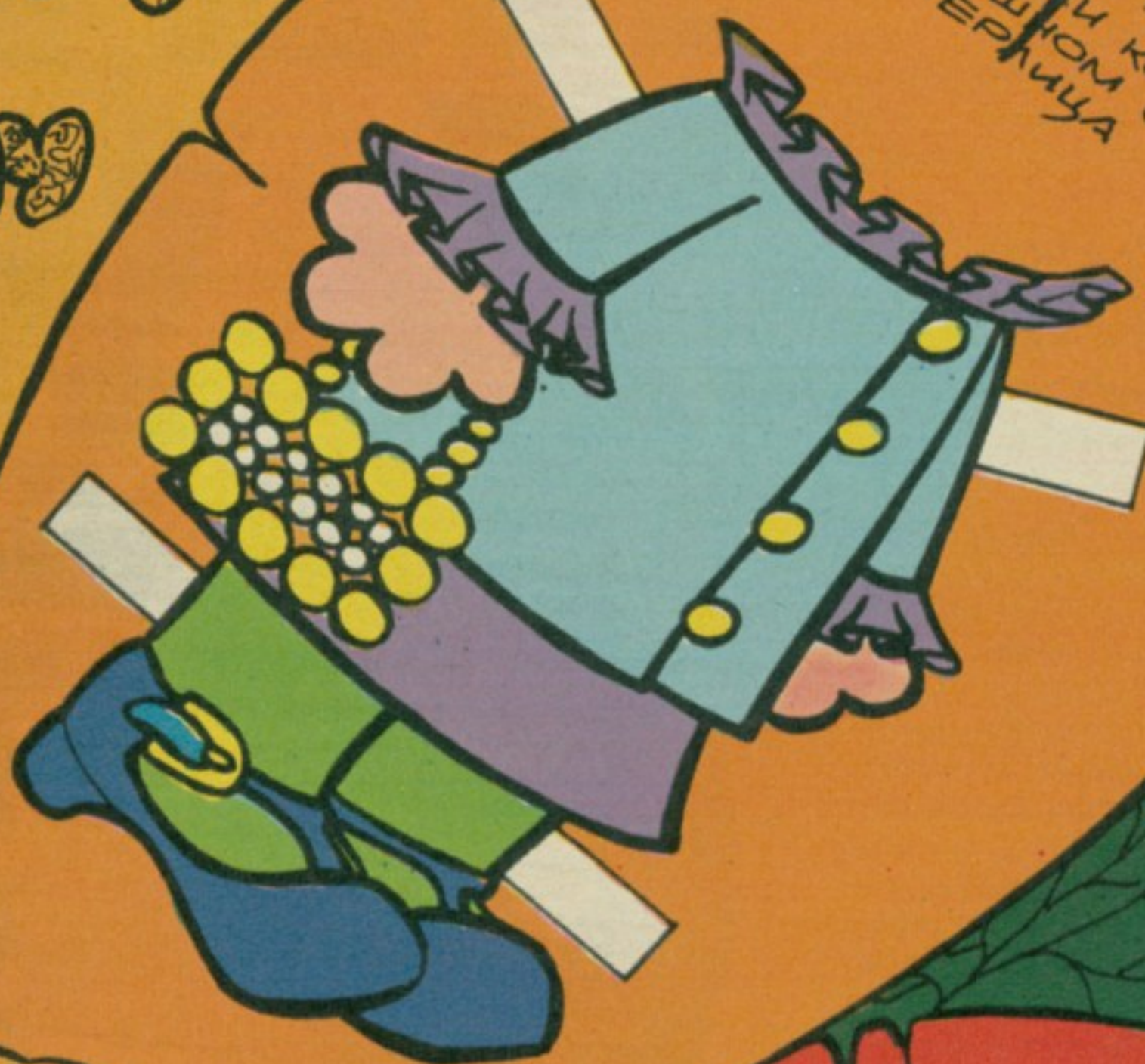
Дакле, да би могао да нам користи, акумулатор мора најпре да се напуни једносмерном струјом, чије протицање кроз ћелије изазива сложене хемијске процесе. Специјалним инструментом који се зове волтметар меримо затим висину напона у ћелијама. Када почнемо да користимо у њима накупљену енергију, одвија се обрнут хемијски процес. Дакле, до год тај процес траје, акумулатор ће нас снабдевати струјом. А тада морамо поново да га напунимо.

MAJA y MAZI

КИШНИ
МАНТИЛ

СОМОТСКИ КОСТИМ
СА ТАШКОМ ОД
ПЕРЛИЦА

КАЧКЕТ УЗ
КИШНИ
МАНТИЛ

ИСЕЦИТЕ ПО ЦРТНИЦАМА

МАРАМА ЗА
КОСУ

ХИПИ-
ХАЉИНА У
ЗАБАВНИКОВОМ
"КРПИЦА"
СТИЛУ

ПАНТАЛОНЕ
И ВЕЗЕНА
ТУНИКА

СПАВАКИЦА ОД
ПУПЛИНА

Анријета Кајо била је једна од најелегантнијих и најзанимљивијих жена Париза и једна од најпопуларнијих. Имала је 36 година, крупне очи, грчки профил, витак стас, коју боје слоноваче. На свим пријемима — отменим скуповима падала је у очи и увек привлачила пажњу.

НЕЗГОДНО ЉУБАВНО ПИСМО

Шеснаестог марта 1914. године Анријета је седела сама у свом салону грцајући у сузама немоћног беса. Ужасна хајка на њеног мужа, министра финансија и некадашњег француског председника владе, почела је тринаест месеци раније на страницама угледног париског листа „Фигаро“ и озбиљно претила да живот овог срећног брачног пара претвори у лакао.

Министар финансија Жозеф Кајо у почетку није обраћао пажњу на критике упућене на његов рачун. Сматрао је да то спада у „рок службе“. Али, за кратко време критике су се претвориле у бујицу увреда и клевета. За само 95 дана „Фигаро“ је о њему објавио ништа мање од 138 погрдних текстова са подсмешљивим цртежима и критикама. Ситуација је постајала све неоноснија.

Анријета је знала да њен педесет једногodiшњи супруг, пошто је у земљи спровео пореску реформу, има више непријатеља од било ког другог политичара, али се у дубини душе бојала да иза ове кампање лежи нешто много озбиљније. Нарочито када су почели и лични напади који су угрожавали министров, а самим тим и њен, приватан живот.

Било јој је јасно да у свему томе главну реч води Гастон Калмет, одговорни уредник и сувласник „Фигара“ и један од најутицајнијих и најмоћнијих новинара Француске.

„Фигаро“ је нападао сваки потез и сваку реч Жозефа Кајоа с очигледном намером да га принуди да се повуче из јавног живота и политике. Набеђивали су га да је одржавао везе са Немачком, да се заузима за Раула Анри Росета, непоштеног финансијера који је банкротирао неколико година раније, да је утицао на Берзу и на тај начин себи и својим пријатељима напунио џепове милионима франака.

Затим, да је премештао високе државне чиновнике како су му диктирали моћни банкар и финансијери, да је улагао новац француских штедиша у сумњиве послове у Јужној Америци, да је својевољно мењао државне уговоре упркос одлукама Парламента. Све ове тврдње биле су пуне скандалозних детаља, али врхунац је представљало

ПЕТ ХИТА У УРЕДНИ

Француски министар финансија Жозеф Кајо у време када је његова жена извршила убиство.

љубавно писмо које је Жозеф Кајо написао Анријети пет година раније, док је она била удата за другог човека, а он био муж друге жене.

ГДЕ ЈЕ РЕВОЛВЕР?

Анријета је факсимил тог веома интимног писма угледала 16. марта 1914. године ујутро чим је отворила „Фигаро“ и бризнула у грчевит плач. Плашילה се ужасног скандала јер је бивша Жозефова жена Берта поседовала још таквих љубавних писама. Берта је до њих дошла поткупивши Анријетину собарицу чим је посумњала да лепа Анријета и Жозеф воде тајну љубав. Сада је била спремна да их преда уреднику „Фигара“.

Анријета је знала да је и Жозеф морао видети писмо у „Фигару“ пошто је увек читао штампу пре одласка у Министарство, док је она још спавала. Одмах је посумњала на најгоре и одјурила у његов кабинет. У фиоци писаћег стола није било револвера који је Жозеф Кајо купио месец дана раније.

Помисливши да је Жозеф сигурно одлучио да позове на двобој уредника „Фигара“ Гастона Калмета, Анријета се хитно одвезла у Министарство финансија. Тамо су јој рекли да је њен муж отишао на састанак с председником владе. Не знајући шта да предузме, госпођа Кајо похитала

испалила је лепа Анријета, супруга француског министра финансија Жозефа Кајоа. Процес вођен против ње обиловао је скандалима, а главна сензација догодила се последњег дана када су све наде за оптужену већ биле изгубљене.

је код министра правосуђа Фернана Монијеа.

Као олуја упала је у његову канцеларију и још са врата захтевала да се забрани објављивање интимности из приватног живота које ће упропастити каријеру њеног супруга.

— То је немогуће, госпођо — одговорио јој је министар. — У Француској сваки лист има право да објави све што му се свиђа!

Сва очајна Анријета је поново отишла у Министарство финансија и опет јој је речено да се господин министар још није вратио. Сада је била убеђена да ће њен муж убити Гастона Калмета и чврсто је одлучила да га предухитри и спасе љаге.

Одвезла се право у радњу са оружјем Жоржа Фроментена. Тамо је на нарочитом полигону пробала пиштољ „смит и весон“, али се одлучила за аутоматски „браунинг“. У радњи су јој га и напунили.

Вратила се кући у крајњем узбуђењу, села за писаћи сто у свом елегантном салону и написала мужу: „... Хоћу да извршим правду. Ти си потребан Француској и Републици, па та дужност припада мени...“

ОНА ЈЕ ДАМА!

Затим је, око пет часова поподне, савршено смирено изишла, села у аутомобил и наредила шоферу да је одвезе у просторије „Фигара“. Била је одевена у црно, са црном сомотском траком око врата и делова-

ла је веома сигурно и поносито када је у Улици Друо број 26 предала вратару своју посетницу тражећи да је пријави код господина Гастона Калмета.

Најљући непријатељ њеног мужа управо је облачио капут спремајући се да крене када су му предали посетницу. Главни уредник „Фигара“ није веровао очи-

ма прочитавши ко га тражи. Код њега се у том тренутку налазио Пол Бурже, песник и члан Француске академије.

— Никако не би требало да примите ту жену — рекао је он Калмету. — Она је супруга вашег непријатеља.

— Она је, пре свега, дама и морам да је примим!

Анријета Кајо

КА КА

У полицијској станици госпођа Кајо грцала је у сузама: „Нисам намеравала да га убијем! Хтела сам само да га раним и научим памети!

ПУЦЊАВА НА ПОГРЕБУ

Француски министар финансија Жозеф Кајо сазнао је тек у полицији да је његова супруга постала убица. Из тих стопа упутио се председнику владе и

најбољих француских адвоката. Мада је Француска била пред ратом и имала преча посла него што је скандалозна хроника, новине су свакодневно на првим странама доносиле слике Анријете Кајо и текстове одштампане најкрупнијим словима.

Јавност је редовно обавештавана не само о току суђења већ и о свим детаљима из затворског живота Анријете Кајо. Знало се тачно шта госпођа Кајо једе за доручак, ручак и вечеру, како је намештена њена ћелија, какав јој је

да се за њега. Јавност се смејала, али све то није ишло нимало у прилог оптуженој Анријети.

Било је много речи и о политичкој активности Жозефа Кајоа који је изгледао као да је током процеса остарио за десет година. Циљало се на његове наводне везе са Немачком. И међу судијама владала је прилична нервоза и председник суда замало није позвао на двобој једног од колега само зато што нису могли да се сложе око неке безначајне појединости.

Главна сензација, међу-

Судија је развио папир и страховито поцрвенео. У документу је прочитао уговор између Гастона Калмета и аустроугарске владе који је уредника „Фигара“ обавезивао да за велику суму новца штампа чланке који ће на овај или онај начин користити Аустро-Угарској пред избијање првог светског рата. Уговор је био потписан и прописно оверен и у његову веродостојност није могло бити никакве сумње.

УБИЈЕН ЈЕ НАДВОЈВОДА

Положај Анријете Кајо, све до тог часа безнадежан, сасвим се променио. Док је публика у судници у крајњем узбуђењу узвикивала: „Издајник! Издајник!“ Жозеф Кајо пришао је осуђеничкој клупи и пољубио своју супругу.

Остатак суђења представљао је пуку формалност. Анријета Кајо изјавила је у званичној речи, сва обливена сузама, да је пуцала изгубивши главу пред човеком који је месецима систематски уништавао живот њеног супруга. Потврдила је да није имала намеру да убије и да се уопште не разуме у ватрено оружје.

Суд је, у новим околностима, спремно прихватио ову одбрану и поклатио веру изјави „да су меци као сами од себе излетели један за другим без воље оптужене која се у пиштоље слабо разуме“. Пресуда је гласила да „Анријета Кајо није крива ни за убиство, ни за убиство с предумишљајем“. Госпођа Кајо пуштена је на слободу.

Само сат касније, док је брачни пар Кајо сав срећан напуштао судску дворану усред клицања опромне масе људи, свет је сазнао да је аустроугарска влада објавила Србији рат узимајући за повод атентат у Сарајеву на надвојводу Фердинанда Хабзбуршког. То је био истовремено почетак првог светског рата.

Три године касније, децембра 1917. ухапшен је Жозеф Кајо по наређењу француског председника владе Клемансоа под оптужбом да је сарађивао са непријатељем. Многи су у томе нашли објашњење за опасаносну посету мађарског грофа. До априла 1920. Кајо је живео под присмотром, а затим је осуђен на три године затвора.

Ове оптужбе повучене су 1925. и Жозеф Кајо је не само рехабилитован већ је поново постао министар финансија. Умро је 1944. године у дубокој старости. Анријета је умрла годину дана раније.

Б. Дожић

Овако су два париска илустратора 1914. године видела сцену у канцеларији уредника „Фигара“. На првој илустрацији приказан је тренутак сусрета Анријете Кајо и Гастона Калмета, а на другој — убиство.

— одговорио је Калвет слежући у недоумици раменима и скидајући капут. Бурже се прздравио и отишао.

Вратар је увео елегантну госпођу Кајо у уредничкову канцеларију и окренуо се да изађе. У том истом тренутку Анријета Кајо испалила је пет хитаца у Гастона Калмета. Само један промашио је циљ. Калмет се повео уназад и пао без речи смртно рањен.

Запрепашћени вратар бацио се на госпођу Кајо чим се прибрао покушавајући да је зграби за руку. Она га је одгурнула:

— Оставите ме. Ја сам Анријета Кајо и напољу ме чека аутомобил којим ћу се одвести у полицију! — Затим се мирно удаљила.

Гастон Калмет умро је исте ноћи у болници не долазећи свести.

поднео оставку која је одмах прихваћена.

Вест је у Паризу одјекнула као бомба. Поступак жене спреман и на убиство да би заштитила мужевљеву част дирнуо је многа срца. Сутрадан, међутим, улице су биле пуне демонстраната, углавном студената, који су викали: „Доле Кајо! Смрт убицама!“ И на погребу Гастона Калмета, одржаном по страшном мартовском ветру и киши, дошло је до нереди и полиција је морала да се умеша. Чула се и пуцњава.

Чак и за град као што је Париз, у коме су се свакодневно догађали разни скандали, суђење Анријети Кајо представљало је прворазредну сензацију. Процес је почео 20. јула 1914. а мадам Кајо бранио је Фернан Лабори, један од

веш и одећа, да ли чита штампу и прима посете. Оно што није могло да се сазна вероватно је измишљено и сервирано Французима као права посластица.

БРАК ПОМОЋУ ВРАЦБИНА

И само суђење одвијало се на чудан и напет начин и сваког дана избијале су на видело разне драматичне појединости из приватног и јавног живота брачног пара Кајо. У судници се, као сведок, појавила и бивша госпођа Кајо, лепа и веома љубоморна Берта, тврдећи да је Анријета помоћу врацбина успела да залуди Жозефа Кајоа и у-

тим, догодила се последњег дана процеса и — све променила из темеља! Дан раније у Париз је допутовао мађарски политичар, проф Карољи, са важним супертајним документом који је предао Жозефу Кајоу.

Жозеф Кајо пробдео је ту ноћ и сутрадан, чим је суђење почело, затражио реч. Устао је весма блед, али и веома миран и пред две хиљаде особа стешњених у судници предвиђеној само за пет стотина људи рекао:

— Месецима је „Фигаро“ стављао под сумњу моју људску исправност и верност Републици. Сада ће читаву Француска, пред лицем овог суда, сазнати шта је за Гастона Калмета значила реч патристизам!

И предао је председнику суда тајни документ.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

БРОД БАЗИ
ГАНИМЕД!
КАДЕТИ
НАПУСТИЛИ
БРОД...
СПУСТИЛИ
СЕ НА
ВОДУ...
НА МИЉУ
ОД
ОБАЛЕ!

РЕЈ,
ЗАР
ПИЛОТ
НЕЋЕ
ДА
ИСКО-
ЧИ?

ЈАСНО ДА
НЕЋЕ, МАЈК!
КВАР НЕ
ПОСТОЈИ...
ОВО ИСКАКА-
ЊЕ САМО ЈЕ
ДЕО НАШЕ
ОБУКЕ!

ШТА?!
***!!
КАКАВ
ПРАВА
ТРИК!

БРОД СЕ ВРАТИО У БАЗУ!
САД СМО ПРЕПУШТЕНИ
САМИ СЕБИ! ДО
ОБАЛЕ ТРЕБА
ДОБРО ПЛИ-
ВАТИ!

РЕЗЕРВЕ КИСЕОНИКА
НИСУ НАМ ВИШЕ
ПОТРЕБНЕ! НАДУВАЈ-
МО ЊИМЕ
ЧАМАЦ!

УКРЦАВАЈ-
ТЕ СЕ,
МОМЦИ!

ХУ!

ПЕЊИ
СЕ
МАЛИ!

МАЈК!
ОВАМО!

ШТА ТИ ЈЕ,
ВИЛИ?

АЈКУЛА!

ПРОСТО
САМ ЈЕ
ОСЕТИО!

ТИ СИ
КАО
РАДАР!

ДА МЕ НИСИ
ИЗВУКАО,
ВИЛИ, АЈКУЛА
БИ МЕ...

БЕСНА ЈЕ
ШТО ЈОЈ ЈЕ
ЗАЛОГАЈ
ИЗМАКАО!
НАПАШЋЕ
СПЛАВ!

ЧВРСТО
СЕ
ДРЖИТЕ!

КАКО ДА
СТИГНЕ-
МО ДО
ОБАЛЕ...
ПОРЕД
ЊЕ!

АКО НАМ
ПРОБУШИ
СПЛАВ...
ГОТОВИ
СМО!
МОРАЋУ
ДА...

Имам 13 година и желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Скупљам марике и лутке. Навијам за „Партизан“ Филма Неделковска, Мидко Козар 28, 91400 Титов Велес.

Дописивала бих се са девојчицама од 12 до 14 година. Волим животиње, забавну музику и много других ствари. Имам 13 година. Јованка Продановић, Blackensvägen 34, 125 Ålöv, STHLM, Sverige.

Желела бих да се дописујем са девојчицама и дечацама из наше земље. Навијам за „Партизан“. Скупљам разгледнице и салвете. Весна Грбовић, Младена Стојановића, 22330 Пазова.

Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Навијам за „Црвену звезду“ и скупљам разгледнице. Невенка Баца, Карађорђева 24, 22330 Нова Пазова.

Желела бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље и иностранства. Марица Јелић, Маршала Тита 49, Инђија.

Желели бисмо да се дописујемо са младима из наше земље и иностранства. Навијам за „Партизан“. Скупљамо разгледнице. Ахмети Кимете и Неџмедин Осман, СЕШ „Моша Пијаде“, 38230 Урошевац.

Желела бих да се дописујем са младима широм наше земље. Имам 18 година. Волим поезију и музику. Злата Перковић, Теодора Драјзера 26, 11000 Београд.

Желела бих да се дописујем са девојчицама и дечацама из наше

земље. Скупљам плоче и разгледнице. Ковиљка Гојнић, Васа Раичковића 9/43, 81000 Титоград.

Имам 14 година и желео бих да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Скупљам фотографије певача и глумаца. Навијам за „Партизан“. Драган Павловић, Партизанска 123, 22416 Огар.

Имам 13 година и желео бих да се дописујем са другарицама и друговима широм наше земље. Скупљам марке и постере. Навијам за „Црвену звезду“. Милан Бокшан, ОШ „Јован Јовановић Змај“, 26000 Панчево.

Желела бих се дописивати са девојчицама и дечацама широм Југославије. Скупљам разгледнице. Од спортова највише волим рукомет. Мирјана Ебнер, Парк 8. маја бр. 2, 41240 Доња Стубица.

Имам 15 година и желео бих да се дописујем са другарицама и друговима из Југославије. Волим забавну музику и спорт а нарочито кошарку. Навијам за „Партизан“. Александар Лазич, 29. новембра 67, 11000 Београд.

Желим да се дописујем са другарицама и друговима широм наше земље. Имам 13 година. Навијам за „Црвену звезду“. Скупљам марке и разгледнице. Драган Илић, Хероја Пинкија 220, 26300 Вршац.

Имам 14 година и желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Навијам за „Партизан“. Јанески Јане, НН Календарица 66, 37250 Кичево.

KOLOY'S морнарица

Велико извлачење Koloy's морнарице на помолу!

Дана 15. 5. 1975. одржаће се последње додељивање супер награда гуме за жвакање Koloy's морнарице.

Извлачене ће бити ове супернаграде:

- 1 глисер ELAN GT 400 с мотором „chrysler“ 35 KS
- 5 гумених чамаца maestral 4 с мотором „tomos“ 4 KS, и
- 500 подводних маски.

Пријатељу, пожурите и шаљите нама благовремено попуњени албум Koloy's морнарице. Добићеш капетанску капу и... ко зна, може да ти се насмеши срећа па да постанеш прави капетан!

КОЛИНСКА
61000 ЛУБЉАНА
Шмартинска цеста 30.

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите најновије грамофонске плоче из Совјетског Савеза. Избор је велики: од класичне музике и наредних песама до циганских романси. Плоче су из увоза и зато их има у врло ограниченом броју! Стога не пропустите прилику да одмах пошаљете своју нарудбину.

Иако из увоза, плоче се продају по веома ниским ценама — 50 динара за једну лонг-плеј плочу. Увозник, Продукција грамофонских плоча РТ Београд, препустила је „Политикином забавнику“ ексклузивно право продаје ових плоча преко поште. То значи да ће вам наручене плоче бити достављене на кућну адресу, и да ћете их платити поштару када их донесе.

Све плоче су врхунског квалитета, израде и репродукције, снимљене у стерео-техници и на свакој се налази од 10 до 14 мелодија.

Пажња! Ваша нарудбина не сме бити мања од 100 динара, што значи бар две лонг-плеј плоче, јер поштарину плаћа Продукција грамофонских плоча РТ Београд а не ви.

На нарудбеници, уместо назива плоча, испишите само њихове бројеве. За сваки случај ако неке од плоча које желите нема више у складушту, упишите у резервну листу бројеве РЕЗЕРВНИХ ПЛОЧА који ће вам бити послате уместо њих.

На једној нарудбеници можете да поручите плоче како са ове листе тако и са следећих које ће излазити неколико седмица.

Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на нарудбеницу, залепите на дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, 11001 Београд, Македонска 29.

ПОДМОСКОВСКЕ ВЕЧЕРИ

СМ 02141-42
СИБИРСКИ НАРОДНИ ХОР пева руске народне и друге песме (14 песама)
С 01661-2
АНСАМБЛ МОСКОВСКИХ ПИОНИРА изводи 17 совјетских песама и мелодија
СМ 03187-8
ПОДМОСКОВСКЕ ВЕЧЕРИ „Каћуша“, „Подмосковске вечери“ и друге чувене совјетске песме и руске народне песме изводе познати певачи и оркестри из СССР. (12 песама)
СМ 04391-2
ВОРОЊЕШКЕ ДЕВОЈКЕ Вокални ансамбл изводи најпознатије руске песме: „Свуд око стеча“, „Каљинка“ и друге. (13 песама)
С 04573-4
ЉУДМИЛА ЗИКИНА У пратњи ансамбла руских народних инструмената позната интерпретаторка забавних и народних песама из СССР пева 12 песама.
С 01395-6
АНСАМБЛ АЛЕКСАНДРОВ изводи чувене руске песме: „Варјат“, „Еј ухњем“ и друге. (11 песама)

ОЗБИЉНА МУЗИКА

33 СМ 02227-28(а)
ХЕНДЛ: Соната за виолину и клавир;
БРАМС: Скерцо за виолину и клавир;
ПРОКОФЈЕВ: Соната бр. 2 за виолину и клавир;
ДЕ ФАЉА — КОШАНСКИ: Шпанска народна свита
С 01645-6
Албум са две плоче
С 01647-8
РУСКА ХОРСКА МУЗИКА XVIII века
РУСКА ХОРСКА МУЗИКА од XVI до XVIII века
С 01667-8
МАТВЕЈЕВ: Руска свита
БОЈАШОВ: „Северни пејзажи“, свита
Пет руских народних песама у извођењу Руског народног оркестра
СМ 04385-6
ШОСТАКОВИЧ: „Бурлеска“
ПЕИКО: Финале из

„Молдавске свите“
ШИШАКОВ: Концерт за руске народне инструменте
КАЉИНКА
КУЛИКОВ: „Репсодија о Волги“
ГОРДОВСКАЈА: Свита на тему руске песме

СМ 02713-4
ПАВЕЛ НЕЧЕПОРЕНКО изводи на балалајци дела Моцарта, Баха, Хендла, Тартинија, Де Фалје, Сен-Санса и Листа

С 01689-90
МУСОРГСКИ, ГЛИНКА, ЧАЈКОВСКИ, ЉАДОВ, ХАЧАТУРИЈАН, КУЛИКОВ, КОЊАЈЕВ, КОНЧАКОВ, ГОРДОВСКАЈА, ЧАЈКИН, ЈАКОВЉЕВ — у извођењу Државног руског народног оркестра ОСИПОВА

ВАША НАРУДБЕНИЦА НЕ СМЕ ДА БУДЕ МАЊА ОД 100 ДИНАРА ЈЕР ПОШТАРИНУ НЕ ПЛАЋАТЕ ВИ НЕГО МИ.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

3

НАРУДБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неспозиво наручујем плоче под бројевима:

РЕЗЕРВНА ЛИСТА:

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум

Потпис

Нарудбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

ГРАДОВИ МУЗЕЈИ

ВЕРОНА

Врата Италије

САН ЗЕНО МАЂОРЕ — На периферији града налази се један од најлепших и најзначајнијих романских споменика Вероне и северне Италије — црква Сан Зено Мађоре. Саграђена крајем 5. века изнад гроба Зенона, првог веронског бискупа, два пута реконструисана, свој данашњи изглед црква је добила 1120. године. С једне стране pročеља уздиже се високи звоник из 1405. године, а с друге је четворугласти торањ, назван Кула краља Пипина. Пространост бродова и миран ток лукова упућују на прилагођавање ломбардијске романике византијским схемама које продиру преко Венеције. Фасада Сан Зена начињена је од веронског камена. Прочеље цркве (довршено 1138) вертикално је подељено на три поља која одговарају димензијама бродова. Троугласти завршетак изнад средишне велике розете има галерију од црвеног мермера са слепим аркадама. Портал има избочени романички трем. С његове леве стране налази се низ рељефа с приказима из јеванђеља, рад мајстора Гуљема; на десној су прикази из Гenezе (књига постанка) дело познатог уметника Николa, који је израдио и портал. На бронзаним вратима, у трему, приказани су прикази из Библије на 48 плочица, а изнад врата су рељефи с темама из легенде о патрону цркве св. Зенону. Поред цркве Сан Зено, романичке су и цркве Санта Марија Антика, Св. Лоренцо и друге, а највећа веронска црква је Св. Анастасија, са елементима готике.

ТРГ ЕРБА — У целом свету познати су шарени сунцобрани веронске Пјаце Ербе која се налази на месту некадашњег римског форума. То је у ствари, тржница воћа и поврћа, мало необична пијаца око које се низу бисери веронске архитектуре: Палата Мафеји из 17. века, Кула Гардело из 14. кућа Мацанти, осликана фрескама из 16. века, Палата Општине, Домус Нуова. Ту је и Кула Ламберти, највиша у Верони (83 метра), из 12. столећа. У поплочаном, средњем делу уздиже се стуб с Лавом св. Марка, фонтана веронске Мадоне и високи камени табернакул (заштитни кров за кипове).

СКАЛА ДЕЛА РАЂОНЕ — Четвртасто унутрашње двориште Палате комуне, у које се може ући са Трга Ербе, или улице Каироли, опасно је са четири габарита палате и има исту структуру као и спољне фасаде на којима се наизменично смењују по хоризонталним редовима сивог камена и црвене цигле. Средином 15. века дворишту је додато величепно готско степениште — Скала дела Рађоне — са два одморишта, на занимљивим потпорним луковима различитог облика и висине.

ЦРВЕНА АРЕНА — Први град који путнику са севера нуди лепоту, дух и праву атмосферу старе Италије је Верона, град богатих уметничких традиција и бројних архитектонских споменика. А градом на реци Адиће господарили су и Римљани, и Франци, био је под доминацијом разних династија и државица северне Италије, уступљен Аустрији, да би коначно 1866. године ушао у састав уједињене Италије. На римску владавину подсећају сачувани споменици, од којих је најстарији амфитеатар — Арена из првог века. Саграђена је од црвеног мермера, у облику елипсе. У њој има места за 22000 гледалаца, и уз Колосеум највећи је римски амфитеатар. Уз Арену налазе се и остаци градских зидина из 265. године.

ТРГ БРА — Арена се уздиже на Тргу Бра, једном од највећих у Италији, и са њим чини, упркос својој величини, чврсту урбанистичку целину. На трг се улази испод два висока лука, на која се настављају здања значајне архитектонске вредности: Кула Пентагона, Палата дела Гран Гвардија, ремек-дело раног барока, чија је изградња започела 1610, а завршена 1821. године, Палата Барбијери, Гваставерца. На Тргу Бра, омиљеном шеталишту становника Вероне, неопisivа живост настаје у лето, када се одржава Фестивал опере.

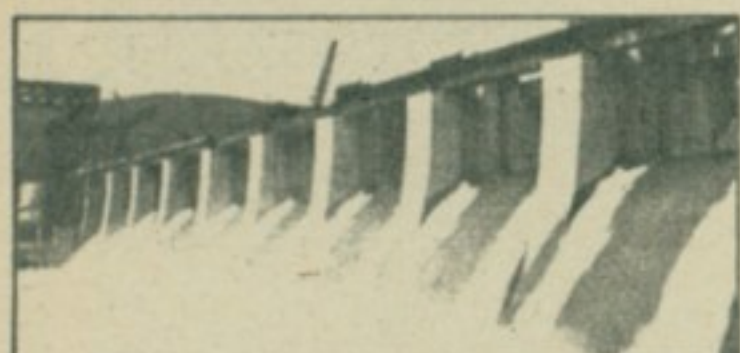
САЛОН ВЕРОНЕ — Пјаца деи сињори (Трг принчева), популарно назван и Пјаца Данте јер се на њему налази споменик великом песнику, један од најлепших тргова на свету. Називају га „Салон Версје“ зато што је архитектонско-уметнички најскладнији део града. Овај трг није велики. Са свих страна окружен је старим палатама и кулама, а на трг се улази кроз уске пролазе, испод лукова, који га повезују с околним улицама. Палата Комуне, Капетанова палата, Палата Скалијери и надалеко чувена Лођа, најлепша грађевина Вероне, блистају својим чистим линијама и бојама — од загаситобелосивог камена до црвене цигле и разнобојно осликаних фасада у фреско-техници на жутој основи.

ГРОБНИЦЕ СКАЛИЋЕРИЈА

Породица Скалијери владала је Вероном од 1262. до 1387. године. За време Канграндеа I дела Скале град је био на врхунцу моћи. Његов брат Бартоломео Скалијери пружио је гостопримство изгнаном Дантеу. Скалијеријеви су сахрањени у близини своје палате, пред црквом Санта Марија Антика. Гробнице су изграђене у готском стилу, иначе ретком у Италији. Састоје се од засвођеног балдахина, који крије саркофаг, а над њим се диже зарубљена пирамида, која носи коњичку статуу владара. Раскошна ограда од кованог гвожђа, са преплетом грба Скалијеријевих, затвара овај готски кутак. У ниши, изнад пространог портала цркве, налази се гроб Канграндеа I. Његов саркофаг најлепши је споменик веронске скулптуре 14. века. Уместо уобичајених лављих глава носе га главе пасе.

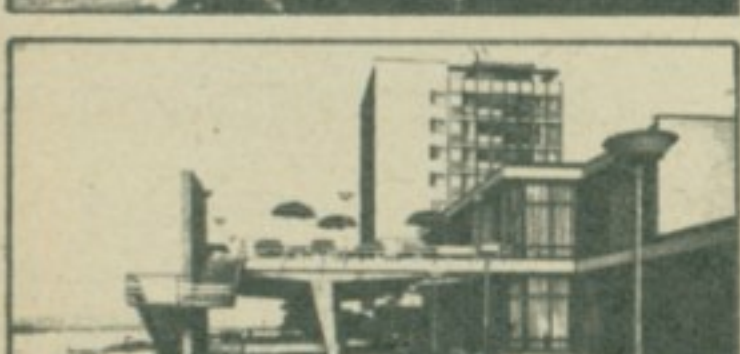

КАСТЕЛВЕКЈО И СКАЛИЋЕРО — Средином 16. века Кангранде II дела Скала подигао је тврђаву Кастелвекјо, опасас је зидинама и чврстим кулама. Градске зидине потичу највећим делом из 16. века а градио их је Санмикели. Овај познати градитељ радио је и градска врата Porta Nuova и Porta Palio. Данас је у Кастелвекју музеј, ризница мајстора веронске школе и других славних италијанских уметника. Мост Скалијери је ремек-дело средњовековне архитектуре. Направио га је чувени неимар Гуљемо Бевилаква. Мост се састоји од три лука која носе два моћна стуба у облику кула. Највећи лук има распон од 48,69 метара. Али, ни моћна одбрана није могла увек да заустави освајаче. Карло Велики је 774. године сасмио отпор Вероне и ушао у град а Наполеон се 1796. у свом походу такође задржао под његовим зидинама.

ТАТА,
ЖЕЛИМ
ЈЕДАН
ПОКЛОН:

ВОДИ МЕ НА ИЗЛЕТ У ЂЕРДАП!

Ваше дете је у праву. Ђердап је место идеално за час историје на просторима где десетина споменика из разних раздобља који причају осам хиљада година дугу историју бројних народа чији су животи и борба највећим делом везани за обале Дунава. Ту су Голубачка тврђава, Лепенски Вир, Трајанова табла, Фетислам, остаци Трајановог моста, археолошка налазишта у Кључу (Корбово, Ртково), мезулана у Брзој Паланци, Мокрањчева кућа, споменици везани за Хајдук Вељково доба и нашу нову историју и херојску борбу наших народа против фашизма и окупатора:

И ту, у срцу тих простора и прича, изграђен је хидроенергетски и пловидбени систем „Ђердап“, једна од пет највећих централа на свету.

Лепота Ђердапа постаће вам ближа а своје знање најбоље ћете употпунити ако вам домаћин и водич буде „Ђердап турист“, специјализована агенција за посете Ђердапу.

„Ђердап турист“ ће вам дати стручне водиче, омогућиће вам излет бродовима по великом језеру, ставити на располагање спортске терене и забавне пунктове, приказати филмове о изградњи „Ђердапа“. Брод у коме ћете бити и ви подићи ће се са нивоа Дунава на ниво језера, који је виши за 35 метара. Посетићете и највећи рудник бакра у Европи (Мајданпек).

Родитељи, наставници! Има пуно разлога да испуните жељу своје деце и доведете их у Ђердап. Омогућићете им да стекну нова знања, прошире видике, пружити узбудљив доживљај „Ђердап турист“ организује и „школе у природи“, с очигледном наставом из историје, физике и природних наука, уз посету румунском музеју у Турн Северину.

Од Београда до Ђердапа, и наоко, стиже се за четири сата пријатне и атрактивне возње модерним бродовима или савременим друмом.

Девојчице и дечаци, слободно реците своје жеље родитељима и наставницима — ви имате пуно разлога што желите у Ђердап.

Сва обавештења даје „ЂЕРДАП ТУРИСТ“, Београд, Поп Стојанова 2/а, телефони: 457-920, 443-364, 450-142, telex 12447 yu djertu. Агенција Кладово — телефони: 68-091, telex 16527 yu djertu.

Дневни пансион:
У хотелима „Б“ категорије — 133.— динара
У туристичком насељу на Караташу — 78 динара.

РЕД ВОЖЊЕ ХИДРОГЛИСЕРА
— из Београда у 7,00 и 14,00 h
(од 16.1V у 15,00 h)
— из Ђердапа у 6,00 и 13,30 h
(од 16.1V у 14,30 h)

Аутобуска веза са НЕГОТИНОМ И ПРАХОВОМ
Карте на тел. 622-279 и 443-364

Специјални аранжмани за посету СССР-у
Комбиновани одмори ЂЕРДАП — КАРПАТИ ЂЕРДАП — ЦРНО МОРЕ

Посебан попуст у дане од недеље до четвртка.

TEACH IN (ТИЧ ИН)

Највећи забавно-музички трофеј Европе ове године припао је холандској групи TEACH IN (Тич ин), која је на Евровизијском такмичењу одржаном у Стокхолму за композицију ДИНГ, ДИНГЕ ДОНГ добила највише гласова. Да ли је композиција ДИНГ, ДИНГЕ ДОНГ стварно и најбоља то сада нећемо коментарисати. Прво место, а самим тим и слава, припало је симпатичним Холанђанима из Еншеда.

Група Тич ин основана је још 1969. године Али први већи успеси почели су да се нижу тек од доласка у групу JOHNA GAAS-BEEKA и његове супруге, водећег вокала у групи, GETTY KASPERS у септембру 1973. године. Пре тога Дон је са својим оркестром BREEZE (Бриз) свирао по Немачкој. Тамо је и упознао Гети, пореклом Аустријанку, која је била запослена у једној болници као медицинска сестра. Пошто су се венчали, одлучили су да се настане у Еншеду где су се и прикључили до тада мало познатој групи ТИЧ ИН. Сви они, који прате рад групе од њеног оснивања, слажу се у оцени да су Гети, својим атрактивним и оригиналним гласом, и обдарени музичар Džou, који свира на неколико инструмената, створили специјалан звук који данас карактерише групу Тич ин. Група је до сада снимила три хит-сингла. Композиције FLAY AWAY (Одлетети), IN THE SUMMER-NIGHT (У летњу ноћ) и TENNESSEE TOWN (Град Тенеси) заузеле су висока места на готово свим топ-листама у Немачкој, Холандији, Луксембургу и Белгији. Крајем прошле године снимили су и своју прву ЛП плочу, коју музички стручњаци нису баш најбоље оценили али која је помогла да их упозна и шира публика. Поред Гети, у групи су још и Džou, који свира клавир, органу, синтисајзер, мелотрон а по потреби и пева, затим бас-гитариста и певач ARD WEEIN, CHRIS DE WOLDE — gitarista i prateći vokal, KOOS VERSTEEG, композитор, клавириста и органиста и RUUD NIJHUIS, бубњар.

БЕРЗА ПЛОЧА

Налазимо се у болници у Ровињу и пошто волимо музику, нарочито групе »The Sweet«, молимо читаоце

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

DING, DINGE DONG

Извођач: група: TEACH IN

Музика: Dick Bakker

Текст: Wil Luiking i Eddy Ouwen

When you're feeling all right
everything is uptight
try to sing a song that goes
ding, dinge dong
There will be no sorrow
and you walk along with
your ding, dange dong

Sing it loud every hour
when you pick a flower
even when your lover has
gone, gone, gone
let the world listen to it
maybe it's big hit
maybe it's big hit
even when your lover has
gone, gone, gone
sing ding, dang dong

When you're feeling uptight
everything is allright
listen to the song that goes
ding, dinge dong
and the world looks sunny
everything is alright
when they sing a song
that goes ding, dang dong.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Реците ми нешто више о групи
»Bachman Turner Overdrive«.
Љиљана Манојловић
Прерадовићева 8
41000 Загреб

Група »Bachman Turner Overdrive« (Бахман Тарнер Овердрајв) је после групе »Guess Who« (Гес Ху) најуспешнија група из Канаде. Са синглом »Roll on down the highway« постали су популарни, нарочито у САД а сада и у Великој Британији и Европи. До сада су издали три ЛП плоче а последња носи назив »Није ломљиво«.

Забавника ако имају неку од наведених плоча да нам се јаве: PAPA JOE (две плоче); BLOK BASTER (2), ГРОМОВНИК (2) и ЛП плочу SWEET'S GREATEST HITS (2). Наша адреса:

Ненад Вукмировић и
Томислав Туњић,
Болница ОКР (дјечји одјел)
52210 Ровињ

ПОЛИТИКНИ
ЗАБАВНИК

**ОГЊЕН
ОЉА
ПЕТРОВИЋ**
(ЦРВЕНА ЗВЕЗДА)

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

ГАН ВИЛСОН

Пре него што учиним оно што морам учинити, сматрам да би било добро да иза себе оставим објашњење. Ја иначе мрзим опроштајна писма, која су обично патетична и сладуњава, али ово је нешто друго.

Ја волим живот. Не држим се грчевито за њега као неки, али волим га и нимало нисам срећан што га напуштам. Но, кад већ тако мора бити, желим да оставим упозорење онима који се нађу у сличној ситуацији, а сигурно ће се наћи, јер има још интелигентних људи који ће доћи на моју идеју. Ово писмо је намењено њима.

Њуџн и Бешовен

То је заиста иронија судбине; натеран сам на самоубиство док сам покушавао да продужим свој живот. Као и многим другим умним личностима, увек ми је сметала помисао на смешно кратко време које имамо на располагању. Тек што човек достигне зрело доба, кад може највише да ствара и учини, он већ креће низбрдицом. Просто ме до беснила доводи мисао колико би постигли један Њутн или Кеплер, Бетовен или Данте, само да је њихово креативно доба могло да се продужи. Замислите, на пример, колико би богатије било наше уметничко наслеђе да је Сезан имао само једну деценију више продуктивног живота.

Дакле, мене не интересује продужење живота уопште, већ само оног најбољег, продуктивног доба, кад човек наинтензивније мисли и ствара. То је за мене постала права опсесија још кад сам био дечак.

Ја сам интелигентан; то могу да кажем без лажне скромности. Сву своју интелигенцију усмерио сам према том једном циљу, али не само њу. Потрудио сам се да у што краћем времену прикупим што више знања. То је била битка са временом... оним временом које је требало да зауставим.

Почео сам своја истраживања још као младић, и то је било добро, али пре него шта сам успео да употпуним основе своје теорије већ сам имао 35 година, а кад сам најзад могао да пређем на практичне експерименте имао сам четрдесет. Време је просто летело.

Моја теорија се битно разликовала од свих дотадашњих метода лечења сежилности. Витамини, гим настичке вежбе, замена истрошених органа — с тим нисам имао никакве везе. Ја сам циљао на промену молекуларне структуре организма. Желео сам да изменим метаболизам на тај начин што бих утицао на елементе који га

Моји покрети постајали су све спорији: нисам успевао чак ни шибицу да запалим јер сам је сувише споро кресао о кутију

контролишу. Ово сам успео да остварим помоћу једног електрохемијског процеса чије су појединости записане у нотесу који остављајам заједно са овим писмом.

Употребисао сам класичан поступак, проверавајући своју теорију експериментима на животињама и пажљиво записујући њихове реакције. Почео сам с мишевима, наставио са заморчићима, а за завршне опите употребио сам три шимпанзе, које сам назвао, нимало романтично, Један, Два и Три.

Мој поступак није доводио до наглих промена. Поготову у првој фази, промене се нису уопште могле запазити. Но, касније, нагомиланање нових елемената доводило је до постепене трансформације, што се запажало и на спољном изгледу животиња. Постајале су живахније, здравије. Што ме је нарочито обрадовало, нестајале су чак и њихове урођене мане. На пример, Два је имао једну шапу згрчену и једва ју је покретао. После три недеље, њоме се служио као и осталима. Једно по једно, моја предвиђања су се остваривала, чак и више него што сам очекивао.

Рећи да сам био задовољан резултатима својих експеримената значило би умањити њихову важност. Сан мога живота остваривао ми се пред очима. Стекао сам моћ да чиним чуда. Речи „радостан“ и „срећан“ сувише су слабе да изразе оно што сам осећао.

Сад ми је још преостало да то

Имао сам утисак да су моји мајмуни потпуно непокретни.

ГРЕШКА ПРОФЕСОРА

што сам постигао применим на самоме себи. Практично, постаћу бесмртан.

Прег оілегалом

И управо ту сам направио грешку, за шта је крива искључиво журба. Али, зар ми се може замерити? Године су пролазиле, свака нова брже од претходне. Време ми је било надхват руке и нисам могао одолети искушењу да га зграбим. Крив сам што сам сувише похитао, али тако је, изгледа, морало да буде.

Дакле, већ опробани поступак применио сам на себи. У почетку, као што је било и са животињама, није било никакве видљиве реакције, али сам ускоро почео

да осећам како у мени расте осећање спокојства и неког дотада непознатог задовољства. Запазио сам такође да се моје физичке функције побољшавају. До тада сам носио наочари с дебелим стаклима; после четири седмице више ми нису биле потребне. Увек сам имао тешкоћа са варењем; сада су нестале као руком однете. Просто нисам могао да одвојим поглед од свога lika у огледалу. Постао сам други човек, боље рећи млађа, лепша, здравија верзија свог дотадашњег „ја“.

Да се процес старења зауставио, било је очигледно код свих мојих животиња. Мишеви, који би под нормалним околностима већ одавно морали бити мртви, били су живи и веома активни. На њих протицање времена више није утицало. Могли су бити убијени, наравно, али ако би били само рањени, ране су зацељивале за не-

вероватно кратко време. Рез начињен скалпелом, који би иначе захтевао неколико недеља да зарасте, сада је зарастао за неколико дана. Мој успех је био заиста невероватан.

Тих неколико дана вреде колико цео нечији живот, па и више. Мало људи је имало прилику да овако ужива у сопственом тријумфу.

Кроз лабиринт

А сада треба да изложим мање срећне догађаје који су се после тога одиграли.

Имао сам обичај да с времена на време пуштам своје мишеве да пролазе кроз специјално конструисане лабиринте, да бих контро-

АРНЕСА

писао њихове реакције. У току експеримента, док се њихово опште стање побољшавало, они су показивали све већу спретност, пролазећи кроз лавиринт за све краће време, што је мене испуњавало неописивом радошћу. Сада, међутим, морао сам да се забринем; време проласка је било дуже него раније.

Подвргао сам их пажљивом прегледу. Неке од њих сам чак сцирао, да видим да се није што погоршало у њиховом организму. Али, сви су били у савршеној кондицији. Па ипак, из дана у дан требало им је све више времена да прођу кроз лавиринт. Док је до тада просек био минут и по, сада сам закључио, сав очајан, да су им потребна пуна три минута.

Што је најгоре, то се није догађало само са мишевима. Чак и Један, Два и Три оболели су од

те болке. Све је код њих било у потпуном реду, све сем то: за сваки посао требало им је знатно више времена него пре.

Идућег месеца, стање мојих мишева постало је просто гротескно. Да би прошли кроз лавиринт, сада им је требало не три или пет минута, него два до три часа. Не, нису се уз пут одмарали, већ су им сви покрети били ужасно спори. Тако су радили и све друго. Јели су, играли се, тукли се и парили, али стрпљење би вас издало посматрајући их. Имао сам утисак да гледам неки успорени филм.

Ова спорост се, ако тако могу да кажем, непрестано убрзавала, што је зависило од метаболизма сваке животиње. То је било највидљивије управо код мишева. Сада су се кретали толико споро да сте тек с муком успевали да запазите њихове кретње. Једном од њих замочио сам реп у неку боју, како би остављао траг за собом. После недељу дана, тај траг био је дугачак свега 31 милиметар!

Па ипак, сви мишеви су били одличног здравља. Длака им се пресијавала, а очи блистале. Једина невоља била је у томе што би обичан посматрач закључио да су потпуно непокретни.

Пиштољ пored машине

Као што ћете вероватно и сами закључити, ни ја нисам представљао изузетак. Мада тога нисам био свестан, моји покрети постајали су све спорији. То сам утврдио гледајући на часовник. Ускоро је то постало јасно и без часовника. Рецимо, нисам успевао да запалим шибицу, јер сам је сувише споро кресао о кутију.

На одлуку да раскрстим са животом дошао сам после једног на изглед баналног инцидента. Дао сам шимпанзи Три банану и посматрао га шта чини. Требало му је цело поподне да је ољушти. При том је изгледао тако задовољан, тако блажено невестан свога стања да сам праснуо у смех. Не знам тачно кад се то догодило, јер сам изгубио сваки осећај времена... нормалног времена.

Тако сам донео одлуку о самоубиству, јер не желим да постанем предмет подсмеха. Један, Два и Три личе на испуњене мајмуне, а и ја ћу постати нешто слично ако се овако настави. Али, неће се наставити. Сада ћу узети пиштољ који лежи поред моје писаће машине и просвираћу метак кроз главу. Ко зна колико ће ми времена бити потребно за то? Као што сам рекао, положај није лишен ироније.

★

Овде се завршава писмо професора Арнеса. Последњи лист је још у машини. На столу, поред машине, лежи пиштољ. Кад су ушли у његову лабораторију, затекли су професора како седи. Био је жив и одличног здравља. Његов кажипрст се полако, полако, приближавао типки са словом „е“, како би завршио последњу реч свога писма. Тек после тога требало је да узме пиштољ и пуца себи у главу, али није стигао: за то би му вероватно били потребни месеци. Иначе, животиње о којима говори у писму такође су живе и здраве. Можете их видети у Градском музеју. Нарочито су симпатични, Један, Два и Три, па се око њих окупља највише посетилаца.

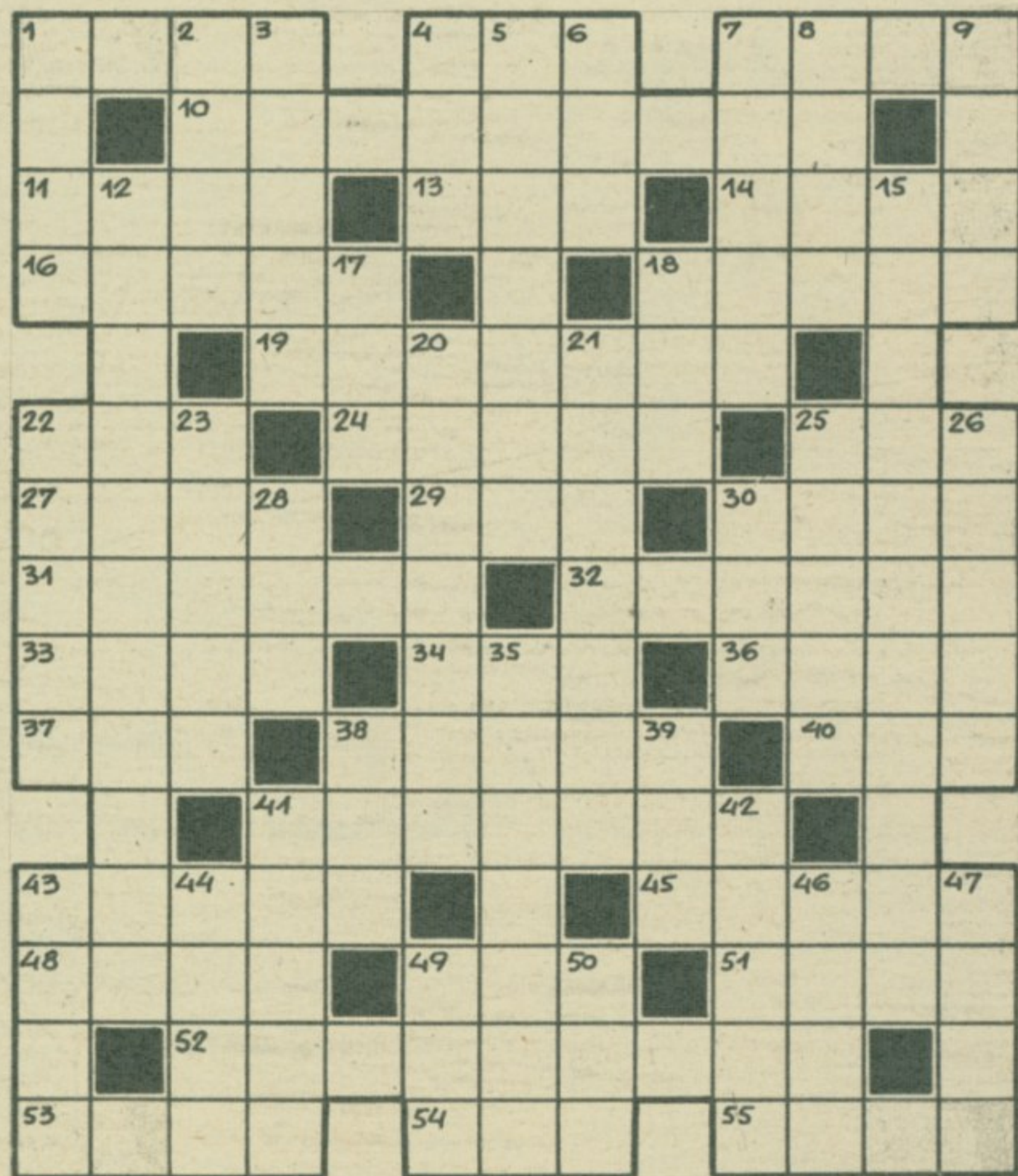
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) главна мисао расправе, 4) речна риба, 7) врста спорта, 10) припадник омладинске организације, 11) геометријски лик, 13) копрена, 14) рашћење, 16) узор, савршенство, 18) наш композитор (Иво Калински), 19) прибор за смештај метака, 22) кућа, 24) материјални губитак, дефицит, 25) скраћеница за: тринитротолуол, 27) домаћа животиња, 29) производ пчела, 30) наша позоришна глумица (Ђурићин), 31) град у Италији, 32) паста за обућу, 33) врста четинара, 34) комина, друп, 36) румунски ситан новац, 37) доњи део посуде, данце, 38) учесник у Сињској алки, 40) доживљај за време спавања, 41) скок преко чега, 43) брицање из евиденције, 45) прича пуна маште, гатка, 48) узраст, 49) турска титула, 51) фудбалски клуб из Мадрида, 52) потиштеност, 53) плетеница, 54) стари град на Сицилији, 55) лева притока Дунава.

УСПРАВНО:

1) наш филмски режисер (Јанковић), 2) девојке, 3) спремиште за жито, 4) целокупан, 5) школски разред, 6) драг, 7) стил у уметности, 8) сирће, 9) туга, 12) осећање обавезе, 15) жена из Скандинавије, 17) средство за лемљење, 18) обличје, 20) дворанин сиракушког тиранина Дионизија Млађег, 21) назив који се коме да по некој његовој особини, 22) до тог времена, 23) мушко име, 25) вал, 26) средство за штављење коже, 28) град у Србији, 30) острво на Јадрану, 35) кисеоник (стр.), 38) уметност (лат.), 39) обесправљен човек, чијим је радом, па и животом, располагао господар, 41) аутомобилска стаза, 42) крш, крас, 43) име књижевника Самоковлије, 44) врста зглавкара, 46) назив за „снежног човека“ у Хималајима, 47) водена биљка, ресина, 49) коњче (турц.), 50) загревачка и позоришна и тв-глумица (Карић).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

1) коров, 6) ронац, е, 11) баре, 12) емир, а, 14) Марјан, 16) боксит, 18) ила, 19) девер, 21) Ема, 22) рез, 23) Арика, 24) нем, 25) аван, 27) ара, 28) Рила, 29) Тацит, п, 31) зекан, 32) потиљак, 33) напон, н, 36) ребус, 40) Отон, 41) мис, 43) тама, 44) Мил, 45) Сијам, 47) кат, 48) акт, 49) Акаба, 50) ала, 51) Дарије, 53) еталон, и, 55) оран, 56) нота, а, 57) анима, 58) ара.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Љукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тронесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тронесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страниј валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Атласи знања

За све разреде основне и средњих школа!
То су илустроване књиге из свих области науке,
које су доживеле велики успех у Европи.
Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се
лако памти.

Свих десет књига Библиотеке „Атласи знања“ штампано је
ћирилицом, на квалитетној хартији.
Свака књига, у просеку, има 100 страна од којих
50 пуних страна с илустрацијама у боји. Формат 21 × 14 цм.

Књиге се могу купити само у комплекту.
Цена комплекта од 10 књига износи 450.— динара.
Читаоци „Политикиног забавника“, који купе за готово,
добиају комплет (10 књига) за 350.— динара.
Износ ће платити поштару кад приме књиге — поузећем.
Купци на отплату добијају комплет за 450.— динара,
с тим што књиге отплаћују у 9 месечних рата по 50.— динара.

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11000 БЕОГРАД, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем комплет од 10 књига „Атласи знања“.
ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 350.— динара за цео
комплет.

Уплату ћу извршити приликом пријема пакета од поште —
поузећем.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 450.— динара за цео комплет, а
износ ћу уплатити у 9 редовних месечних рата по 50.— динара.
Прву рату платићу поштару кад ми донесе књиге.

Купац _____

Ул. и број _____

Пошт. број и место _____

Радна организација _____

(Печат и потпис овлашћеног лица)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у
Београду.

(Потпис купца)

*

ПОЛИТИКИНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

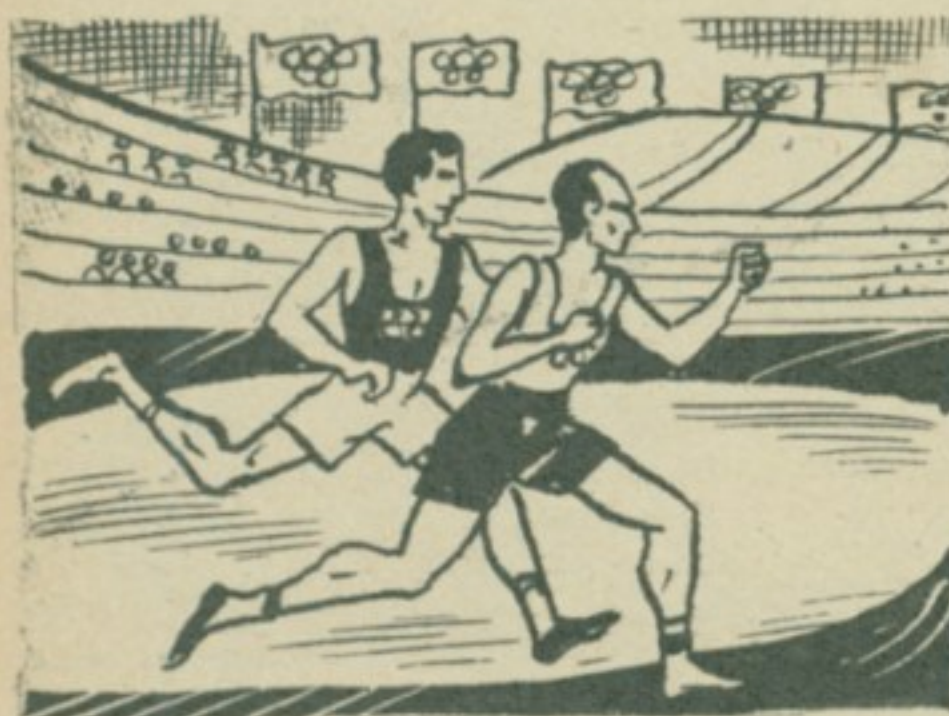
Граин Забавниче,

ПРВА ОЛИМПИЈАДА

Жељела бих знати где су и ка-
да одржане прве Олимпијске игре.
Молим те, одговори ми.

Тања Бушљета,
Задар

Историја је забележила прве О-
лимпијске игре у старој Грчкој, у
Олимпији 776. године. Било их је
и раније, али о томе нема напи-
саних података. Године 393. уки-
нуо их је римски цар Теодосије II.

Прве модерне Олимпијске игре од-
ржане су 1896. године у Атини.

Олимпијске игре биле су у Хе-
лади (старој Грчкој) веома попу-
ларне. Трајале су по пет дана и
све то време владао је „светски
мир“. Сва међусобна ратовања би-
ла су тих дана забрањена. Први
дан је увек био посвећен свеча-
ним религиозним церемонијама и
ритуалима, а другог су почињала

такмичења. Сви такмичари мора-
ли су да положе свечану заклет-
ву да ће се борити часно и пош-
тено. Занимљиво је да жене нису
смеле на присуствују, чак ни као
гледаоци!

КРОКОДИЛСКЕ СУЗЕ

Кажу ми, молим те, да ли је
то увредљиво када се некоме каже
да лије „крокодилске сузе“ и шта
то заправо значи.

Ленче Трајковска,
Штип

Кад се за неког каже да лије
„крокодилске сузе“ значи да по-
казује бол и тугу због нечега, а у
ствари ликује у себи што се тако
догодило. Изрека води порекло од
једног старог мита да крокодил
„плаче“ док гута свој плен. На-
учници кажу да крокодили немају
сузе и да не могу да плачу, али
да нека водњикава течност цури
из њихових очију док се напрежу
да прогутају своју жртву.

ТРАЖИМО, МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО

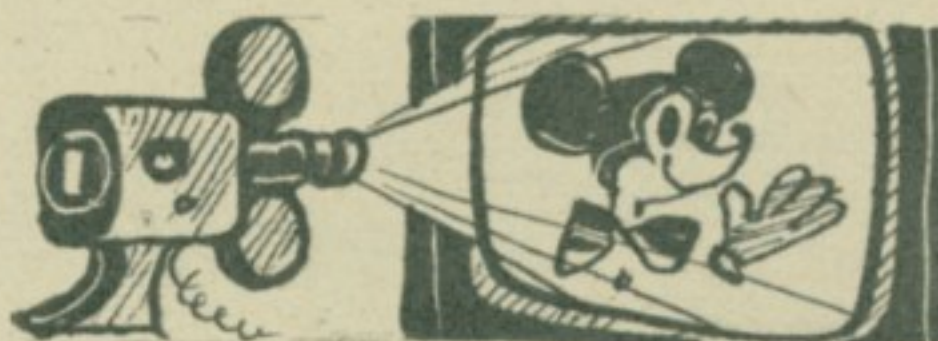
Као верни читалац прикупио сам
велики број „Политикиних забав-
ника“ и сада бих желео да их по-
клоним некоме ко исто као и ја
ужива у томе, а није имао прили-
ке да купи све те бројеве. Молим
те објави моју адресу да би ми се
јавили читаоци који желе да им
дам старе бројеве.

Борђе Павловић,
Славонска 13,
22000 Сремска Митровица

Имам неколико цртаних филмо-
ва од 8 мм које бих желео про-
дати. Молим све оне који су заин-
тересирани да ми се јаве.

Срећко Швигир,
Влашка 113,
41000 Запреб

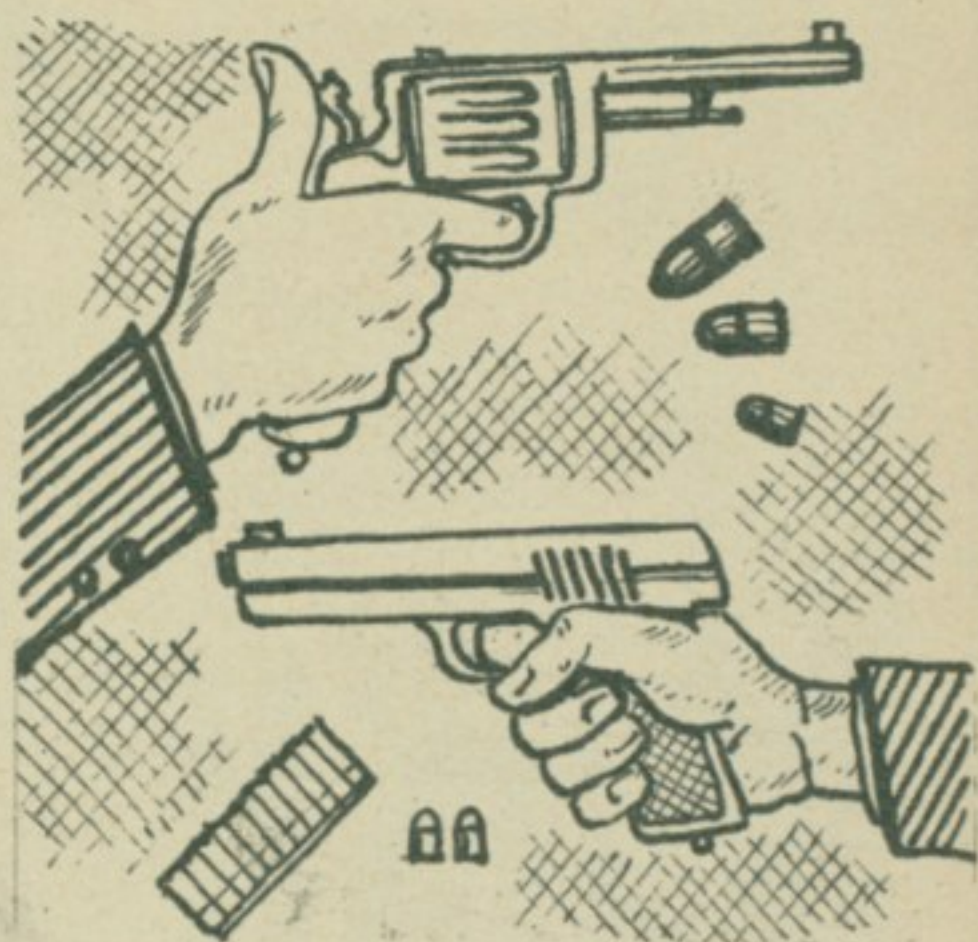

Молим све другове и другарице
који скупљају сличице „колоиз
кошарке“ да ми се јаве ради раз-
мене.

Драгослава Бирчанин,
Улица 3, 6,
11500 Обреновац

Надам се да ће ми читаоци „По-
литикиног забавника“ помоћи да
попуним своју колекцију сличица
морнарице: недостаје ми само сли-
чица број 86. Ја ћу радо послати
своје дупликате друговима и дру-
гарицама који ми се јаве.

Миле Миљковић,
Меленачки пут 148,
23000 Зрењанин

ОЗНАКЕ КАЛИБРА

Редовно пратим рубрику СЛО-
БОДА СЕ БРАНИ И ОРУЖЈЕМ
па бих те молио да ми кажеш
зашто се некада калибар оружја
обележава у милиметрима, а нека-
да тачком испред бројки. Од чега
то зависи?

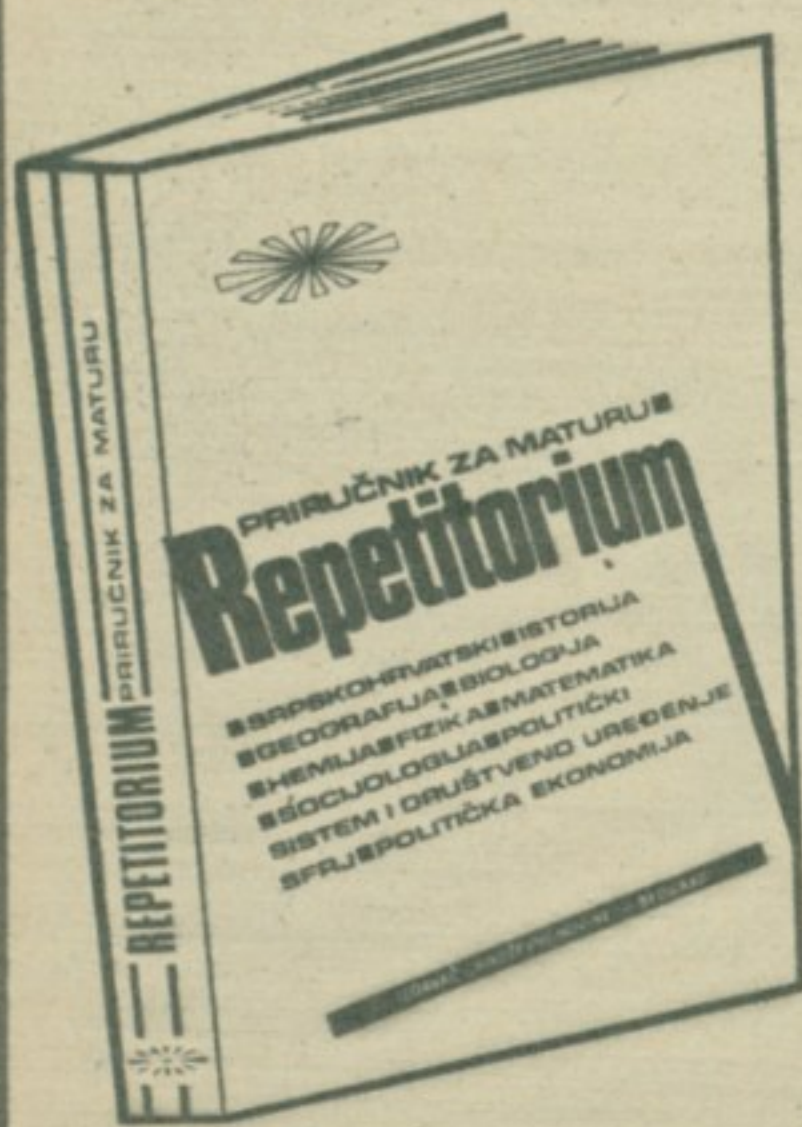
Милош Радаковић,
Курумулија

Калибар оружја је пречник от-
вора цеви а самим тим и пречник
зрна. Изражава се у милиметрима
за оружје и муницију произведену
у Европи а у инчима за оружје из
Велике Британије и САД. Због то-
га исти калибар зрна има разли-
читу ознаку у Европи и Америци
и често доводи у забуну читаоце
који нису познаваоци оружја. На
пример, „колт 45“ није револвер
калибра 45 мм већ калибра 0,45
инча (инч има 25,4 мм).

Следећа табела приказује европ-
ске и одговарајуће америчке озна-
ке за исти калибар. Иза европске
ознаке калибра мора да стоји знак
мм (милиметара), а испред америч-
ке — тачка која означава да је то
део инча.

Англоамеричке ознаке	Европске ознаке
.22	5,6 мм
.25	6,35 мм
.30	7,62 мм
.37	9 мм
.38	9 мм
.44	10,6 мм
.45	11,6 мм

УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — ре-
петиторијумом — у коме је прегледно
и сажето изложено градиво из срп-
скохрватског језика, географије, ис-
торије, биологије, хемије, физике,
математике, социологије, политичке
економије, политичког система и
друштвеног уређења СФРЈ по на-
ставним плановима од I до IV раз-
реда.

Ово је ново, прерађено и допуњено
издање на коме је радила група по-
знатих педагога, тако да РЕПЕТИ-
ТОРИЈУМ представља јединствен
приручник за успешно обнављање
градива у току школске године, а
посебно у време припремања заврш-
ног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити по-
узећем, по цени од 60.— дин. ако
пошаљете писмо или дописницу са
наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВ-
НЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001
Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗА-
ДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ —
научите сами лако и брзо из
књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ
ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препор-
учујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду
свих задатака из математике за све разреде гимназије
и осталих средњих школа као и увод у вишу математи-
ку. Књиге можете наручити дописницом или писмом на
адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и од-
мах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их до-
несе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако
одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за
свега 190 динара или ако удружени са неким наручу-
јете 8 или више књига, платићете само 30 динара за
сваку књигу!

